This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

ANDOVER-HARVARD LIBRARY
AH 4XAM A

IX A 34 (2617)
1-2

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY

PROEVE

VAN EENIGE

GEZANGEN.

PROEVE

VAN

EENIGE GEZANGEN

VOOR

DEN OPENBAAREN GODSDIENST;

DOOR

M.R RHIJNVIS FEITH.

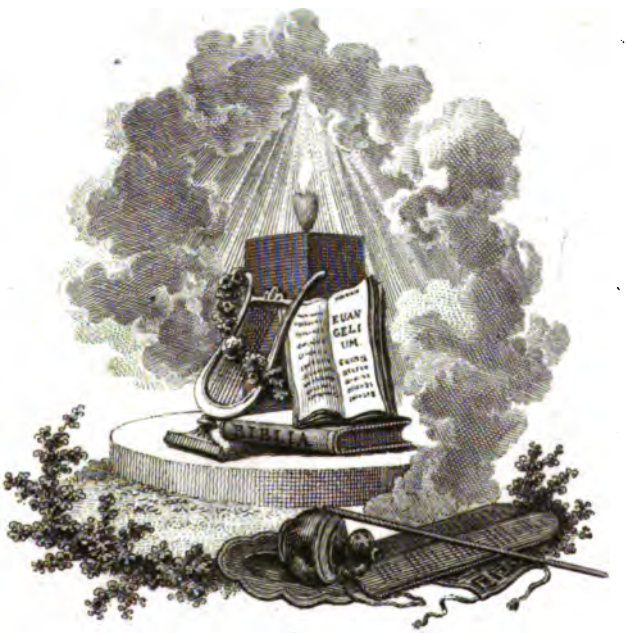

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART.
MDCCCIV.

782
Dm
F311p

De liederen, in deeze verzameling vervat, worden uitgegeven, na voorgaande Viſitatie en Approbatie der Theologiſche Faculteit van 's Lands Hooge School te Leyden.

Leyden, den 26 July 1804.

SEBALD FULCO JOH. RAU,

Fac. Theol. h. t. Decanus.

*

VOORBERICHT.

Na de uitgave van het derde Deel mijner Oden en Gedichten, had ik ter goeder trouwe niet gedacht, dat 'er immer weder eenige losſe Lierzangen van mij in het licht zouden verſcheenen zijn. De reden, die ik 'er toen voor bijbragt, knelt nu vooral niet minder. Eene gevaarlijke ziekte, waarin de goede God mij, naar den letter, van de poorten des doods te rug riep, en aan het leven

we-

wedergaf, heeft ſederd mijne krachten en vermoogens gewis niet vermeerderd. Met dat alles begreep ik, in het tegenwoordig geval, van mijn voornemen te mogen en te moeten afgaan, en zie hier wat er mij aanleiding tot gegeven hebbe.

De Heeren ENGELBERTS *en* RUTGERS, *waardige Bedienaaren van het H. Evangelie te Hoorn en Haarlem, door het Synode van Noord-holland benoemd om eenige Gezangen voor den openbaaren Godsdienst te verzamelen, wilden ook mij wel de eer aandoen, van mij uit te nodigen, om eenige bijdraagen tot de, aan hun opgedraagen, taak te leveren. Ik noem het met nadruk eene eere, want eene grootere zou ik voor mijn hart niet kennen, dan dat mijne geringe talenten mede mogten werken om den lof van onzen gezegenden Verloſſer eindelijk bij onze openbaare Godsdienſtoeffeningen eens te hooren zingen, en ik dus door mijne pogingen aan het nut en de ſtichting van duizenden mijner Medechriſtenen iets zou hebben toegebragt. Hoe diep ik dit intuſſchen terſtond ook gevoelde,*

ver-

verhinderde mij mijne aanhoudend ſukkelende gezondheid in den beginne echter om aan het mij gedaane verzoek te voldoen, maar de aandrang van mijn hart was groot genoeg, om, niettegenſtaande mijne onwillige weigering, toch eens de proef met een enkel gezang te ondernemen. Dit gelukte tamelijk wel, en ſederd zijn de Liederen, die ik ons Hervormd Kerkgenootſchap thans in deezen kleinen bundel aanbiede, voor en na vervaardigd geworden, zo als ik dezelve dan ook bij kleine gedeelten telkens aan den Heer ENGELBERTS *te Hoorn, die de onderwerpen der gelegenheidsgezangen mij bepaald opgegeven had, verzonden hebbe.*

De reden, dat ik deeze verzameling thans door den druk gemeen maake, is eenvouwig, om dat ik het niet ongeſchikt keurde, dat onze Kerkgenooten vooraf eenigzins met de Liederen bekend geraakten, die ze mooglijk vervolgends bij hunnen openbaaren Godsdienst zouden kunnen zingen, gelijk onze verdienſtelijke VAN ALPHEN *ook ſchijnt begreepen te hebben; en, om hen des te geruster omtrent den inhoud van dezelve te doen zijn, ben*

ik te raade geworden, om ze ter onderzoeking aan de Godgeleerde Faculteit te Leijden te verzenden en met derzelver goedkeuring aan het hoofd in de waereld te doen verſchijnen. In de daad, mijn oogmerk met het vervaardigen deezer Gezangen was zuiver om van nut te zijn, en ik was verzekerd, dat een groot gedeelte van dit nut met den geringſten twijffel aan de overeenkomst van den geest mijner Liederen met de Leer van ons Hervormd Kerkgenootſchap, verdwijnen zoude. Ik begreep dus deezen ſtap aan de rust en ſtichting mijner Geloofsgenooten verpligt te zijn, en dit was genoeg om hem met een vrolijk harte te doen.

Wat nu mijne Gezangen zelve betreft, ik laat er het oordeel gaarn van aan het Publiek over. Elk bevoegd Kunstrichter weet, dat geestelijke Liederen, en vooral die voor den openbaaren Godsdienst geſchikt zijn, niet de vlugt der hooge Ode moeten nemen; maar ook, van den anderen kant, dat zij toch altijd poëzij blijven, en tot geene berijmde proza verlaagd moeten worden. GELLERT

ver-

verdeelde in zijnen tijd reeds, en mij dunkt met grond, de geestelijke Liederen in twee ſoorten, in Leerliederen naamlijk, en in Liederen voor het hart. In de eerſte ſoort vereischte hij vooral duidelijkheid en kortheid; in de andere, de taal van 't hart, eene levendige, opeengedrongene, vuurige, en tegelijk altijd verſtandige taal, zo ingericht, dat zij ons alles, wat verheven en roerend in den Godsdienst is, levendig doe gevoelen. Van beide deeze ſoorten van Gezangen zal men er in deeze proeve aantreffen, en ik heb, zo veel in mijn vermogen was, aan derzelver bijzondere vereischten trachten te voldoen, met deeze bepaaling echter, dat het eene onderwerp natuurlijk een' hooger' graad van duidelijkheid en levendigheid toelaat, dan het andere. En dit is in een openbaar Gezangboek ook niet af te keuren. In de meeste Hoogduitſche Gezangboeken, en onder anderen in dat van de Hervormde Kerk te Bremen, vinde ik het ten minſten zo. Door 'er voedſel voor allerlei ſoorten van verſtanden en harten in aan te treffen, wordt het in de daad een Volksboek, en het geeft gele-

genheid aan den mingeoeffenden, om er hier en daar meer over te kunnen nadenken, of er met zijnen meer geoeffenden Medechristen over te ſpreken, en dus hier door in begrippen en kundigheden toe te nemen. Althans in Duitschland hebben de Gezangen deeze gezegende uitwerking op den gemeenen man zichtbaar gehad. Men vindt daar over 't algemeen, onder die klaſſe van Menſchen, eene kunde en een godsdienſtig gevoel, die bij ons ſchaars aangetroffen worden, en de oorzaak er van is waarlijk in hunne Kerkliederen te vinden. Niets is gemeener dan in Duitschland een' Boer te ontmoeten, die achter den ploeg een heerlijk Lied van GELLERT *zingt; of in den winter den gemeenen man in den hoek van zijnen haart een Lied voor zijn Gezin te hooren voorlezen, en over deszelfs inhoud met een warm hart te ſpreken. Natuurlijk, dat hier de kundigheden door vermeerderd, en het godsdienſtig gevoel door verfijnd moeten worden, en dat over 't geheel dus deeze Klaſſe van menſchen daar beſchaafder dan bij ons moeten zijn, daar men, voor eenige weinige jaaren nog maar, zich*

met

met de Datheenſche Pſalmberijming vergenoegen moest, en nu, onder het volle licht van 't Evangelie, toch niets anders van die natuur heeft, dan de Joodſche Kerkliederen van den ouden dag, die, hoe voortreffelijk in zich zelven ook, en hoe kunstmatig door de laatſte berijming, echter altijd luttel, althans zeker geen genoegzaam voedzel moeten aanbieden aan harten en verſtanden, door het grooter en volmaakter licht van 't Evangelie beſcheenen, en begeerig, om, naar dat licht, God, zo als wij hem als den Waarachtigen kennen, na dat Jezus Christus gekomen is en 'er ons het verſtand toe gegeven heeft (1)*; den gezegenden Verloſer, niet in eene prophetie, maar in de eenvouwige taal van het hart; en eindelijk ook de hoogere en zuiverer pligten van den Christen, zo als onze eenige Wetgever en Koning ze ons Matth. 5, 6 en 7. voorſchrijft, met een opgeklaard en warm gemoed te bezingen.*

Aan

(1) 1 *Joh.* 5 *Vers* 20.

Aan veelen moogè, bij gebrek van onderzoek en doorzicht, dit mijn gezegde vreemd en zelfs eenigzins hoonende voor de Pſalmen voorkomen, ik durf intuſſchen heilig verklaaren, dat ik er zo ver af ben van dezelve gering te ſchatten, dat ik ze integendeel, niet alleen als Liederen van den ouden dag, onder de Mozaïſche Wetgeving opgezongen, hoogſchat en het grootſte recht laat wedervaaren, maar tevens, en als Dichtſtukken, en als echte taal van het godvruchtig hart bewonder, en zelfs menigmaal aan derzelver edel vuur, mijn eigen godsdienſtig gevoel poog te ontſteken. Maar, met dat alles, blijve ik, na rijp onderzoek, van oordeel, dat ze, door eene ontijdige verwarring, voor min doordenkenden der Chriſtelijke Zedeleer werkelijk nadeel aanbrengen, en over 't algemeen (want hartelijk gaarn zonder ik er eenige meer zedelijke Pſalmen of bijzondere verzen van Pſalmen van uit) wil men niet louter aan de klanken blijven hangen, in de kerk van het Nieuwe Testament, voor het gros van deszelfs Leden, niet voegen.

Mijn

Mijn oogmerk is niet om hier eene Verhandeling over te ſchrijven. De twee volgende aanmerkingen zullen, zo ik vertrouw, mijne Medechristenen, die meer de waarheid, dan hunne, door lange gewoonte verſterkte, vooroordeelen beminnen, genoegzaam van de redelijkheid van mijn gevoelen overtuigen. Wat zijn eigentlijk de Pſalmen? Het zijn Liederen, oorſpronglijk ten dienſte van een bijzonder Volk vervaardigd, dat toenmaals, om wijze en heilige redenen, door God, den grooten Opvoeder van het Menschdom, van alle de Volkeren des Aardbodems afgezonderd gehouden werd; dat Jehovah voor zijn' Landsgod hield, Hem bepaald als den God der Jooden of van Israël vereerde, en in het vreedzaam bezit van Kanaän, en de overwinning en verlosſing van alle zijne Vijanden, Gods besten zegen en zijne eigen grootſte gelukzaligheid vond. Het natuurlijk gevolg hier van moest zijn, dat in deeze Liederen God altijd als den bijzonderen God van één Volk bezongen wierd, en overal de overwinning en verdelging van vijanden (meest met zinſpeling op de verlosſing uit Egijpten en de in

bezitneming van Kanaän, de twee groote Nationaale gebeurtenisſen van dat Volk, daar deszelfs geheele Dichtkunde betrekking op heeft, en als 't waare op rond draait) als een' zegen van den Beſchermgod van Israël wierd afgeſmeekt. Maar nu gevoele men zelf, hoe weinig geſchikt deeze Liederen over 't algemeen voor de Kerk van 't Nieuwe Testament zijn, en hoe zeer zij tegen den echten geest van Jezus Leer inloopen. Jezus maakt ons God toch bekend als den God van alle Volkeren, den algemeenen Vader der menſchen, en 't is er zo ver van daan, dat zijne Leer den Overwinnaar in de hand zou werken, of de zucht naar verdelging van vijanden zou bevorderen, dat zij veeleer ſtellig eischt, dat wij van onze zijde geene vijanden hebben zullen, den meest gehaaten vreemdeling (dat waren de Samaritaanen voor de Jooden) als onzen naasten zullen aanzien, en, zo er dan nog menſchen gevonden worden, die zich vijandig tegen ons gedraagen, omtrent hen dit godlijk gebod zullen betrachten: Hebt uwe vijanden lief, zegentze die u vervloeken, doet wel den geenen die u haten,

ten, en bidt voór de geene die u geweld doen en die u vervolgen. Op dat gij moogt kinderen zijn uwes Vaders, die in de hemelen is. Want hij doet zijne zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtveerdigen en onrechtveerdigen (2). *En onder deeze volmaakte Wetgeving, onder deeze aanbidding in geest en in waarheid, zullen wij, terwijl wij daardoor werkelijk reeds het bevel van Jezus overtreden, in onzen openbaaren Godsdienst geduurig zingende bidden: „ Heere! verdelgt mijne vijanden! Dat wij over hen zegevieren!"* Elk voelt hier het ongerijmde van.

Voeg hier nu bij, dat de meeste Pſalmen, en vooral die van David, bij eene bijzondere gelegenheid vervaardigd zijn, die het, nu de omſtandigheden ten eenenmaal veranderd zijn, geheel onvoegzaam, en dikwerf zelfs ongerijmd maakt, om ze overtenemen en natezingen; ik laat ſtaan om er als een gebed mede voor God te verſchijnen. Zo zal

(2) *Matth.* 5 *Vers* 44 *en* 45.

zal, bij voorbeeld, de Gemeente, bij de bediening des H. Avondmaals, den op zich zelven ſchoonen 42ſten Pſalm zingen, dien deszelfs vervaardiger dichtte, toen hij in 't gebergte van Judea voortvlugtig omdoolde, van den openbaaren Godsdienst geheel verſtoken was, en vuurig van God verlangde, om denzelven als eertijds weer bij te mogen woonen. Ik zeg, zij zal dien zingen, en, onder het vrijſte en ruimſte genot van den Evangeliegodsdienst, gereed om zoo aan het Avondmaal te gaan, ernſtig tot God zuchten: Ach! wanneer zal ik in uw huis uw' Naam verhoogen! Ik gedenk onder traanen aan den tijd, waarin het mij vergund was om met de feesthoudende menigte naar uw Huis te gaan, ik gedenk er aan van uit de landſtreek der Jordaan en het gebergte Hermon, daar ik van allen openbaaren Godsdienst thans verſtoken ben. *Is dit aan klanken te blijven hangen, of den redelijken Godsdienst van* JESUS CHRISTUS *uit te oeffenen? Kan zulk een gezang eenen wezenlijk redelijken invloed op het harte hebben, en dus in waarheid ſtichten?*

Ik

Ik denk voor 't overige niet, dat men, thans nog, met eenen geeſtelijken zin aan ſoortgelijke Pſalmen te leenen, de kracht mijner redenen zal poogen te ontzenuwen; want, behalven dat alle gezonde uitlegkunde dat ſederd lang weert, en de eerbied voor Gods heilig Woord het elk eerlijk hart van zelven verbiedt, zou het in de daad ook niets anders zijn, dan de vijanden der Openbaaring lijnrecht in de hand te werken. De ondervinding onzer dagen heeft toch genoegzaam geleerd, dat even zoo ligt, als de menſchelijke bijvoegſelen en verbasteringen van den voortreffelijken Godsdienst van JESUS *op den eerſten ernſtigen aanval vernietigd worden, die Godsdienst zelf, in zijne oorſpronglijke eenvouwigheid en reinheid, zo als hij, naar de regelen eener richtige gramatikale uitlegging, in het N. Testament vervat is, onwrikbaar ſtaan blijft, alle aanvallen verduurt en gemaklijk afweert, om geduurig met goddelijker glans ons aanteblinken; en wij kunnen verzekerd zijn, dat hij, als zoodanig, tot aan de voleinding der eeuwen ſtaande zal blijven, en altijd het licht*

der

der aarde, en de troost en ſteun van een behoeftig menschdom zal zijn.

Men houde dit mijn gevoelen intuſſchen niet voor eene nieuwigheid. Ach! onder deezen, in veele opzichten met recht haatelijken naam, zijn reeds zoo veele pogingen van edele Menſchen en Christenen verloren gegaan, is zo veel goeds reeds tegengewerkt en belet geworden. Zo ik in de daad iets nieuws voortbragt, maar deeze nieuwigheid de waarheid voor zich had, dan immers was het de plicht van ieder redelijk mensch en van elken verlichten Christen, om het oude, dat op dwaling rustte, voor het nieuwe, dat op waarheid gegrond was, te verlaaten; want noch het oude, noch het nieuwe, heeft op zich zelven eenen tijtel, waarom wij het aan zouden nemen; maar de waarheid heeft ze voor alle menſchen, en waar wij ze aantreffen, zijn wij verpligt haar oprecht te omhelzen, zonder vooraf te onderzoeken, of het gevoelen, daar zij aan verbonden is, oud of nieuw zij. Dan, 't is 'er zo ver van daan, dat het geen ik hier gezegd heb-

hebbe, onder de nieuwigheden te rekenen zou zijn, dat men deeze eigen aanmerkingen reeds vindt in een voorlopig bericht, door de Hervormde Predikanten van de rechtzinnige Breemerkerk in 1766 *uitgegeven* (3), *en toenmaals ſtrekkende om hunne Gemeente redenen te geven, waarom zij in het Gezangboek, dat er op volgde, en tot op dit oogenblik het eenig Gezangboek, voor zo ver mij bewust is, van de Bremerkerk uitmaakt, niet alle de Pſalmen, maar enkel* [*het zijn hunne eigen woorden*] *die geene geplaatst hebben, die in den mond van een' Christen voegen, en tot Kerkgezangen geſchikt zijn; maar, 't geen meer zegt, dat zelfs onze eerſte Kerkhervormers, reeds in hunnen tijd, op verſcheiden plaatſen in hunne werken, op eene volkomene affcheiding der Mozaïſche Wetgeving van de zedelijke Voorſchriften des Christendoms, op de nadrukkelijkſte wijze aangedrongen hebben, en de waarlijk groote* F. V. REINHARD *beklaagt het, dat*

(3) *Onder den tijtel:* Gründe, warum das Reformirte Miniſterium in Bremen beij der Ausgabe eines neuen Pſalm- und Geſangbuches, nicht die ſammtlichen hundert und funfzig Pſalmen beij behalten hat.

dat de Godgeleerden onzer Proteſtantſche Kerken in 't vervolg tot eene dwaling te rug gekeerd zijn, welke de Hervormers zo nadruklijk beſtreeden hadden (4).

Ik zie intusſchen niet, waarom het thans moogljk het oogenblik nog niet zijn zoude, om aan de Hervormde Kerk in Nederland Liederen en Gezangen

(4) *Zie zijn* Sijstem der Christ. Moral, Erst. Band, pag. 72 Noot l. *Ik ben nict in ſtaat, om de door* REINHARD *aangehaalde plaatzen uit* LUTHER *hier op te geven, daar ik eene andere uitgaaf van 's Mans Werken heb, en* REINHARD *van zijne editie de bladzijden opgeeft; maar men behoeft, en* LUTHER *en* MELANCHTON *maar oppervlakkig door te bladeren, om overal op ſoortgelijke plaatzen te ſtooten. Wat kan, bij voorbeeld, hier omtrent ſterker en nadruklijker zijn, dan het volgende gezegde van Vader* LUTHER: Nicht dass man nicht davon reden ſoll, was Gott beij dem Volck Israël gethan habe, ſondern dass mann von ihrem Geſetz, Religion, und Gottesdienst hinfort nicht lehren noch predigen, ſondern dafür halten ſoll, dass keine Hoffnung mehr ſeij, dass ſie möchten zu ewiger Zeit wider auffgericht werden, SONDERN HINFORT NICHTS MEHR GELTEN, ALS WE-

gen voor den openbaaren Godsdienst, op eene geregelde en voldoende wijze te kunnen bezorgen, gelijk ſommigen, en hier onder onze VAN ALPHEN, *ſchijnen te denken. Ik betreur veel eer, dat men van de oogenblikken, die er zo lang reeds toe geweest zijn, tot hiertoe geen gebruik gemaakt hebbe, en ik doe dit, dunkt mij, met eenigen grond, als ik van den eenen kant in aanmerking neem, hoe alle onze Geloofsgenooten in Duitschland, ſederd zo veele jaaren, dit voorrecht reeds genieten, en eene reeks van zich opvolgende Geſlachten er het wezenlijkſte nut reeds van getrokken hadden, toen wij nog altijd niets beters kenden, dan onze oude, gebrekkige, Pſalmberijming; en van de andere zijde mijn oog veſtige op den vernederenden tegenſtand, dien het goede nog altijd in dwaalingen en vooroordeelen ontmoet, welken het, van de dagen van onzen ge-*

ze-

WEREN SIE NIE GEWEST. Ausleg des 45 Ps. *te vinden in het* 6de D. zijner Werken, bij mij, pag. 416. *En* MELANCHTON *beweert in de, bij* REINHARD *aangehaalde plaats*, Selectar. Declamat. Tom. I pag. 228 et ſeqq. *ſtellig: dat de Mozaïſche Wetten den Christen niet verbinden.*

* *

zegenden Verlosser af tot op dit oogenblik toe, zo dikwerf verhinderden, om de Stervelingen van hunne menigvuldige ellende te verlossen en der gelukzaligheid nader te brengen, waartoe het uit zijnen aart geschikt is, en door de hoogste Liefde op alle mogelijke wijze aangedrongen en aanbevolen wordt.

In de daad, wat zou er deeze oogenblikken ongeschikter toe maaken dan alle de voorigen of alle de toekomenden, welke laatsten in allen geval voor ons nog met dikke duisternis omgeven zijn, en waarin het dus zeer ligt moeilijker en hachlijker zou kunnen worden. De zwarigheden, die 'er nu waarlijk nog zijn, zijn 'er altijd geweest, en zullen er voorerst altijd zijn. Zij liggen gedeeltelijk in de vooroordeelen van sommige menschen tegen alle Gezangen (en zeker is dit aantal thans onder ons veel kleiner, dan het al in voorige dagen geweest is); gedeeltelijk in de moeilijkheid om een geschikt aantal bevoegde Verzaamelaars van Liederen voor den openbaaren Godsdienst te vinden. Wat de eerste zwaarigheid betreft, deeze was er ten allen tijde, en wie voorziet het oogenblik, of durft het bepaalen, dat zij er niet meer zijn zal. Zij is

er

er vooral niet minder tegen onze nieuwe Pſalmberijming geweest, en zau er nog op dit oogenblik tegen zijn, indien men eindelijk, in weerwil van deeze vooroordeelen, geene pogingen in 't werk geſteld had, om ze door te dringen en in te voeren. En wat heeft de ondervinding geleerd? Dat vooroordeelen zich op die wijze alleen, maar ook gemaklijk laaten overwinnen. Wij zingen nu ſederd eenige jaaren reeds onze nieuwe berijmde Pſalmen, en ieder is er mede te vreden, en overtuigd, dat het zo behoort. Juist op dezelfde wijze zal het met onze Gezangen gaan. Voor bijna veertig jaaren ſchreeven de reeds aangehaalde uitgevers van het Bremer Hervormd Gezangboek in hunne voorrede, dat het niet noodig ware, om Christenen, die eenig inzicht en gevoel van den Godsdienst hadden, te overtuigen, dat het gebruik van goede en roerende Liederen eene waare ſtichting ongemeen bevorderde, als die van deeze waarheid lang overtuigd waren. Waren onze verlichte en godsdienſtige Geloofsgenooten het toen minder? Neen! maar men ontzag vooroordeelen, waar ze niet ontzien hadden moeten worden, om dat deeze inſchiklijkheid ten koste eener waare en verlichte ſtichting, en

dus van den Godsdienst zelven was. De Godsdienst van Jezus is toch een redelijke Godsdienst; hij vordert dus eene verſtandige, geene redenlooze, ſtichting; en ſchoon ik zeer overtuigd ben, dat veele menſchen, nog maar voor weinige jaaren, bij alle de vordering, die onze taal en poëzij gemaakt hadden, nog immer met ſtichting eenen Datheenſchen Pſalm konden zingen, en nu nog, met dezelfde ſtichting, een' Pſalm kunnen zingen, daar zij den inhoud niet van verſtaan, of die volſtrekt voor de Christenkerk niet geſchikt is; blijft het toch altijd oprecht te betreuren, dat ze, ten koste van hun verſtand en hart, ſtichting zoeken, waar ze niet te vinden is, en dat geene daarentegen verſmaaden, waar ze, naar den echten geest van het Christendom, en dus waarlijk, voor hun te vinden zou zijn. De Apoſtoliſche Les geldt ook hier: Men zal wel met den geest bidden, maar men zal ook met het verſtand bidden: men zal wel met den geest zingen, maar men zal ook met den verſtande zingen. (5)

Waar

(5) 1 *Cor.* 14 *Vs.* 15.

Waar licht en duisternis, waarheid en vooroordeel worſtelen, is het den Vrienden van de eerſten altijd tot heiligen pligt, om doortedringen en het voorbeeld te geven. De laatſten, hoe zeer nimmer door reden te winnen, zullen nooit nalaaten eindelijk gewillig en ſtilzwijgende te volgen.

En wat de tweede zwarigheid aangaat, ook deeze is in alle tijden voorhanden. 't Zal altijd moeilijk zijn, om de juiste en meest bevoegde Kunſtrichters tot eene ſoortgelijke taak te vinden. Hiertoe moet in hun eene gegronde poëtiſche kunde, een ongeveinsd en zuiver Godsdienſtig gevoel, zich aan waare menschkunde en volmaakte onpartijdigheid vereenigen; en deeze vereischten zijn zeker niet zeer algemeen aan te treffen. Met dat alles geloof ik, dat deeze eigen zwaarigheid thans geringer zij, dan zij wel in de voorige dagen geweest is, en dat het ons Kerkgenootſchap, in verſcheiden van deszelfs Leeraaren, nu minder dan ooit aan mannen ontbreekt, volkomen tot deeze taak berekend, en wien de bezorging van een openbaar Gezangboek gerust en veilig in handen te geven zij. Ook ge-

nieten, naar 't mij voorkomt, de geenen, die er werkelijk reeds toe benoemd zijn, het onbepaaldſte vertrouwen van hunne Geloofsgenooten tot deezen arbeid. Ik geloof dus, dat het wel degelijk thans het oogenblik zij, om voor de belangen van onze Gemeenten te zorgen; dat het te betreuren zij, dat men dit niets reeds voor jaaren gedaan hebbe, dewijl het altijd het oogenblik is om goed te doen, het immer zonde is, waar men het weet, te doen, en nalaat (6), *en het volgende oogenblik er altijd ongeſchikter toe wordt, dan het werkelijk verzuimde. Deeze laatſte gedachte herinnert mij met nadruk aan den raad van onzen Zaligmaaker, dien voor zwakke, verganglijke ſtervelingen, zo als wij zijn, in alle opzichten zo heilzaamen raad, om, naamlijk, te werken, terwijl het voor ons nog dag is, eer de nacht komt, waarin wij niet meer werken kunnen, en het goede dus, dat wij bij ons leven hadden kunnen doen, voor de volgende tijden en ge-*

(6) *Jacob. 4. V. 17.*

geſlachten hadden kunnen doen, maar verzuimd hebben, voor altijd ongedaan blijven moet (7).

Over de keus der onderwerpen in deeze Gezangen zal ik wel niets behoeven te zeggen. Veelen er van zijn mij opgegeven; de overigen heb ik naar de omſtandigheden en mijne eigen opgewektheid gekozen. De daaglijkſche herinnering aan den dood *is eene geheel vrije navolging van een der ſchoonſte Gellertſche Liederen over dit onderwerp. Het Dooplied is woordelijk uit het Formuliergebed na de bediening des H. Doops, achter onzen Bijbel te vinden, genomen. Het wordt niet meer gebruikt; maar de echte geest van onze oude rechtzinnige Voorvaderen, en de juiste zin, in welken de oorſpronglijke Vervaardigers van onze Formulieren kunne woorden en ſpreekwijzen gebruikt hebben, ſtraalde er, naar mijn inzien, zo duidelijk in door, dat de hoop, waarin ik verkeer, van nog eens eene plegtigheid, zo heilig als die des Doops, van het betreurenswaardig verval, waarin zij in ons Kerkgenootſchap geraakt is, tot haaren ouden luister en*

oor-

(7) *Joh. 9. Vs. 4.*

oorſpronglijke eerwaardigheid weder gebragt te zien, mij onwederſtaanbaar aan dreef, om het onder mijne Gezangen op te nemen.

Doch genoeg hiervan. Onze redelijkſte en deugdzaamſte Geloofsgenooten verlangen met mij naar Gezangen. Mogten wij eerlang met een warm en heilig hart, bij onze openbaare Godsdienſtoeffeningen, God en onzen Zaligmaaker, met Liederen, het licht, dat ons in 't Evangelie beſchijnt, waardig, danken, aanbidden, en verheerlijken, en indien lof aanwangelijk onze gelukzaligheid vinden! Mogt ook het geringe, door mij hiertoe aangebragte verſtrekken, mogten in allen geval mijne Liederen tot ſtichting zijn, en hier en daar eene enkele godsdienſtige gewaarwording meer in het hart mijner Medechristenen verwekken! Hiertoe worden ze der Genade en den zegen van den Almagtigen en alleen Goeden aanbevolen!

Zwolle,
den 2 Maart,
1804.

*

KERS-

KERSLIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 68STEN PSALM.

Juicht, Christnen! juicht tot God om hoog,
Dat dankbre traanen uit uw oog
Voor Hem, de Aartsgoedheid, vloeiën!
Viert vrolijk deezen blijden dag,
Den ſchoonſten, dien de waereld zag
Aan haare kimmen gloeiën!
Gods Liefde, met ons leed begaan,
Zag 't ſchuldig kroost van Adam aan,
En Jeſus werd gebooren!
Hoe diep de menschheid zonk ter neêr,
Straks rees zij uit haar' afgrond weêr,
Veel ſchooner dan te voren.

Wij voelen 't, Vader! onze lof
Zinkt bij uw Liefde weg in 't ſtof;
Wie kan haar waardig denken?
Toch juichen wij voor uwen troon:
Gij ſchonkt ons uwen grooten Zoon,
Gij zult ons alles ſchenken!
ô Jeſus! Broeder! Redder! Heer!
Wij vallen voor uw kribbe neêr,
Daar voelen we onze waarde;
Maar wat ons in de toekomst beidt,
Gij blijft alle onze heerlijkheid,
Eer, Troost en Licht der Aarde!

Hoe duur is 't Menschdom U verpligt!
Zijn Reden, door uw Leer verlicht,
Kwam ſtraks haar' oorſprong nader.
Gij gaaft ons aan Gods Liefde weêr,
Het ſchuldigst hart valt in Hem neêr
Voor een vergevend Vader.
't Gebied des doods verloor zijn magt,
't Verſlindend graf zijn' donkren nacht,
't Gordijn werd opgeheven,
En 't oog zag aan zijn gindſche kust,
Na eene korte, zoete rust,
Onſterflijk, eeuwig leven!

Wie durfde in 't weemlend ſtof des doods,
Bij zo veel ſchuld, in zo veel noods,
Die heerlijke uitkomst wenſchen!
Ontgloeid van godlijk Liefdevuur,
Naamt Gij der Engelen natuur
Niet aan, maar die der menſchen!
Gij heft ze uit haar' verachten ſtand,
Gij voert ze tot Gods Rechtehand,
Niets kan haare eer vergrooten!
Wij ſtaaren op uw Rijksgebied,
En zien een eindeloos verſchiet
Van heil voor ons ontſlooten!

ó God! dat zo veel liefde ons treff',
Dat haar ons eeuwig lied verheff',
En gloeiend tot U rijze!
Maar dat vooral ons hart haar eer'
En U, naar Jeſus reine Leer,
Door zijnen wandel prijze!
Wat ſchijngenot het ſtof moog' bién,
Dat wij op onzen Heiland zien
En onzen adel voelen!
Of zou de Menschheid, in uw' Zoon
Verheeven tot den waereldtroon,
Voortaan iets laags bedoelen?

LIJDENS-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 42STEN PSALM.

Diep, ô God! in 't ſtof geboogen,
Liggen wij voor uw Gericht.
Traanen bigglen uit onze oogen,
Schaamte dekt ons aangezicht.
't Schuldig ſtof ontvangt genaê;
Jeſus ſterft op Golgotha!
God zal eeuwig zonde haaten,
Jeſus ſterft van God verlaten!

Het

Heilig, heilig, heilig Wezen!
Aan uw Wetten wordt voldaan!
Heilig, heilig, heilig Wezen!
Siddring grijpt ons zondaars aan!
Hoe geteisterd hangt uw Zoon
Voor de zonde hier ten toon!
God! om zonde te vergeven
Moest uw Zoon aan 't schandhout sneeven!

Al uwe angsten, al uw kwaalen,
Jesus! hebben wij gesticht.
Wij, wij deên het bloedzweet daalen
Van uw vlekloos Aangezicht:
Niet uw beulen, wij alleen
Dreeven naaglen door uw leên;
Al uw striemen, al uw wonden,
Sloegen U der menschen zonden!

En Gij leedt voor zulke ſnooden
Helſche ſmart in uw gemoed?
En Gij kocht uit al hun nooden
Adams Kindren met uw bloed?
Englen ſtaamlen uwen lof!
Ach! wat kan hier 't nietig ſtof?
Wij verzinken in de liefde,
Die voor ons aan 't kruis U griefde!

Kan het hart die Liefde roemen,
Jeſus! dat nog zonde vleit?
Neen! wie ooit uw' naam moog' noemen,
Schuuwe de ongerechtigheid!
Wie zich op uw bloed verlaat
En de zonde vliedt noch haat,
Zal zijn ſnood vertrouwen boeten;
Hij vertreedt uw bloed met voeten.

Om van zonde ons te bevrijden
Stierf Gods Zoon den wreedſten dood!
Wie zijn hart Hem toe wil wijden,
Houde wat zijn mond gebood.
Jeſus! dat uw Liefde ons dring',
Ons uw doodsangst ſteeds omring';
Wilde uw Liefde voor ons ſneeven,
Dat wij eeuwig voor U leeven!

Toch blijft uw verzoenend ſterven
't Eenigst rustpunt van ons hart.
Als wij alles, alles derven,
Blijft uw Liefde ons bij in ſmart.
Ach! wanneer ons oog eens breekt,
't Angstig doodszweet van ons leekt,
Dat uw bloed ons dan bedekke,
Ons voor God tot losprijs ſtrekke!

Vader, vol van mededoogen!
Zie ons arme zondaars aan;
Slaa op ons uw vriendlijke oogen,
Jeſus heeft voor ons voldaan;
Jeſus werd voor ons gericht;
Zonde! Dood! waar is uw ſchicht?
't Eigen Recht, dat Hem deed ſneeven,
Schenkt ons eeuwig, zalig leven!

AVONDMAALS-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 65STEN PSALM.

✽

O Jeſus, die, na 't bangſte ſtrijden,
Voor ons aan 't kruishout ſtierft,
En ons, door uw verzoenend lijden,
Gods Vadergunst verwierft;
Die ons, aan 't waar geluk ontweeken,
Met zo veel liefde zocht,
En door uw Leer voor 't heil wilt kweeken,
Ons voor uw bloed gekocht!

Wij komen, ſchoon wij alles derven,
Tot uw' Genadedisch,
En houden van uw liefde en ſterven
Aldaar gedachtenis.
Ons knellen duizend ſlaaffche banden;
Wij liggen in den dood;
Maar zien het leven in uw handen,
En doen wat gij geboodt.

Och! dat wij uwen Disch niet maken
Om ſchuldvergiffenis,
Zo lang de zonde ons nog doet blaaken,
En deugd onze afkeer is.
Geen ſchuldvergeving wordt gevonden
Voor 't onvernieuwd gemoed.
Gij hebt geen vrijbrief voor de zonden
Geſchreeven met uw bloed!

De rust, bij een verkracht geweten,
Is doodelijke rust.
Wee hem, die, aan uw' Disch gezeten,
Zijn laatſte vonk daar blust!
Uw bloed vertoont in gloênde trekken
Hoe God de zonde aanſchouwt.
Om ons voor zijn Gericht te dekken
Stierf uwe Liefde aan 't hout.

Het doel van al uw ſmart en wonden
Was onze heiliging.
Het bloed, vergooten voor de zonden,
Dringt tot verbetering.
Gij roept van uit uw' angst en nooden:
„ Wie mij oprecht bemint,
„ Die houde dankbaar mijn geboden,
„ En worde als ik gezind!"

Mogt

Mogt zo veel liefde ons hart ontvonken!
Ó Staaft ons brood en wijn,
Dat duizend ponden ons geſchonken,
En kwijt geſcholden zijn,
Wie heeft een' vijand nog op aarde
Aan uw verzoeningsmaal,
Of eischt, dat hij de kleene waarde
Eens pennings hem betaal'?

Het hart, dat daar nog wraakzucht griefde,
Daar nog vijandig woelt,
Heeft nooit uwe eindelooze liefde,
Heeft nooit zijn ſchuld gevoeld.
De waare Kristenkerk omvademt
Eén broederlijk Gezin.
De geest, die uit uw' Godsdienst ademt,
Is reine menſchenmin.

Een plegtigheid, zo kleen als heilig,
Schreef ons uw Wijsheid voor,
En 't waar Geloof was bij haar veilig
De wentlende eeuwen door.
Wat ſtormen om uw' Godsdienſt gierden,
Hoe hoog de nood ook klom;
Waar menſchen uw' verzoendood vierden
Was geest van 't Kristendom.

Dat ons, aan uwen disch gezeten,
Dit vast geloove voed':
Zo waar wij van uw vleesch daar eeten,
En drinken van uw bloed,
Dat ons, om uw verzoenend ſneeven,
Zo waar vergiffenis
En aanſpraak op een eeuwig leven
Van God geſchonken is.

Dat dit geloof ons hart ontgloeie
Tot deugd en heiligheid,
En 't hooge heil ons aan zich boeie
Ons door uw gunst bereid!
ô Jeſus! dat uw reine Leere
Ons daaglijks meer beſtier'
En onze wandel tot uwe eere
Ons Kristendom verſier'!

PAASCH-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 68STEN PSALM.

✱

Triumf! Triumf! Immanuël
Verrijst! De magt van dood en hel
Moet voor zijn grootheid bukken.
De Leeuw uit Juda's ſtam verwon,
Die ons met God verzoenen kon,
En aan den dood ontrukken.
Triumf! Triumf! hij zegepraalt;
De volle losprijs is betaald,
De kwijtbrief afgegeven.
God ſpreekt van zijn' genadetroon:
„ 'k Beruste in 't offer van mijn' Zoon.
„ Hij leeft en gij zult leeven!"

Triumf!

Triumf! wij zien op 't moordveld neêr,
Maar Jeſus hangt aan 't kruis niet meer,
Reeds is de dood verſlonden!
Daar, waar het zoekend oog Hem mist,
Hangt, maar voor eeuwig uitgewist,
Het handſchrift onzer zonden.
Triumf! Triumf! op Golgotha
Ontſpringen ſtroomen van genâ;
Geen donder laat zich hooren!
In 't zuizen van een' zachten wind
Spreekt reeds de Vader tot zijn Kind,
Niet meer voor Hem verlooren!

Triumf! de Heer is opgeſtaan!
Wij kunnen vrolijk grafwaards gaan,
Zijn Liefde zal ons wekken!
Hij, de Eerſteling in zijnen ſtand,
Kan ons ten zeekren onderpand
Van ons verrijzen ſtrekken!
Triumf! Triumf! wat hier bezwijk',
Eens zullen wij, aan Hem gelijk,
Verklaard, onſterflijk wezen!
Ja! opſtaan, opſtaan zal ons ſtof!
Zingt, ſtervelingen! Jeſus lof!
Zijn naam blijft onvolpreezen!

PINKSTER-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 19DEN PSALM.

Uw dankbre Kristenſchaar,
Verhoogde Middelaar!
Juicht in uw heerlijkheid.
Van uwen Troon van eer
Zondt Gij den Leeraar neêr,
Die in de waarheid leidt.
Uw woord houdt eeuwig ſtand;
Gij hebt uw Kerk geplant;
Gij blijft haar lot beſtieren;
Gij ſchonkt haar uwen Geest;
Wij mogen op dit Feest
Daarvan 't herdenken vieren.

Toen kindſche eenvouwigheid,
Door deezen Geest geleid,
Het licht der aarde ontſtak;
De Galileeſche mond
Voor 't ruime waereldrond
In vreemde taalen ſprak;
Toen vielen volkren neêr,
En knielden voor een Leer,
Die goud noch wellust baarde.
De Tempels ſtortten om;
Het weêrloos Kristendom
Verwon de magt der Aarde.

Och! dat die Heilfontein,
Zo godlijk mild en rein,
Niet vruchtloos voor ons vloei'!
Och! dat de zaligheid,
Zo mild om ons verſpreid,
Ons dankbaar hart ontgloei'!
O Levensvorst! heb dank,
Dat we onder 't blij geklank
Dier heilmaar zijn gebooren,
En voor een' ſchooner dag,
Dan immer Abram zag,
Door U zijn uitverkooren!

Dat we, in een Kerk geteeld,
Met uwen Geest bedeeld,
Ons voorrecht niet verſmaên;
Maar, door uw gunst bekoord,
Op uw onfaalbaar woord
Geſtaeg naar meerder ſtaan.
Dat ons de Geest ontvonk',
Die uwe Leer ons ſchonk;
Uw woord is Geest en leven!
Wij wandlen in het licht,
Dat ons tot deugd verpligt.
Wien heeft wordt meer gegeven.

Och! waren we aan uw' Geest
Altijd getrouw geweest;
Hoe rein waar onze vreugd!
Ach! elke goede zucht
Was van dien Geest de vrucht,
Zijn lokſtem tot de deugd.
ó Heiland! leer ons zien,
Dat wij, door 't licht te vliên,
Altijd uw' Geest weêrſtonden;
En dat in ons gemoed
Aan elken trek tot goed,
Uw Geest ſteeds was verbonden!

Dat voor zijn ſtroomend Licht
Vooroordeel, dwaling zwicht',
Het bijgeloof verzink',
Uw eigen Leer ons leid'
En deugd en heiligheid
Uit uw Verlosten blink'!
Dat nooit het diep gevoel
Van onmagt ons verkoel';
Maar we aan uw woord gedenken:
„ De beste Vader let
„ Op 't kinderlijk gebed,
„ Hij wil zijn' Geest u ſchenken."

Dat ras al de Aarde U roem',
De Jood zich naar U noem',
De Heiden voor U buig',
En 's Waerelds uiterſte end,
Met uwe Leer bekend,
Van uw' triumf getuig'!
Ô Jeſus! trouwe Heer!
Het Menschdom volg' uw Leer,
Die 't Menschdom moet verhoogen.
Ô Koning van uw Kerk!
Bekroon uw eigen werk;
Uw wenk is Alvermogen!

DE SCHEPPING.

OP DE WIJZE VAN DEN 68STEN PSALM.

Ó Eindelooze Majeſteit!
We aanbidden uwe heerlijkheid,
Zo groot als onbegonnen!
Zijt Gij bedekt voor 't ſterflijk oog,
Uw Naam gloeit aan de azuuren boog
In duizend, duizend zonnen!
Ó Heemlen! Aarde! Zeên! hoe luid
Roept gij uw Scheppers glorie uit!
In u zien Hem onze oogen.
Gij meldt een Wijsheid, die niet feilt,
Een Liefde, die geen Engel peilt,
Een eeuwig Alvermogen.

Wie bragt, ô Licht! op 't enkel woord:
Wees! u uit zijne ſchatten voort,
  Toen gij nog waart verborgen?
ô Zon! wie tekende u het ſpoor
Door de ongemeten ruimte voor,
  En roept u elken morgen?
ô Starren, die den donkren nacht
Verheerlijkt door uw ſtille pracht!
  Wien volgt gij op zijn wenken,
En loopt en wendt in uwen vaart,
Als benden, die, ten ſtrijd geſchaard,
  Op 't woord huns Veldheers zwenken?

„ God, God!" roept elk, „ ons wrocht zijn hand;
„ Wij allen zijn van zijn Verſtand
  „ Eene enkele gedachte!"
Dus juichen ze allen uwen lof,
En wij, wij voelen ons in 't ſtof,
  Oneindige! uw Geſlachte.
Wat nacht zich om ons heenen ſtort',
Een wijze en liefdrijke Oorzaak wordt
  Ook van den mensch gepreezen.
ô Stervling! hoe uw oog hier ſchreit,
God riep u tot aanwezigheid,
  Het doel moet godlijk wezen!

Ja,

Ja, groote Schepper van 't Heelal!
We ontzonken door den diepſten val
  Aan onzen eerſten luister.
De trekken van uw heerlijk Beeld,
Ons eens zo glansrijk meêgedeeld,
  Verzwolg een aaklig duister.
Maar in dien nacht van 't bangst verdriet
Ontzonken we aan uw Liefde niet;
  Wij durven wederkeeren,
Daar we U op een' Genadetroon,
Gegrond op 't bloed van uwen Zoon,
  Ook als Herſchepper eeren.

Nog ſpreekt uwe Almagt: 'Er zij licht!
En nacht en duisternisſe zwicht
  In onze donkre harten,
En onder eenen traanenvloed,
Dien 't waar berouw ons weenen doet,
  Kiemt ons geluk uit ſmarten.
Dan zien we in Jeſus, onzen Heer,
Op uw Genade en Liefde neêr,
  Die alles wil vergeven,
En ons, door U ter deugd bereid,
Door deeze zichtbre ſchepping leidt
  Tot een onſterflijk leven.

Hoe blinkt in bloem, in gras, in kruid
Dan een weldaadige Almagt uit,
  Waarop wij veilig bouwen!
Hoe ſchittert ons in zon en maan
En ſtarren loutre ontferming aan,
  Die uitlokt tot vertrouwen!
Gij houdt, wat ge eenmaal ſchiept, in ſtand,
En laat de werken van uw hand,
  Oneindige! niet zinken.
Ook wij, een prooi des diepſten noods,
Zien, uit het laage ſtof des doods,
  Eene eedler Schepping blinken.

Hoe heerlijk zijn uw werken, Heer!
U danke, U loove, U prijze, U eer',
  Wat is, wat was of worde!
Gij ſchept uit lijden hemelvreugd,
Uit zonde een hooger trap van deugd,
  En uit verwarring orde.
ô Zaligheid van ons Geſlacht!
Hoe zwijmt bij 't heil, ons aangebragt,
  Hier lof en dank te gader!
In Adam door den dood geveld,
In Jeſus ſchooner weêr herſteld!
  Lof, hallelujah, Vader!

DE VOORZIENIGHEID.

OP DE WIJZE VAN DEN 91STEN PSALM.

*

ô Eeuwigè Voorzienigheid!
We eerbiedigen uw wenken,
Die zonnen door het luchtruim leidt,
En waerelden doet zwenken.
Wij bidden U ootmoedig aan,
Ook waar we U niet aanſchouwen;
Gij blijft, op donkre en lichte paên,
De zuil van ons vertrouwen.

Wat is en wordt, meldt uw Gebied
Uit duizend, duizend monden.
Wat aanzijn uit uw hand geniet,
Blijft aan uw zorg verbonden.
Gij ſchenkt de Lent' gebloemte en kruid,
Den Zomer al zijn' luister,
Den Herfst zijn' oogst van lagchend fruit,
Den Winter zijnen kluister.

De jonge Raaf, die tot U ſchreit,
Laaft Ge uit uw milde handen;
De Veldroos, die den daauw verbeidt,
Verkwikt ge in dorre zanden.
't Inſekt, dat zich voor 't oog verborg,
Voedt Ge in zijn donkre reeten;
En zou uw moederlijke zorg
Ons, uw Geſlacht, vergeten?

Gij drenkt den hei-ſtruik en den worm
Aan onbewoonde kusten;
En zou ons hart, hoe 't om ons ſtorm',
Niet in uw Wijsheid rusten?
Geen hair valt immer van ons hoofd
Waar 't niet uw Wil zou wezen.
Zo lang ons hart aan U gelooft,
Wat zou ons hart dan vreezen?

Schoon magt of boosheid op ons loert,
Ons lot is met U veilig.
Uw Wil wordt altijd uitgevoerd,
En hij is wijs en heilig.
Uw ondoorgrondelijk Beſluit
Is eeuwig als uw wezen;
Maar 't loopt op loutre goedheid uit,
Eens van 't Heelal gepreezen!

Ja, wijze Schikker van 't Heelal!
Wat zou mij van U ſcheiden?
Mij treffe vreugd of ongeval,
Uw Liefde regelt beiden.
Ik werp mij in uw' Vaderſchoot
Met kinderlijk vertrouwen,
En blijf, in leven en in dood,
Op U, mijn' Leidsman, bouwen!

LOFLIED

AAN DEN

VERLOSSER.

OP DE WIJZE VAN DEN 81STEN PSALM.

Zingt, zingt blij te moê,
Adams dankbre zoonen!
Jeſus glorie toe!
Uit het laagſte ſtof
Klinke uw Redders lof,
Waar hier menſchen woonen!

Zingt den grooten Zoon,
Ons van God gegeven!
Zijn verheven Troon
Is voor 't waereldrond
Op genaê gegrond,
Blinkt van heil en leven!

Juicht

Juicht den Koning aan,
Die, door gunst gedreeven,
Schuldigen ontſlaan,
En wien tot Hem vlugt,
Welk een ſtraf hij ducht',
Alles wil vergeven!

Die ons voor zijn bloed
Kocht tot onderdaanen,
En ons ſtug gemoed
Tot de reinſte deugd,
Tot de hoogſte vreugd,
Hier den weg wil baanen.

Die ons bij de hand
Door dees woeste dreeven
Leidt naar 't vaderland,
En wien op Hem bouwt,
Woord en trouwe houdt
Tot in 't eeuwig leven.

Ach! ons ſchamel lied,
Ook bij gloénde wangen,
Meldt uw Liefde niet. —
Och! vergeef ons, Heer!
Onzen dank, onze eer,
Onze lofgezangen!

Wat, wat zien we in 't ſtof,
Heiland! van uw waarde!
Wat is hier uw lof!
Van 't Verlosſingswerk,
Jeſus! ziet uw Kerk
Slechts één ſtip op aarde.

Wat Gij ons Geſlacht,
Toen de dood U griefde,
Heer! hebt aangebragt,
Ziet geen tijd verbreid;
Niets dan de eeuwigheid
Meldt eene eeuwge Liefde!

Alles wat wij zijn,
Wat wij heilrijks wenſchen,
Wat als licht ons ſchijn',
Zijn wij U verpligt,
U alleen verpligt,
Redder van de menſchen!

Ja, U kiest ons hart
Eeuwig tot zijn' Koning!
Onder vreugd en ſmart
Gelde uw Liefde ons 't meest,
Strekke ons hart uw' Geest
Eeuwig tot een wooning!

*

EENSWILLENDHEID

MET

GOD.

OP DE WIJS: *Hoe ſchoon ligt ons de Morgenſter.*

Ó Vader, die ons leidt en voedt!
Uw Wil is heilig, wijs en goed.
Och, leer ons dit gelooven!
Op dat wij needrig, lijdzaam, ſtil,
In 't blij volbrengen van dien wil
Ons zelv' geen kracht ontrooven.
Geluk
En druk
Zijn bij poozen
Juist gekoozen,
En hier beiden
Ons naar onzen nood beſcheiden.

Och! zag ons oog, door niets geſtuit,
Hier de uitkomst van uw wijs Beſluit,
Hoe zou ons harte bloozen!
Dan ſlonk 't gemor voor dank en lof,
En wij, wij koozen in het ſtof
Den weg, door U gekoozen,
Wat lot,
ô God!
Welke ellende
Zonder ende,
Zo wij kooren
Waar den ſtervling eens beſchooren!

Hoe blind is vaak de trotſche mensch!
ô Vader! hoor toch nooit den wensch,
Die ons van U zou trekken.
Geef ons, niet wat wij bidden, Heer!
Maar wat Gij weet dat tot uwe eer
En ons geluk moet ſtrekken.
Hoe 't hart
Voor ſmart
Ook moog vlugten,
Spelt ze vruchten,
Dan voer' lijden,
Dan voer' ſmart ons tot verblijden!

Och,

Och, breng ons onder uwen Wil,
Dan draait ons heil op de eigen ſpil
Daar waerelden op draaien;
Dan woont de vrede in onze ziel,
Of 't koeltje wappert om de kiel,
Of ſtormen om ons waaien.
Zo vindt
Een kind
Zonder zorgen
Zich geborgen,
In zijn nooden
Tot den moederſchoot gevlonden!

Gij zijt de Bron van 't hoogſte Goed,
En uit uw' milden overvloed
Kunt Gij uw ſchepſlen drenken,
Ook waar hun oog van weedom ſchreit,
Met meerder heil en zaligheid
Dan 't grootst vernuft kan denken.
Al 't wee
Daauwt vreé;
Onſpoed teelde
Hemelweelde,
En moet zwichten
Doet Ge uw vriendlijk Aanſchijn lichten.

Wat, buiten U, hier glanſen ſpreidt
Is ſchaduw, droombeeld, ijdelheid,
Hoe hoog het Dwaazen eeren.
Gij ſlechts, ó God! verandert niet,
Als alles, wat het oog hier ziet,
In 't eind" tot niet zal keeren.
Wat ſtaa,
Vergaa,
Mooge zinken,
Onder 't blinken;
Wat moog' kwijnen,
God blijft over aan de Zijnen!

HET HEMEL-LEVEN.

OP DE WIJZE VAN DEN 38STEN EN 61STEN PSALM.

✸

Leven, leven, eeuwig leven,
Mij gegeven
In mijn' Midlaar, door mijn' God!
Hoe verzacht gij al mijn lijden,
Al mijn ſtrijden,
Onder 't allergruuwzaamst lot!

Onder aardſche vreugde en ſmarte
Blijft mijn harte
Veel te groot voor ſtof en aard';
Wat eens eindigt, of 't nog blinke
Of reeds zinke,
Is mijn hoop en vrees niet waard'.

Boven tijd en ſtof verheeven,
Hem te leeven,
Die mij minde tot den dood;
Die, voor mij aan 't kruis geſlagen,
Door zijn plaagen
Mij het levensperk ontſloot.

Naar zijn reine Leer te handlen,
Steeds te wandlen
Op het ſpoor, dat Hij betrad,
Geeft aan mijn natuur die waarde
Reeds op aarde,
Die ik denken kan of vat.

Wie zich hier een' Hemel droome,
Waar een loome
Werkelooze rust verdooft,
Streeft niet onder 't aardsch gewemel
Naar den Hemel,
Dien ons Jeſus heeft beloofd.

Waar geen boeien ons beletten
Voort te zetten;
Wat men hier op aard' begon,
De eigen grootheid na te ſtreeven,
Die in 't leven
Ons alreê bekooren kon;

Daar alleen, daar zal 't na deezen
Hemel wezen
Voor het hart, dat Jeſus mint,
Dat de voorſmaak van die weelde,
Hier reeds ſtreelde,
Als het hemelsch wierd gezind.

Werkzaamheid, die ſtof noch zinnen,
Meer verwinnen,
Maar nu vrij haar doel beſchiet;
Die, door onder 't vuurigst blaaken
God te naaken,
't Allerhoogſte goed geniet;

Geeft den Hemel al zijn waarde,
Vormt deeze aarde
Reeds ten hemel voor 't gemoed,
Dat in 't oeffnen van zijn krachten
Heil blijft wachten,
Rustloos naar volmaaking ſpoedt.

Jeſus, Heer van dood en leven!
Doe ons ſtreeven
Naar gelijkheid met uw Beeld.
Dit zij, onder 't moeilijkst poogen,
In onze oogen,
't Uitzicht, dat ons 't meeste ſtreelt.

Dan zal 't hart U, bij ons ſcheiden,
Vrolijk beiden,
Vrolijk ſtreeven tot zijn' God,
En, tot hemeldeugd gereezen,
Vatbaar weezen
Voor een' hemel van genot.

BOET-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 103DEN PSALM.

Ach, God! ach, God! waar zal ik heenen vlugten?
Mijn zwaare ſchuld heeft uwe ſtraf te duchten,
En beeft te rug van uw rechtvaardigheid.
Uw goedheid zelfs heeft mij zoo veel vergeven,
Droeg mij zo lang bij een onwaardig leven,
Dat zij niet meer voor mijne redding pleit.

Uw taai geduld zou mij met recht verdoemen;
Ik zelf, ik moest het vonnis billijk noemen,
Daar ik voor U, met ſchuld bedekt, verſchijn.
Ach! kan mijn hart zich zelven naauw gedoogen,
Wat moet ik zijn in uwe heilige Oogen,
Daar Englen zelfs niet vlekloos rein in zijn!

Moest iets in mij mijn hoop op redding ſchooren,
Ach, Heer! ach, Heer! ik waar gewis verlooren;
Niets is in mij, of 't is uw gramſchap waard'.
Mijn traanen zijn voor U bevlekt met zonden,
Mijne onmagt zelfs is aan mijn ſchuld verbonden;
Gekweekte lust heeft haar in 't hart gebaard.

Maar om U-zelv' wilt Gij genadig wezen,
Hoe hoog mijn ſchuld, Erbarmer! zij gereezen,
Om de eer uws Naams is mij nog hulp bereid.
Die grond houdt ſtand, wat immer moog' bezwijken;
Hij is de rots, die wanklen kan noch wijken,
En hangt niet af van mijne onwaardigheid.

Op hem alleen durve ik vergeving vraagen,
Het brekend oog op Jeſus kruis geſlaagen.
Hoor, hoor zijn bloed, het pleit nog als weleer!
Hoe lang, hoe ſnood mijn daên uw wetten ſchonden,
Om de eer uws Naams vergeef mij al mijn zonden,
Want Gij zijt God, en niet een mensch, ô Heer!

Wat

Wat eer zoudt Gij van 't laage ſtof erlangen,
Dan dat het leer' van U om niet ontvangen,
Zich zelv' ontzink en voor Genade buig',
Bij al zijn ſchuld op uw beloften bouwe,
Zelfs in den dood nog op uw' Naam vertrouwe
En op uw woord geloovig: amen! juich'?

Maar, ach! al wierd mij al mijn ſchuld vergeven,
Mijn onrein hart bleef U op nieuw weêrſtreeven,
Zo 't niet hernieuwd, zo 't niet herbooren wordt.
Geen opzet baat, hoe vast het thans moog' ſchijnen,
Waar zonde lokt, zal 't als een rook verdwijnen,
Wat traanenvloed mijn oog ook heden ſtort.

De zinlijkheid, hoe zeer ze ook loon' met ſmarte,
Beheerscht nog ſteeds mijn diepverdorven harte,
Dat in haar kelk vergeefs voldoening zoekt.
Haar vuige wenk doet me in haar dwangjuk draaven,
En ſleept de lust en neiging meé als ſlaaven,
Ook waar het hart haar kluisters reeds vervloekt.

Ge-

Genadig God! wie zal die banden breken,
Wie in mijn ziel de reine vonk ontſteken,
Die nooit weêr dooft, maar onder weêrſtand groeit?
Wie zal het zaad in d'akker doen ontſpruiten,
Wiens groei, hoe teêr, verderf noch dood meer ſtuiten,
Maar dat in 't ſtof reeds voor den hemel bloeit?

Gij, Gij alleen, wien onbeperkt vermogen
Tot werktuig ſtrekt van eindloos mededoogen,
Die eens uw bloed voor mijne ſchuld vergoot;
Uw Liefde wil mijn vuige banden ſlaaken,
Mij waarlijk vrij, mij Hemelburger maaken;
Voor haar was niets, mijn Redder! ooit te groot.

Ik werp me in 't ſtof, mijn Heiland! voor uw voeten,
Waar nimmer iets dan redding was te ontmoeten.
Daar lig ik, Heer! voor reekning van uw trouw!
Op uwe hulp blijve ik geloovig leeven;
Op uwe hulp zal ik blijmoedig ſneeven;
Gij blijft de Rots, waarop ik eeuwig bouw!

En zou mijn hart voortaan nog angstig vreezen?
ô Neen! ik weet, ik zal verwinnaar wezen,
Als ik met U, met U, den ſtrijd begin.
Wat nooden hier mijn matte borst nog prangen,
Ik zal gewis de zegekroon erlangen,
Want Gij, Gij ſtaat mijn hart voor de uitkomst in.

DE BEDRIEGLIJKHEID DER ZONDE.

OP DE WIJZE VAN DEN 100STEN PSALM.

O God, die, eindloos goed en groot,
Voor ons uw' Zoon gaaft in den dood,
Gij eischt, dat deugd en heiligheid
Ons hier ten hemel voorbereid.

Och! dat uw Geest ons hart verlicht',
De magt der zinlijkheid hier zwicht',
En wij, door uwen Zoon geleerd,
Zien hoe ge ons waar geluk begeert.

Wat

Wat oogst de mensch hier zonder deugd?
Een lang berouw na korte vreugd!
Bedwelming wijkt, verdooving zwicht,
Hij ſchouwt — daar ſtaat het jongſt Gericht.

Dat de Ondeugd vrij op roozen treed'
De wroeging boort door 't zachtst tapeet.
Hij, wien hier de onrust nooit verlaat,
Treedt ſteeds op doornen waar hij gaat.

Of 't ligchaam hier ſcharlaken dek'
Of grove pij tot kleed verſtrek'
De waare bron van vreugd en ſmart
Ontſpringt ſteeds in ons eigen hart.

Wie hier zijn kracht der zonde wijdt,
Wijdt een bedrieglijk werk zijn vlijt.
Het heil, dat hij zo angstig zoekt,
Wordt, bij 't genot, door hem vervloekt.

Maar

Maar die op uw Genade bouwt,
Uw Wetten dankbaar onderhoudt,
Vindt hier reeds zielrust in 't gemoed,
En eens bij U het hoogſte Goed.

Wat ſmart in 't eerst de zelfſtrijd baar'
Hij wordt door oeffning minder zwaar;
Ras heeft de lust hier afgevleid,
En dan wordt pligt tot zaligheid.

Bij elken pligt, getrouw betracht,
Verliest de zonde iets van haar kracht;
Bij elken lust, hier eens voldaan,
Neemt zij in ſterkte en krachten aan.

Dan zinkt de mensch, Gods Beeld weleer,
Ten vuigen ſlaaf der zonde neêr.
Zij wenkt — zijn kracht ſtaat ijlings ſtil;
Hij vloekt haar, maar volbrengt haar' wil.

Algoede God! ach, leer ons zien,
Dat wij, waar wij de zonde vliên
En ons ontworstlen aan haar juk,
Den weg betreên tot ons geluk;

Dat ieder zaad, met ſmart gezaaid,
Eerlang met blijdſchap wordt gemaaid;
De zaaiër hier ſlechts uuren ſchreit,
De maaiër juicht voor de eeuwigheid;

Dat elke zonde ons zelv' verlaagt,
Aan 't waar geluk des levens knaagt,
En, onder al den glans der aard',
In 't eind' toch niets dan wroeging baart;

Dat, bij al 't ondermaansch verdriet,
Hij hier het zaligst lot geniet,
Die een gerust geweten heeft,
En voor geen dood of oordeel beeft;

Die vrolijk U zijn' Vader noemt,
Die in het kruis van Jeſus roemt,
En bij het licht, door Hem verſpreid,
Hier daaglijks rijpt voor de eeuwigheid.

ô Vader, die op 't ſmeekgebed
Van zondaars om uws Zoons wil let!
Dat uw Genade ons hart verblij',
En dit ons lot op aarde zij!

JESUS,

DE KEUS

VAN 'T HARTE.

OP DE WIJZE VAN DEN 118DEN PSALM.

De Weereld mooge ons heil belooven,
Wij kiezen 't heil, dat Jeſus biedt.
Een windvlaag kan het eerſte rooven,
Het heil van Jeſus eindigt niet.
ô Heiland, op wiens woord wij bouwen,
Gij blijft ons bij, als alles zinkt;
Gij zijt de zuil van ons vertrouwen,
De ſtar, die eeuwig voor ons blinkt!

Waar we ooit verandring zien of vreezen,
Wat immer voor ons hart verkeer',
Gij zult altijd dezelfde wezen,
Uw trouw verandert nimmermeer.
ô Heiland, op wiens woord wij bouwen,
Gij blijft ons bij, als alles zinkt,
Gij zijt de zuil van ons vertrouwen,
De ſtar, die eeuwig voor ons blinkt!

Wie onze kleenheid moog verachten,
En ſmaadend op ons nederziet;
Wij kunnen op uw' bijſtand wachten,
Uw liefdehart verſmaadt ons niet.
ô Heiland, op wiens woord wij bouwen,
Gij blijft ons bij, waar alles zinkt,
Gij zijt de zuil van ons vertrouwen,
De ſtar, die eeuwig voor ons blinkt!

Als Oudren, Vrienden, ons begeven,
En wij verſmachten in den nood,
Laaft ons uw hand met eeuwig leven,
Blijft gij ons bij in nood en dood.
ô Heiland, op wiens woord wij bouwen,
Gij blijft ons bij, als alles zinkt,
Gij zijt de zuil van ons vertrouwen,
De ſtar, die eeuwig voor ons blinkt!

Wat rampen rustloos om ons gieren,
Schoon niets dan ſmart de ſmart verpoost,
Gij wilt ze tot ons heil beſtieren,
En blijft, bij allen, onze troost.
ô Heiland, op wiens woord wij bouwen,
Gij blijft ons bij, waar alles zinkt,
Gij zijt de zuil van ons vertrouwen,
De ſtar, die eeuwig voor ons blinkt!

Ook als de Wekbazuin zal blaazen,
De Richter tot het oordeel ſpoedt,
Zal, hoe de donders om ons raazen,
Uw ſchild ons dekken voor hun' gloed.
ô Heiland, op wiens woord wij bouwen,
Gij blijft ons bij als alles zinkt,
Gij zijt de zuil van ons vertrouwen,
De ſtar, die eeuwig voor ons blinkt!

Schoon duizend zonden ons bevlekken,
En onze deugd als ſtof verdwijn',
Zult Gij ons met uw bloed bedekken,
En 't vonnis zal vergeving zijn.
ô Heiland, op wiens woord wij bouwen,
Gij blijft ons bij, als alles zinkt,
Gij zijt de zuil van ons vertrouwen,
De ſtar, die eeuwig voor ons blinkt!

ONZE BESTEMMING.

OP DE WIJZE VAN DEN 65STEN PSALM.

ô Sterveling, gevoel uw waarde!
Wat u in 't ſtof nog vleit,
Uw hart is veel te groot voor de aarde,
Gij leeft voor de eeuwigheid.
De Tijd, die alles weg doet zinken,
Bepaalt uw grootheid niet;
Gij ziet voor uw volmaaking blinken
Een eindeloos verſchiet.

Zoudt ge om een wuft geluk hier ſlaaven,
Dat bij 't genot reeds zwicht,
En met een hand vol ſtofs begraaven
Een eeuwig vergezicht?
Uw hart, dat eindloos blijft begeeren,
Is niet beſtemd voor ſchijn.
Uw grootſche taak is hier te leeren
Aan God gelijk te zijn.

Daartoe wordt ge onder ſmart en ſtrijden
Gevormd en opgevoed;
Daartoe vergoot bij 't vreeslijkst lijden
Uw Heiland eens zijn bloed;
Daartoe roept God en ſterkt u tevens
In de Evangelie-blaên;
Daartoe biedt Hij den Geest des levens
U, op uw ſmeekbede, aan.

Dit aanzijn mooge u ras ontzweeven,
ô Mensch, gebruik het wijs!
't Bezit, verknocht aan 't volgend leven,
Een' eindeloozen prijs.
De kleenſte ontwikkling houdt haar waarde,
Wat ooit de tijd verſtoort;
Maar 't zaad, dat hier verſtikt in de aarde,
Brengt nimmer vruchten voort.

Het ſtof moog' met den wind verwaaiën,
Tot vroeger ſtof vergaêrd,
De mensch zal eenmaal zeker maaiën,
Wat hij hier zaaide op aard'.
Hier hangen van geringe ſchreden
Vaak deugd en ondeugd af,
Van oogenblikken eeuwigheden
Aan gindſche zij' van 't graf.

Och! dat wij nimmermeer vergeten,
Als ons de zonde vleit,
Hoe zij de rust van ons geweten
Haar doodlijk ſtriknet ſpreidt;
Hoe diep wij aan 't geluk ontvielen;
Hoe duur wij zijn verlost,
En wat de redding onzer zielen
Aan Jeſus heeft gekost.

Ó Gij, aan wien wij deugd en leven
En alles zijn verpligt,
Getrouwe Heiland! leer ons ſtreeven
Naar 't Rijk, door U geſticht.
Dat wij den prijs der menschheid voelen,
Zo hoog door U vereerd,
En altijd dat geluk bedoelen,
Dat de eeuwigheid vermeért.

Dan zal ons hart het ſtof verachten,
Dat Dwaazen aan zich boeit,
En naar de zalige oorden ſmachten,
Waar 't vast geſtarnte gloeit.
Dan zullen we, onder 't aardsch gewemel,
Op de aangewezen baan
Voorſpoedig rijpen voor den hemel,
En eens hem binnen gaan.

EEN LIED

VOOR

LIJDENDEN.

OP DE WIJZE VAN DEN 130STEN PSALM.

*

ô Gij, die mijne ellende,
Mijn bange dagen ziet,
Tot wien ik de oogen wende
In nachten van verdriet!
Verhoor, ô God! mijn ſmeeken,
Waar alles mij ontvlugt;
Aanſchouw de traanenbeeken
Van 't hart, dat tot U zucht.

Ach,

Ach, Heer! waar blinkt ontfermen,
Waar lagcht mij redding aan,
Dan in uw Vaderarmen,
Die mij nog openſtaan?
Mijn angst toch, al mijn zorgen,
De nood, die 't hart beknelt,
Zijn niet voor U verborgen,
Die al mijn traanen telt.

Och! leer mij in mijn nooden
Op U, op U flechts zien,
Mijn eigen wil meer dooden,
En d'uwen hulde biên.
Toon mij, bij al uw ſlagen,
Dat Gij nog Vader zijt.
Wat kan mijn hart niet draagen,
Zo lang me uw Wil verblijdt?

Ja, Bron en Steun mijns levens!
Mijn Vader en mijn God!
Uw Liefde en Wijsheid tevens
Beſtuurden ſteeds mijn lot.
Wat rampen mij beſtrijden,
Wat om mij ſamenſpant,
Den beker van mijn lijden
Vervulde een Vaderhand.

Ook bij mijn bangſte ſmarten
Blijft ge op mijn heil bedacht;
Gij plaagdet nooit van harten
Het menſchelijk geſlacht.
Het leed, dat zelfs den Boozen
Hier ſtrekt tot tuchtiging,
Werd door uw hand gekozen
Tot hun verbetering.

Zij oogſten op hun paden,
Voor 't eens gedroomde heil,
De vruchten hunner daaden,
Ellende, zonder peil.
Dan zien ze in 't geen hen ſtreelde,
Gebrek en bangen nood,
En in 't gevolg der weelde
De wroeging en den dood.

Gij huuwde aan zonde ſmarte,
Aan zeedlijk kwaad hier pijn,
Op dat in 't eind' hun harte
'Er van geſpeend zou zijn.
Op dat het tot U nader',
Voor U om redding kniel;
Dan toont ge U weêr hun Vader,
En redt hun bange ziel.

Dan keert Gij tot hen weder
En vreugd vervangt hun ſmart;
Dan daalt de zielrust neder
En hemelt in hun hart;
Dan juichen ze om een lijden,
Dat zo veel heils verving,
Wijl Englen zich verblijden
Om hun verbetering.

En zou het hart vertzagen,
Dat op uw' Naam vertrouwt,
Als 't onder uwe ſlagen
Een vaderhand aanſchouwt?
Zou ramp de hoop vermindren
Der ziel, aan U gewijd?
Neen, Vader! 't zijn uw kindren,
Die Gij het meest kastijdt.

Gij ſlaat een ieglijk zoone,
Dien Gij het tederst leidt,
Op dat hij 't beeld vertoone
Van uwe Heiligheid.
Dan breeken de ijsren banden
Van zinlijkheid en lust;
Dan wordt, wat ſtof deed branden,
Door traanen uitgeblusscht.

Dan komt niet meer te ſtade,
Wat eigen kracht eens bood;
Dan wordt ons uw Genade
Genoeg voor elken nood;
Dan leeren we ons ontzinken,
En voelen heel ons niet;
Maar zien den Rotsſteen blinken,
Die nooit den voet ontſchiet.

En zoude uw Roê nog wonden,
Waar 't hart uw' weg verkoos?
Neen! waar eens doornen ſtonden,
Bloeit dan een hemelroos.
Dan zien wij dat uw liefde
Ons dekte in elk gevaar,
En 't lijden, dat ons griefde,
Uw beste zegen waar'.

En eens, hoe juicht ons harte,
Als uw Genade eens wenkt,
Als Ge ons, na korte ſmarte,
De kroon der zege ſchenkt,
En we in haar reinſte ſtraalen,
Haar ſchittrendst puikgeſteent',
De traanen 't ſchoonst zien praalen,
In 't proefperk eens geweend!

Ja,

Ja, Vader, trouwe Vader!
Reeds juichen hart en mond:
Nooit was uw liefde ons nader,
Dan waar ge ons lijden zondt.
Gij toetste ons in 't verborgen,
En leidde ons op uw pad;
Maar hadt, bij al ons zorgen,
Ons bij de hand gevat.

Ach! zou ons hart nog ſchrikken
Voor ons toekomstig lot?
De ſmart duurt oogenblikken,
Eene eeuwigheid 't genot!
Neen, wat ons hier nog beide
Wij ſtellen 't in uw hand,
En treên, op uw geleide,
Gerust naar 't Vaderland.

ALGEMEEN GEBED.

OP DE WIJZE VAN DEN 100STEN PSALM.

ô Groote God, die t' aller tijd
In Christus onze Vader zijt!
Wij ſtorten onzer aller nood
Ootmoedig in uw' Vaderſchoot.

Doe ons gelooven, op uw woord,
Dat Gij ons arme zondaars hoort,
Niet om onze eigen waardigheid,
Maar om uw' Zoon, die voor ons pleit.

Dat wij op uwe Vadertrouw,
Hoe ſchuldig zich ons hart beſchouw',
Niet twijffelen of Jeſus bloed
Heeft al die ſchuld voor ons geboet.

Dat in ons hart dit vast geloof
De liefde tot de zonde doof,
En dagelijks ons meer geleid'
Tot Christendeugd en heiligheid.

Dat altijd uw Getuigenis
En Woord, dat eeuwig zeker is,
Ons meerder gelde en aan zich bind',
Dan alles wat ons hart bevind'.

Dat ſteeds, ô hoogſte Majeſteit!
Ons hart uw tegenwoordigheid,
Bij al zijn poogen, diep gevoel',
Op dat het meer uwe eer bedoel'.

Stort ons die liefde tot U in,
Die zich vertoont in menſchenmin,
Op dat, waar we op uwe aarde ook treên,
Wij vreugd verſpreiden om ons heên.

Dat onze hand graag traanen droog',
Weldaadigheid ons hart verhoog',
En onder hoog of laag bedrijf
De Menschheid ons ſteeds heilig blijv'.

Sterk, waar verzoeking lokkend lagcht,
Ons zinlijk hart door uwe kracht,
En geef ons tot de deugd ſteeds moed,
Al kost ze ons welvaart, eer, en goed.

Schenk ons een hart, dat ſtil en blij
Met uwen wil vereenigd zij,
Dat altijd zijn beſcheiden deel
Veel meer dan goud en ſchatten ſtreel'.

Lagcht ons op aarde voorſpoed aan,
Dat wij naar dankbren ootmoed ſtaan;
Of vloeit ons ramp op ramp hier toe,
Dat ze ons uw' Zoon gelijken doe.

Dat ſlechts, bij voorſpoed of bij leed,
Ons hart geen oogenblik vergeet',
Hoe, zonder zelfverloochening,
Geen ſtervling ooit ten hemel ging.

Dat wij in welſtand of in nood
Geduurig denken aan den dood,
En die gedachte ons daaglijks meer
Bedachtzaamheid en wijsheid leer'.

Zal

Zal onze leeftijd hier voortaan
Uit oogenblikken ſlechts beſtaan,
Zo vind' de dood ons vroeg bereid,
En rijp voor U en de eeuwigheid.

Of wel beſtemde uw Albeſtier
Ons eene langre loopbaan hier,
Begeef, wat immer ons ontſchiet,
Ons dan ook in de grijsheid niet.

En is ons einde eens daar, ô Heer!
Zie dan genadig op ons neêr,
En dat om Jeſus dierbaar bloed
De zielrust heerſche in ons gemoed.

*

LIED

NA DE

BEDIENING VAN DEN H. DOOP.

OP DE WIJZE VAN DEN 103DEN PSALM.

Wij danken U, barmhartig God en Vader!
Dat ge, uit Genade, ons en ons kroost te gader,
Om 't bloed uws Zoons alle onze ſchuld vergaaft;
Ons, door uw' Geest, hebt tot uw Kerk doen komen,
Tot Leên uws Zoons, tot Kindren aangenomen,
En door den Doop dit heil ons plegtig ſtaaft.

Wij bidden U, wil ons om Jeſus hooren!
Och! dat het Kroost, thans door den Doop herbooren,
Altijd uw Geest, uw heilge Geest regeer',
Op dat het, vroom en Christlijk opgetoogen;
Tot elke deugd, die 't ſaam uw' Naam verhoogen,
Steeds wasſen mooge in Christus, hunnen Heer.

Zo

Zo worde uw Gunst, uw Vadergunst, gepreezen,
Die Ge ook, ô Heer! ons allen hebt beweezen;
Zo ſtem' ons hart ſteeds met uw wetten in;
Op dat het trouw, in alle deugdbetooning,
Zijn' Heiland volge, als Leeraar, Priester, Koning,
En, onder Hem, wat zonde kweekt, verwin'.

Op dat uw Naam, ô eindloos goede Vader!
ô Zoon! ô Geest! ô eenig God te gader!
Door hun en ons altijd verheerlijkt word';
Op dat ons hart U dankbaar eer bewijze,
U vrolijk roeme, U rustloos loove en prijze,
Tot dat de tijd in de eeuwigheid zich ſtort!

LIED

NA DE

BEDIENING DES H. AVONDMAALS.

OP DE WIJZE VAN DEN 24STEN PSALM.

U loove en dank' wat in ons is,
ô Heiland! die aan uwen disch
Op nieuw U-zelv' ons hebt gegeven;
Die ons, door ſchuld bezwaard, gemoed
Gelaafd hebt met uw vleesch en bloed
Tot een onſterflijk, zalig leven.

Nu juicht ons hart uit onzen nood.
Wij lagen midden in den dood,
Maar vonden 't leven in uw liefde.
Och! dat ons hart het nooit vergeet'
Wat Gij, Getrouwe! voor ons deed
Toen U de doodſchicht voor ons griefde!

Och!

Och! vierden wij gedachtenis
Van eene liefde aan uwen disch,
Die duizend levens niet vergelden;
Hoe moesten we in het laage ſtof
Door onzen wandel uwen lof,
Uw naamelooze gunst, vermelden!

Ontvlam, mijn ziel! ontvlam voor Hem!
Paar dankbaar voor Hem hart en ſtem;
Zijne eer zij eeuwig uw bedoelen!
Dat wat in zonde en waereld blink',
Bij U voor eene liefde zink'
Die zelfs de dood niet kon verkoelen.

Ja, dierbre Jeſus! Vriend in ſmart!
Gij ſlechts hebt aanſpraak op ons hart,
Gij hebt ze door uw bloed verkreegen!
Ja, dierbre Jeſus! ja, voortaan
Moest elke polsſlag voor U ſlaan,
Moest Gij ons meer dan alles wegen!

Maar, ach! gij kent uw maakſel, Heer!
Gij weet, hoe ligt het van U keer,
Naauw door U aan den nood ontreezen.
Och, dat uw liefde ons tot U trekk'!
Wat uit ons voortvloeit, blijft gebrek,
Wat Ge in ons werkt, zal heilig wezen.

Och, dat de Geest, door U beloofd,
Die in U is, gezegend Hoofd!
Ook ons uw Leden meer doe leeven!
Dan leeven wij, getrouwe Heer!
Tot U en tot uws Vaders eer,
En ons geloof zal vruchten geven.

DE VOORTREFFELIJKHEID

VAN

DE LEER VAN JESUS.

OP DE WIJZE VAN DEN 84STEN PSALM.

Wat zwoegt ge, ô Mensch! naar goud of eer
Daar gij in Jesus reine Leer
Den grootsten schat bezit op aarde?
Waar is u hooger heil bereid?
Zij voedt u op voor de eeuwigheid
En leent u eenmaal Englenwaarde.
Zij stemt uw hart tot waare deugd,
En vormt uw ziel voor hemelvreugd.

ô Voel de waarde van dien ſchat,
Die 't grootst geſchenk in zich bevat,
Dat in het ſtof U kon verbeiden;
Een gift, der hoogſte liefde waard';
God gaf ze door zijn' Zoon aan de aard'
Om menſchen tot Hem op te leiden.
Zij wijst, bij al den aardſchen druk,
Den zeekren weg tot waar geluk.

Lagcht U hier waare grootheid aan,
Gij kunt ze op uwe levensbaan
Alleen van haaren invloed wachten.
Ze is juist geſchikt voor uwen ſtand,
Staat met uw' aanleg in verband,
En is berekend naar uw krachten.
Mensch! zo zij U geen bijſtand biedt,
Bereikt gij uw beſtemming niet.

Beproef, of ooit in ſchooner licht
Volmaakter beeld voor uw gezicht
Van menſchelijke grootheid zweefde,
Dan de echte Christen wezen zou,
Die, aan zijns Heilands Leer getrouw,
Haar met zijn hart en daên beleefde,
En daaglijks in die deugden won,
Die hij door haar bereiken kon.

Waar vindt ge een' God, een Majesteit,
Zo vlekkeloos in heiligheid,
Zo boven allen lof verheeven,
Zo vreeslijk voor het boos gemoed,
Maar voor 't berouwend hart zo goed,
Zo rijk, zo mild in 't ſchuldvergeven?
Kom, toon me een' God, zoo groot, zoo goed
Als Jeſus Leer aanbidden doet!

Waar dringt de reinſte menſchenmin
Met zo veel krachts den boezem in,
Waar zijn de driften min verbolgen,
Dan waar het hart geen vijand heeft,
Voor haatren bidt, altijd vergeeft,
En 't beste Wezen na leert volgen?
Waar ſpreidt Menschlievendheid zo ſchoon,
Zo goddelijk een' glans ten toon?

Baart Liefde alleen hier reine deugd,
Slechts Jeſus Leer, die 't hart verheugt,
Doet haar tot bron der deugd verſtrekken.
Wie buiten haar naar de eerkroon loopt,
Wordt ligt door loon of ſtraf genoopt,
Kan hoogmoed tot zijn taak ligt wekken.
Voor liefde, waare liefde alleen,
Was pligt en zaligheid ſteeds één.

De liefde tot den hoogen God
Vereent ons hart met zijn Gebod,
Doet ons Hem dienen zonder vreezen;
De liefde tot den Evenmensch
Maakt zijn geluk tot onzen wensch,
Doet ons hier alles voor hem wezen.
Waar blinkt een deugd, die meer bekoort,
Waar vloeit ze uit reiner bronnen voort?

Waar wordt aan uw beklemd gemoed
Vergeving om een godlijk Bloed
Voor al uw ſchuld om niet geſchonken?
Waar kan een Geest, door niets beperkt,
Die 't willen en volbrengen werkt,
Uw hart, uw magtloos hart, ontvonken?
Waar loopen Gods volkomenheên
Met ons waarachtig heil in één?

Waar vindt de mensch in zijn verdriet
Den troost, dien Jeſus Leer hem biedt?
Waar is in 't lijden God hem nader?
Waar ziet zijn oog in ſchooner licht,
Ook waar de Tuchtroê nimmer zwicht,
Het doel van een' vergevend Vader?
Waar is zijn eeuwig zalig lot
Gegrond op de eer van zijnen God?

ô Stervling! wat u ooit ontzink',
Dat deeze Leer nog voor u blink'
Waar gij uw' jongſten ſnik zult geven!
Zij is het licht voor uwen voet,
De ſtaf, die u voor wanklen hoedt,
Uw zeekre Gids tot beter leven.
Met haar zijt gij in elken kring,
In elken ſtand, Gods kweekeling.

Zij blijve uw beste ſchat op aard',
De Parel, in uw oog zo waard',
Dat ge alles om haar kunt verzaaken;
Zo zal ze u troosten in den nood,
U onderſteunen in den dood;
U 't graf ter koele rustplaats maaken,
En waar het jongst Gericht u beidt,
U rijp doen zijn voor de eeuwigheid.

OVER 'T GEBRUIK VAN HET EVANGELIE.

OP DE WIJZE VAN DEN 25STEN PSALM.

Grootſte Vriend der Stervelingen!
Jeſus, troost van ons Geſlacht!
Die de hoogſte zegeningen
Door uw komst aan 't Menschdom bragt;
Die aan een verachtlijk kruis
Ons ter liefde zijt geſtorven,
En ons in uws Vaders huis
Naam en wooning hebt verworven;

Die

Die ons door uw Leer verlichtte,
Ons het leven maakt bekend,
En een Rijk van waarheid ſtichtte,
Dat in zaligheid zich endt.
Die een' Geest verwierft en ſchonkt,
Die den weg tot U kan leeren,
Die de ziel tot deugd ontvonkt,
Die de harten kan bekeeren.

Heer! van onze vroegſte jaaren
Hebt Ge ons bij dat licht behoed,
Liet Gij 't heil ons openbaaren,
Ons verworven door uw bloed;
Schoon ons hart U bleef verſmaên,
Liet Ge ons roepen, lokken, nooden,
En uw hart bleef openſtaan,
Hoe verſteend we uw liefde ontvlooden.

Duizend weldaên, nooit volpreezen,
Stroomden rustloos op ons neêr.
Ó Wat moesten wij niet wezen;
Maar, helaas! wat zijn wij, Heer?
Ach! wij bleeven tegen 't licht,
Tegen al uw liefde ſtrijden!
Schaamte dekt ons aangezicht,
Daar wij zo veel ſchulds belijden.

Duizend krachten, ons geſchonken,
Kwijnden ongebruikt daarheên.
Magtloos, en in 't ſtof verzonken,
Ligt aan ons de ſchuld alleen.
Gij beloofde aan 't biddend hart
Mildlijk uwen Geest te geven;
Ach! wij misten zonder ſmart,
Wat ons hart bleef wederſtreeven.

Al-

Alles wilde God ons ſchenken,
Hij, Hij ſchonk ons zijnen Zoon!
En wij durfden Hem verdenken,
Uwe liefde en trouw ten hoon.
Ach! wij zochten naar Genaê,
Waar wij in haar ſtroomen baadden.
Alles kwam ons heil te ſtaê,
Alles durfde ons hart verſmaaden!

Wie geen krachten ooit beproefde,
Wendde ſnood zijne onmagt voor;
Wie altijd uw' Geest bedroefde,
Dat die Geest zijn hart niet koor'.
Op een wonder van uw hand
Bleeven wij in ſchijn verbeiden,
Om gerust in d' ouden ſtand
't Zondenleven voort te leiden.

Zo bleef uwe Leer verlooren
Voor ons willig ongeloof;
't Oor mogt vrij uw roepſtem hooren,
't Hart bleef voor die roepſtem doof.
Hoe 't geweten keer op keer
Ons uit onze rust mogt wekken,
Wij, wij durfden met uw Leer
Deeze ſnoodheid nog bedekken.

Heer! uw oordeel waar rechtvaardig
Zo Ge ons van uw heil verſtiet,
En ons, als die gunst onwaardig,
Met uw Woord en Geest verliet;
Zo een nacht van donkerheid
Op ons pad werd neêrgezonden,
En we ons, door ons zelv' geleid,
In een' afgrond wedervonden.

Maar

Maar wij pleiten op die liefde,
Ach! zo lang door ons miskend,
Die voor ons aan 't kruis U griefde,
Zie op onze diepe ellend'!
Wijk niet van ons met uw Leer!
Nog kome ons uw bloed te ſtade!
Onze ſchuld is groot, ó Heer!
Maar nog grooter uw Genade!

Och! dat wij de waarde voelden
Van het Licht, dat ons omſtraalt,
En voortaan het heil bedoelden,
Eens zo duur door U betaald!
Ja, gering is onze kracht;
Maar wie zocht voor U te leeven,
Dien uw Liefde heeft veracht,
Dien uw bijſtand heeft begeven?

Heer! uw Heilwoord kwam van boven,
Was ſteeds leven, was ſteeds geest;
Is voor allen, die gelooven,
Kracht en Wijsheid Gods geweest!
Leer ons trouw zijn in het kleen!
Die het geen hij heeft ontvangen,
Trouw en ijvrig blijft beſteên,
Zal geduurig meer erlangen.

Maar wat wij ook immer trachten,
Dat ons hart op U betrouw',
Van uw Leer zijn heil blijf wachten,
Op uw bloed zijn hoope bouw'.
Dat ons niets die hoop ontroof',
Maar uw Liefde ons blijve ontgloeiën.
Op den wortel van 't Geloof
Kan de waare Deugd ſlechts bloeiën.

DE WELDAADIGHEID

VAN

'T GELOOF.

OP DE WIJZE VAN DEN 113DEN PSALM.

*

„ ô Mensch, geloof aan uwen God!"
Is, Heer! uw onbepaald gebod.
Och! dat uw Geest dien pligt ons leere!
Wat komt in deezen Kinderſtaat
Ons meerder dan 't geloof te baat?
't Bevel daartoe is weldaad, Heere!

Wat zou ons naauwbeperkt verſtand,
Ons kortziend oog, dat ſchaars 't verband
Der dingen doorziet, ooit ontdekken?
Zo uw onfaalbaar onderricht
Ons niet, waar onze reden zwicht,
Ter zeekre Fakkel mogt verſtrekken?

Waar

Waar zou ons hart in elken nood,
Waar bij het naadren van den dood,
Hier uitkomst zien in zijne ellende,
Zo 't niet in zijnen donkren nacht
Aan eindelooze Liefde en Magt
Geloofde, en tot zijn' God zich wendde?

Wat wisten wij met zekerheid
Van alles, wat na 't graf ons beidt,
Slechts door ons eigen licht omgeven?
Waar lagchten ons de pligten aan,
Die ons in dit ons eerst beſtaan,
Reeds vormen voor een hooger leven?

Ja, uw bevel is weldaad, Heer!
Waar zou, was hier 't geloof niet meer,
Onze eindigheid de rust ooit beiden?
Neen! in ons tegenwoordig lot
Kan onbepaald geloof aan God
Ons ſlechts tot hooger ſtand geleiden.

't Zegt luttel, of de geest in 't end',
In 't geen hij van uw werken kent,
Eén ſtip meer van 't Geheel vergader';
Maar dat van 't eindloos Schepslen-tal
Geen Muschjen ooit op aarde vall'
Dan met uw' wil, dit troost ons, Vader!

't Zegt luttel, dat ons zoekend oog
Eén ſtar te meer ontdekken moog',
Waar millioenen ons ontvlugten;
Maar dat dezelfde Majeſteit
Die ze allen voert, ook ons geleidt,
Dit doet ons leed noch rampen duchten.

Dit ſtil geloof verhoogt den moed,
Laaft, troost het hart in tegenſpoed,
En leent in nood en dood het krachten.
Och! dat we ootmoedig, nedrig, kleen,
Met dit geloof ons pad betreên,
Van dit geloof ons heil verwachten!

Stort, Vader! ons dien kinderzin,
Dat onbepaald vertrouwen in
Op uwe leiding door dit leven,
Dat wij gerust aan uwe hand
Hier ſpoeden naar het Vaderland,
En op uw Woord eens juichend ſneeven!

VER-

VERNIEUWDE TOEVLUGT

TOT DEN

VERLOSSER.

OP DE WIJZE VAN DEN 116DEN PSALM.

ô Heiland, die mijn onvermogen kent,
Wien ik mij koos tot Leidsman van mijn leven,
Die in gevaar mij nimmer hebt begeven,
Tot wien in nood mijn bange ziel zich wendt!

Ach! nieuwe ſchuld heeft mij voor God bevlekt.
Ik vlugt tot U, en durf op uitkomst hoopen;
Uw liefdrijk hart ſtond ſteeds voor zondaars open,
Uw hand bleef ſteeds tot redding uitgeſtrekt.

Waar

Waar ooit mijn oog naar troost of uitkomst ziet,
Waarheên mijn ziel ter redding word gedreeven,
Ach! eigen hulp heeft lang mijn hart begeven;
En in mij zelv' woont nog de ruste niet.

Hoe zeer mijn geest zich aan uw wetten wij',
Het vleesch weêrſtaat en blijft aan 't ſtof verbonden;
Maar ô! Gij weet, die 't harte kunt doorgronden,
Hoe dit de bron van al mijn traanen zij.

Ik koos U, Heer! toen ik mij zelv' ontviel;
Belaên met ſchuld, hebt Gij mij niet verſtooten;
Kon mijn verderf op nieuw mijn ſchuld vergrooten,
Ik kies U nog, ô red op nieuw mijn ziel!

Waar alles wijkt, zweef gij voor mijn gezicht,
Of mijn gebed keert hooploos tot mij weder;
Ik zie mijn ſchuld, en valle magtloos neder,
Het brekend oog op U alleen gericht.

Begeef mij niet, of ik verkwijn van ſmart.
Ja, duizendmaal hebt Gij mijn ſchuld vergeven,
En duizendmaal heb ik op nieuw misdreeven;
Ach! in mij klopt een diep verdorven hart.

Getrouwſte Vriend, beproefd in nood en dood,
Die in mijn ſchuld op mijne ellende ſtaarde!
Uw zuivrend bloed is eindeloos van waarde,
Uw liefde en trouw zijn onbezefbaar groot.

ô Gij, ô Gij, die vóor mij leedt en ſtierft!
Hier lig ik, Heer! — aanſchouw mijn bange ſmarte.
Ik waag een' blik in uw meêdogend harte,
Verzink — maar voel wat Gij voor mij verwierft.

Daar blijft mijn oog voor eeuwig op gericht,
Daar blijft mijn hoop vóór eeuwig aan verbonden,
Juich, juich, mijn ziel! gij hebt de rots gevonden,
Daar al 't geweld van dood en hel voor zwicht!

Hoe kort of lang ik hier nog eenzaam zwerf,
Wat ramp of heil mijn oog nog moog' aanſchouwen,
Gij, Dierbre! blijft de grond van mijn vertrouwen,
Waarop ik rust, waarop ik leef en ſterf.

DAAGLIJKSCHE HERINNERING

AAN DEN

D O O D.

OP DE WIJZE VAN DEN 65STEN PSALM.

O Mensch! die voor den dood blijft vreezen,
En angstig 't leven mint!
Eens moet hij uw Verwinnaar wezen;
Maak hem tot uwen Vrind.
Gij zult uw affchrik voor hem ſtaaken
Door met hem om te gaan,
En ras zal op zijn bleeke kaaken
Een engelenlagchje ſtaan.

Denk

Denk aan den dood, als door uwe aêren
De kracht des levens ſtroomt,
En ge u een reeks van lange jaaren
Op ſtof en graven droomt.
Denk aan den dood in blijde dagen,
Bij voorſpoeds zonneſchijn;
Zo lang uw vreugd zijn beeld kan dragen,
Zal zij onſchuldig zijn.

Denk aan den dood, waar goud en weelde
Uw hart met waan vervult,
Of aanzien, dat u eerzucht teelde,
Uw nietigheid omhult.
Hij zal u van het heil der aarde
Eene echte beeldtnis bien,
En aan uw hart de juiste waarde
Van goud en eer doen zien.

Denk aan den dood, waar ge in uw pligten
Vertraagt of moedloos zinkt,
En 't laatſte vonkje krachts voelt zwichten,
Dat in uw oog nog blinkt.
Zeg dan: „ Hoe weinig zijn mijn dagen
„ Veellicht hier nog op aard'!
„ Zou ik in 't goede dan vertraagen,
„ Zo lang mij God nog ſpaart?"

Denk aan den dood en al zijn ſchrikken,
Waar u verzoeking vleit,
En zeg: „ zoude ik voor oogenblikken
„ Verſmaên eene eeuwigheid,
„ Ik, die, hoe 't leven in mij gloeië,
„ Den dag mijns doods niet ken,
„ Die ligt nog heden welig bloeië,
„ En morgen niet meer ben!"

Denk

Denk aan den dood, waar roozenpaden
Het deel der Boozen zijn,
Terwijl de Deugd, bij hoon en ſmaaden,
Doolt in een rampwoestijn.
Zeg: „ De oogenblikken vliegen heenen.
„ Ras blindt de ſchijn niet meer.
„ Dan wordt der Boozen lagchen weenen,
„ Dan weent de Deugd niet weêr."

Denk aan den dood, waar angst en lijden
Uw ziel tot wanhoop wekt,
En God voor u, bij al uw ſtrijden,
Zijn aanſchijn nog bedekt.
Zeg dan: „ Zou God mij eeuwig haaten?
„ Neen! ſchoon mijn nacht niet zwicht,
„ Hij zal mij ſtervend niet verlaaten,
„ En dan is 't eeuwig licht!"

Poog dus den Dood u voor te ſtellen,
Waar ge immer u bevindt,
Zo zal hij u alom verzellen
Als een beſchermend vrind.
Denk, dat de zonde hem zijn ſmarte
Zijn' angst en prikkel geeft,
Maar dat hij voor het deugdzaam harte
Niets meer ontzettends heeft.

Dan zal hij uw genot verhoogen,
U laaven onder ſmart;
Dan lagchen zijne vriendlijke oogen
U zielrust in het hart.
Dan is hij u geen vreeslijk Koning,
Die met verſchrikking endt;
Maar een Gezant der hemelwoning,
Wien Jeſus tot u zendt.

Dan zal hij vrolijk tot u naaken
En aan uw ſponde ſtaan,
En wappren uwe gloende kaaken
Verkoeling, laafnis aan.
Dan juicht ge in hem den Engel tegen,
Die u verlosſing meldt,
En met u, langs bebloemde wegen,
Naar 't eeuwig leven ſnelt.

*

LOFZANG.

OP DE WIJZE VAN DEN 136STEN PSALM.

Al wat is en adem heeft,
Loove God, die eeuwig leeft,
Hem, die 't vast geſtarnte ſchiep,
En den worm tot aanzijn riep!

Looft

Looft Hem Heemlen — Hij is God!
Looft Hem Afgrond — Hij is God!
Loof vooral Hem, Waereldrond!
Daar eens 't kruis zijns Zoons op ſtond!

Looft Hem, Menschdom! geeft Hem eer,
Hij is God en niemand meer!
In Hem ſtroomt uw levensbron;
In Hem ſtraalt uw vreugdezon!

Looft Hem, Volkren! waar gij woont,
Die zich uw Ontfermer toont,
En bij al uw ramp en leed
Uw beſtemming nooit vergeet!

Door het hoogſte Hemelhof,
Uit het allerlaagſte ſtof,
Klinke uwe eer en majeſteit,
Heerſcher! tot in eeuwigheid!

Dat U alles glorie geef,
Alles dankbaar voor U leef,
Alles van uw Gunst getuig',
Ieder hart hier: *amen*, juich!

GEZANGEN

VOOR

BIJZONDERE TIJDEN EN GELEGENHEDEN.

GOD, DE REDDER ONZER VADEREN.

OP DE WIJZE: *Wer nur den lieben Gott lässt walten.*

Zie ons ootmoedig tot U naadren,
ô God, zo eindloos goed als groot!
Gij waart de God van onze Vaadren,
Gij waart hun Redder in den nood.
Wij ſtaaren op het Voorgeſlacht,
En zien alom uw Liefde en Magt!

Hoe nietig kleen was hun vermogen!
Hoe groot de taak, door hun volënd!
Wat ramp is hun voorbij gevloogen?
Wat redding bleef hun onbekend?
Gij waart hun ſteun bij 't gruuwzaamst wee.
Zo ſtaat een Rots in 't hart der Zee.

God!

God! zou ons hart het ooit vergeten,
Wat Ge eens voor Neêrlands Vaadren deed,
Toen Flips in hen het vrij geweten
Met al de magt der aard' beſtreed,
En 't eenigst uitzicht in gevaar
Op U en op uwe Almagt waar?

Hier, moest hun moed 't geweld verduuren,
Van oorlog, hongersnood en pest;
Daar, reezen wreede martelvuuren,
En moordſchavotten door 't Gewest;
En overal doorweekte in 't rond
Het edelst bloed den bangen grond.

Maar Gij, Gij ſtreedt met hunne ſchaaren,
En Benden ſlonken om hen heên!
Pest, Oorlog, Honger, Moordenaaren,
En Bloedgericht werd afgeſtreên,
En uit den zwartſten nacht van nood
Verrees het lieflijkst morgenrood.

Nu eens ſcheen zelfs de hoop verlooren,
Daar ſlechts een wonder redden kon;
Maar Gij, Gij hadt hun hulp beſchooren,
En 't zinkend Nederland verwon,
En de eeuwge wetten der Natuur
Eerbiedigden uw Albeſtuur!

Dan ſcheen de Zee hun aan te wrokken,
En dreigde, op 't buldren van d' orkaan,
Hun kleenen Erfgrond in te ſlokken,
Of aan verwoesting af te ſtaan.
Daar rees de noodkreet tot uw' Throon.
Gij wenkte — en zee en ſtormwind vloôn!

ô Gij, der Vaadren vast vertrouwen,
Hun hulp en toevlugt in 't gevaar!
Waar kan ons oog deez' grond aanſchouwen,
Daar niet uwe Almagt zichtbaar waar'?
Geheel het oude Nederland
Was ſteeds een wonder van uw hand!

Hoe diep in 't ſtof zonk 't Nakroost neder,
Sinds 't U, der Vaadren God, verliet! —
Ach, God! ach, God! keer tot ons weder,
Wij zinken, redt uwe Almagt niet!
Reeds oogsten we op onze eigen paên
De wrange vruchten onzer daên.

Wij pleiten, Heer! op uw Genade,
Die nooit den Boeteling verſtoot.
Ook zij kwam 't Voorgeſlacht te ſtade
En is nog altijd eindloos groot!
Wij pleiten, knielend voor uw' Throon,
Op 't bloed van uwen grooten Zoon!

Red, ſchraag, verſterk door uw vermogen,
Wat eens uw hand gewrocht heeft, Heer!
En Neêrland ſlaat zijn dankbaare oogen
Van nieuws op U, zijn' Redder, weêr.
Zo word' door Voor- en Na-geſlacht
Uw' Naam de glorie toegebragt!

DE WELDAAD DER HERVORMING.

OP DE WIJZE VAN DEN 118DEN PSALM.

Hervorming! uw onſchatbre zegen
Wordt dankbaar door ons nagedacht,
En U, door wien wij haar verkreegen,
Den lof, Aartsgoedheid! toegebragt!
De Leer uws Zoons, het Licht der Aarde,
Die 't Menschdom al zijn heil belooft,
Was diep ontweldigd aan haar waarde,
En van haar' hemelglans beroofd.

De Menschheid lag in 't ſtof vertreden,
En kuschte ſlaafsch haar' Dwingeland;
't Geweld zat op den troon der Reden
En ſloeg het vrij Gewisſe aan band.
Daar zaagt Ge uw Beeld voor ſnoodaarts knielen,
Wier trots het aan hun' zetel klonk.
Gij wenkte — en de ijsren boeiën vielen,
En de eerſte ſtraal der Vrijheid blonk!

Zelfs 't moordzwaard van Geweldenaaren
Werd dienstbaar aan uw heerlijk Werk,
En 't bloed van eedle Martelaaren
Was 't vruchtbaar zaad der beetre Kerk.
Dees zagen in een hooger leven,
Als vruchten van hun deugd en moed,
De Menschheid aan 't geluk hergeven,
Dat Jeſus Heilleer kennen doet.

God!

God! hoe weldaadig was die zegen
Voor 't Menschdom in het algemeen!
Het Bijgeloof, de Dwaaling zweegen,
Bedrog en Priesterlist verdween;
't Gezond Verstand hernam zijn rechten,
De Reden haar geschonden eer;
Zij durfden 't groote pleit beslechten,
En 't Menschdom vond zijn waarde weêr.

De Wetenschappen, louter logen,
Of ijdle woordenpraal alleen,
Door valsche Wijsbegeerte omtoogen,
Of in het schoolsche stof vertreên;
De nutte Wetenschappen steegen
Met snellen vaart uit haaren nacht,
En juichten de eedle Vrijheid tegen,
Haar door Hervorming aangebragt.

Zo wordt, ô God! op uw bevelen,
Uit dikke duisternisſe Licht!
Zo moet het Kwaad het Goede teelen,
Tot dat het eens voor eeuwig zwicht!
Zo hoopt de Menschheid in haar lijden
Op U, die 't lot der Waarheid ſtiert;
En ziet uwe Almagt voor haar ſtrijden,
Tot dat zij heerlijk zegeviert!

Dat wij dees Weldaad diep gevoelen,
En, duur aan uwe gunst verpligt,
Nooit voor de Leer uws Zoons verkoelen,
Maar ons verheugen in haar licht;
Dat wij 't Kleinood getrouw bewaaren,
Eens door het waardigst Voorgeſlacht,
Na zo veel nooden en gevaaren,
Voor ſtroomen bloeds ons aangebragt!

Och! dat wij voor de waarheid leeven,
En dankbaar in haar ſpooren gaan;
Och! dat wij rustloos voorwaarts ſtreeven,
Om haar ſteeds reiner gaê te ſlaan;
Tot dat wij haar in 't eind' zien blinken,
Waar ons geen dwaaling meer verbeidt,
En uit haar' Oorſprong volöp drinken
Licht, Kennis, Vreugd, en Zaligheid!

BIJ EENE LANGDUURIGE

DROOGTE.

OP DE WIJZE VAN DEN 51STEN PSALM.

Het dorſtend Aardrijk zucht tot God omhoog,
Zijn vrucht verdort, het graan verdroogt in de airen,
En hoe het oog den hemel aan moog' ſtaaren,
Geen wo'k vertoont zich aan zijn effen boog.
Ach. Heer! ach, Heer! ſchouw hoe natuur verkwijnt,
En tot U zucht, die alles draagt en zegent,
Die met uw zon de boozen zelfs beſchijnt,
En over hen, en over goeden regent!

Och!

Gij ſlechts, Gij houdt natuur in haaren ſtand.
Almagtige! Gij wenkt — daar zinkt zij neder.
Gij wenkt op nieuw — daar rijst haar ſchoonheid weder.
Wat is en wordt, beſtaat in uwe hand.
We erkennen, Heer! uwe oppermajeſteit.
Wat ons ook treffe, uw oordeel is rechtvaardig.
Wij pleiten ſlechts op uw meêdogendheid,
Maar zijn uw ſtraf, bij zo veel ſchulden, waardig.

Maar toch, ô Heer! die ſlaat, maar ook geneest,
Die ons bezoekt, maar nooit ons plaagt van harten,
Gij waart van ouds een toevlugt onder ſmarten,
Ontfermer is uw Naam altijd geweest!
Ach! om uws Naams en om uws Zoons wil, Heer!
Verkwik Natuur door eenen milden regen;
Zie niet op ons, maar op zijn offer neêr,
En geef, ô God! onwaardigen uw' zegen!

NA EENEN VRUCHTBAAREN REGEN.

OP DE WIJZE VAN DEN 146STEN PSALM.

✽

Lof en dank zij U gegeven,
Die 't aêmechtig aardrijk drenkt,
Die de Velden deed herleeven,
Die in liefde aan ons gedenkt,
Alles loove U in dit uur,
Goede Vader der Natuur!

't Land was ſtof, de Velden ſmachtten,
't Gras werd hooi, de beek was droog,
Plant en boom verloor zijn krachten,
Kwijnde, dorde voor ons oog,
Alles zonk voor 't zonnevuur,
Goede Vader der Natuur!

Daar,

Daar, daar aêmde uw liefde ons tegen,
Wolken dreeven wolken weêr,
En een milde, vruchtbre regen
Ruischte op onze velden neêr;
't Aardrijk loofde U in dat uur,
Goede Vader der Natuur!

Alles werd verkwikt van boven
Uit de beste Vaderhand:
Alles moet uw Goedheid looven,
Alles houdt uw Magt in ſtand,
Alles looft U in dit uur,
Goede Vader der Natuur!

Onderhouder van ons leven!
Leer ons uwe gunst verſtaan.
Mogt uw Liefde ons nooit begeven,
Neem U eeuwig onzer aan!
Zalig is uw Albeſtuur,
Goede Vader der Natuur!

Dat geen gift uit uwe handen
Immer ons ondankbaar vind',
Maar ons hart met naauwer banden
Aan uw' liefdedienst verbind';
Dat ons danklied eeuwig duur',
Goede Vader der Natuur!

OOGST-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 84'TEN PSALM.

*

ô Velden, met Gods gunst belaên,
ô Akkers, rijk van golvend graan,
Looft God! uw danklied rijs' naar boven!
Dat aarde en hemel in dit uur
Den goeden Vader der Natuur,
De Bron van hunnen zegen looven!
Maar gij vooral verhef uw ſtem,
ô Mensch! prijs, loof, verheerlijk Hem!

ô Schep-

ô Schepper van het waereldrond!
Wij danken U uit 's harten grond
Voor uw geſchenk en milden zegen!
Gij gaaft ons regen op zijn' tijd,
En zonneſchijn, die 't hart verblijdt,
En 't brood zwol ons uit de aarde tegen.
Geloofd zij God, die eeuwig leeft,
En Mensch en Vee hun voedſel geeft!

ô Vader boven 't ſtargewelf,
Die, algenoegzaam in U-zelv',
Onwaardigen uw gunst wilt ſchenken!
Och! zegent Gij zo rijk ons lot,
Wij hebben 't niet verdiend, ô God!
Maar bloozen waar we uw goedheid denken;
Niet ons, niet ons, algoede Heer!
Uw' Naam alleen zij eeuwige eer!

Wordt d' Akkerbouw door U bekroond,
En aardſche vlijt zo mild beloond,
Wat zult ge, ó God! den Eedlen wezen,
Die door de Leer uws Zoons geleid,
Hier bouwt en zaait voor de eeuwigheid?
Wat onſpoed zou zijn pooging vreezen?
Uwe Almagt is voor de uitkomst borg;
De heerlijkſte oogst bekroont zijn zorg.

Och! dat wij door uw hand verzaâd,
Geen vuige weelde of overdaad,
Aartsgoedheid! met uw' giften pleegen!
Wie hier, door uwe gunst verblijd,
Zijn vreugd en kracht der zonde wijdt,
Verkeert in vloek uw' milden zegen.
Hij ſmaadt den Gever in het brood;
Hem wordt het leven tot den dood!

Maar dat vooral weldaadigheid,
Waar nooddruft kermt, en armoê ſchreit,
In onzen wandel word' gepreezen!
Uw gift was onverdiend en rijk;
Och! dat ons hart aan U gelijk',
En wij uw Kindren mogen wezen!
Hij dankt U met het reinst gemoed,
Die naakten kleedt, en armen voedt.

LENTE-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 43STEN PSALM.

Hoe lagcht ons Aarde en Hemel tegen
Op duizend nieuw ontloken paên!
Hoe zwelt alôm Gods mildſte zegen
In koelen daauw of vruchtbren regen
De zacht ontlooten velden aan,
Daar duizend bloemen ſtaan!

Natuur, tot nieuwe pracht herbooren,
Laaft mensch en vee met nieuw genot.
De Lente prijkt weêr als te vooren;
De Schepping doet haar' lofzang hooren;
't Juicht alles bij het zaligſt lot:
„ Hoe groot, hoe goed is God!"

En

En zou de Mensch uw' roem niet zingen,
Waar alles tot dien roem hem wenkt,
De mensch, die tot U door kan dringen,
En, waar uw gunsten hem omringen,
Uw vaderhand met vreugd hem drenkt,
U, Eeuwge! voelt en denkt?

Neen, milde Bron en Levensader!
Ook wij, wien zo veel heils verbeidt,
Wij looven U, algoede Vader!
Och! bragt uw Liefde ons tot U nader!
Och! bragt ze ons tot de zaligheid,
In uwen Zoon bereid!

Zend, zend uw' Geest, ô Bron van leven!
Die 't al doet juichen, op ons neêr;
Och! dat wij, door zijn' gloed gedreeven,
U met de Schepping grootheid geven;
Op dat de blijde Lente ook, Heer!
In onze harten keer'!

Dan

Dan zal uw Liefde ons doen ontgloeiën;
Dan groent het in ons dor gemoed;
Dan zal ons aardrijk vrolijk bloeiën,
En ieder ſpruitje welig groeiën,
Door uwe Vaderhand behoed,
Door uw Genaê gevoed.

Tot dat ons hart, in blijder dreeven,
Aan geen verderf meer kwijn',
't Ontwikkeld zaad zijn vrucht zal geven,
En wij bij onzen Heiland leeven;
Daar zal 't, bij milder zonneſchijn,
Voor eeuwig Lente zijn.

LIED bij WATERSNOOD.

OP DE WIJZE VAN DEN 24STEN PSALM.

♣

Ach! durft het nietig, ſchuldig ſtof
Zijn ſmeekſtem tot uw hemelhof,
Geduchte Majeſteit! nog zenden?
Hoe vreeslijk ſtaart uw Magt ons aan!
En wij, wij durfden U verſmaên,
Wij roekeloos uw Wetten ſchenden?

ô Zondaar! wien, wien hoondet gij?
God, eindloos groot in heerſchappij!
Leer, leer in zijn Gericht, Hem vreezen!
Hij ſpreekt — de Stormwind hoort zijn ſtem,
De ontſtoken Zee gehoorzaamt Hem,
En golft op 't Land, haar aangewezen!

Te

Te midden van uw' overmoed
Bezielt zijn doel een' Watervloed,
En veld en akkergrond verdrinken!
Schouw! op zijn' wil verwoest Natuur,
De Orkaan erkent zijn Albeſtuur;
Hij wenkt, en Volkren, Landen zinken!

Wij vallen, ô gemadig Heer!
Wij vallen voor uw oordeel neêr,
Rechtvaardig zoudt Gij ons vernielen.
Ja, Godlijk groot was uw geduld;
Ach! wij erkennen onze ſchuld,
Daar wij voor uwe Tuchtroê knielen.

Maar wat ons, groote God! ontſtaa,
Het bloed uws Zoons roept nog gemeê,
Hoe lang, hoe veel wij ook misdreeven.
Troonde onze ſchuld uw Oordeel neêr,
Gij, Gij zijt God, geen mensch, ô Heer!
Gij wilt onwaardigen vergeven!

Och! red ons, red ons uit den nood,
Maak uwe ontferming aan ons groot,
Blijf nog verwoesting van ons weeren!
Bewaar het winterzaad op 't veld,
Bedwing het buldrend ſtormgeweld,
Gebied de waatren, dat ze keeren!

Maar ach! wat waar ons ſmeekgebed,
Zo wij, op nieuw door U gered,
Op nieuw onze oude wegen kooren?
Dan wierd uw gunst een vloek, ô God!
Gij door ons noodgeſchrei beſpot,
En wij, wat lot bleef ons beſchooren!

Och! heilig, als uw oordeel zwicht,
Uw redding, Heer! en uw gericht
Door uw genade aan onze zielen!
Dat wij voortaan de zonde vlién,
Ons hart aan onzen Redder bién,
En dankbaar voor zijn Wetten knielen!

Zo leere ons hart, op al uw paên,
Uw godlijk onderwijs verſtaan,
En U geduurig reiner vreezen!
Zo worde in deezen watervloed
(Uw toorn, ô Heer! is liefdegloed)
Nog eens uw Vadergunst gepreezen!

*

LIED BIJ DEN VREDE.

OP DE WIJZE VAN DEN 47STEN PSALM.

Volkren! roemt den Heer,
Geeft Hem grootheid, eer,
Looft zijn Majeſteit,
Prijst zijn Heerlijkheid!
Wat zich roer' en leef,
Door den hemel zweef,
In de diepte woon,
Prijs den God der Goôn,
Die uit zijn gebied
Op zijn ſchepſlen ziet,
Die in onzen nood
Vrede op aard' gebood!

Hoe

Hoe de helſche wraak
Koningen ontblaak',
Volkeren vervoer',
Aarde en Zee beroer':
Hoe het ſlagzwaard blink',
Eedle menschheid zink',
't Bange Moederhart
Weg krimpe onder ſmart,
Of op 't rookend lijk
Van een' Zoon bezwijk',
En voor 't ſchreiënd oog
Elke heilbron droog';

Gij, gij wenkt: 't is vreê!
't Zwaard zinkt in de ſcheê.
Almagt! op uw' wil
Staan de Volkren ſtil;
Dringt de menschheid door
Tot der Vorsten oor.
't Veld bloeit als weleer,
Drinkt geen bloedſtroom meer.
Op den eigen grond,
Daar de wanhoop ſtond,
Rolt een vreugdetraan
Op het golvend graan.

Wie 's een God als Gij,
Groot in heerſchappij!
Groot in majeſteit!
Groot in heiligheid!
Die de zonde haat,
Maar uit zichtbaar kwaad,
Schoon het de aard' bedekt,
't Heerlijkst goed verwekt!
Die 't Heelal beveelt,
Liefdrijk ſlaat en heelt,
En door vreugde en druk
Opvoedt voor geluk!

Volkren, geeft hem eer;
Buigt u voor Hem neêr;
Vreest zijn Majeſteit,
Leert gerechtigheid.
Kiest zijn zalig juk
Tot uw waar geluk!
Och! dat Jeſus Rijk
Ras op aarde prijk',
En zijn reine wet,
Ons ten Gids gezet,
Voor de Maatſchappij
't Eenigst richtſnoer zij!

ô Hoe zalig klom
Welvaart dan alôm!
Haat en wrok verdweên;
Eigenbaat ſlonk heên;
Rust en veiligheid
Werd alom verſpreid.
't Menschdom, hier uw beeld,
Uit één bloed geteeld,
Kroost van één Gezin,
Leefde in broedermin,
En de zoetſte vreê
Daauwde op elken treê.

Dan werd de Aarde, ô Heer!
Ras uw Lusthof weêr,
Die uw regen drinkt,
Daar uw zon op blinkt,
Dien geen krijg verwoest,
Daar het zwaard op roest,
Die ons voorbereidt
Tot de onſterflijkheid;
Daar uw Zoon op ſtierf,
Die ons 't Rijk verwierf,
Daar de Vrede troont
En voor eeuwig woont.

INHOUD.

KERSLIED; op de wijze van den 68 Pſalm, bladz. 1.
LIJDENSLIED; op de wijze van den 42 Pſ. . . . . 4.
AVONDMAALSLIED; op de wijze van den 65 Pſ. . 9.
PAASCHLIED; op de wijze van den 68 Pſ. . . . 15.
PINKSTERLIED; op de wijze van den 19 Pſ. . . 17.
DE SCHEPPING; op de wijze van den 68 Pſ. . . . 21.
DE VOORZIENIGHEID; op de wijze van den 91 Pſ. . 25.
LOFLIED AAN DEN VERLOSSER; op de wijze van den 81 Pſ. . . . . 29.
EENSWILLENDHEID MET GOD; op de wijze: *Hoe ſchoon licht ons de Morgenſtar* . . . . . 33.
HET HEMELLEVEN, op de wijze van den 38 en 61 Pſ. 37.
BOETLIED; op de wijze van den 103 Pſ. . . . . 41.
DE BEDRIEGLIJKHEID DER ZONDE; op de wijze van den 100 Pſ. . . . . 46.
JESUS, DE KEUS VAN 'T HART; op de wijze van den 118 Pſ. . . . . 51.

OM-

ONZE BESTEMMING; op de wijze van den 65 Pf. . 55.

EEN LIED VOOR LIJDENDEN; op de wijze van den 130 Pf. . . . . 60.

ALGEMEEN GEBED; op de wijze van den 100 Pf. . 68.

LIED NA DE BEDIENING DES H. DOOPS; op de wijze van den 103 Pf. . . . . 72.

LIED NA DE BEDIENING DES H. AVONDMAALS; op de wijze van den 24 Pf. . . . bladz. 74.

DE VOORTREFFELIJKHEID VAN JESUS LEER; op de wijze van den 84 Pf. . . . . 77.

OVER 'T GEBRUIK VAN 'T EVANGELIE; op de wijze van den 25 Pf. . . . . 84.

DE WELDAADIGHEID VAN 'T GELOOF; op de wijze van den 113 Pf. . . . . 91.

VERNIEUWDE TOEVLUGT TOT DEN VERLOSSER; op de wijze van den 116 Pf. . . . 95.

DAAGLIJKSCHE HERINNERING AAN DEN DOOD; op de wijze van den 65 Pf. . . . . 98.

LOFZANG; op de wijze van den 136 Pf. . . . 104.

GEZANGEN VOOR BIJZONDERE TIJDEN EN GELEGENHEDEN.

GOD, DE REDDER ONZER VADEREN; op de wijze: *Wer nur den lieben Gott läszt walten.* . 109.

DE WELDAAD DER HERVORMING; op de wijze van den 118 Pf. . . . . 113.

BIJ EENE LANGDUURIGE DROOGTE; op de wijze van den 51 Pf. . . . . 118.

NA EENEN VRUCTBAAREN REGEN; op de wijze van den 146 Pf. 120

OOGSTLIED; op de wijze van den 84 Pf. . . . 123.

LENTELIED; op de wijze van den 43 Pf. . . . 127.

LIED BIJ WATERSNOOD; op de wijze van den 24 Pf. 130.

LIED BIJ DEN VREDE; op de wijze van den 47 Pf. 134.

*

PROEVE

VAN

EENIGE GEZANGEN

VOOR

DEN OPENBAAREN GODSDIENST;

DOOR

M.R RHIJNVIS FEITH.

TWEEDE STUK.

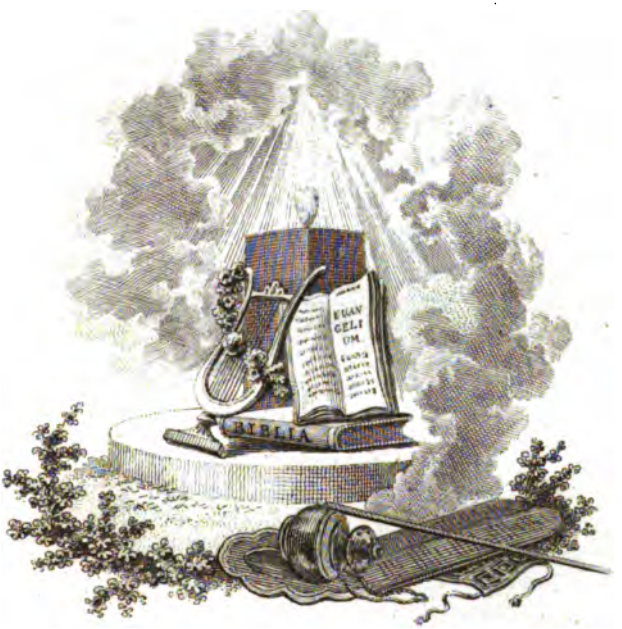

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART.
MDCCCIV.

PROEVE

VAN EENIGE

GEZANGEN.

Uitgegeven na voorgaande Viſitatie en Approbatie der Theologiſche Faculteit van 's Lands Hooge School te Leyden.

Leyden, 10 *Sept.* 1805.

JOANNES VAN VOORST,
Facult. h. t. Decanus.

VOORBERICHT.

Schoon het eerſte Bundeltje mijner Gezangen gunſtig genoeg ontvangen zij, om er zonder Voorbericht dit tweede en laatſte op te laaten volgen; reken ik het toch niet overbodig, om mijne Landgenooten te berichten; dat de meeste Liederen, die zich in deeze Verzameling bevinden, door mij, op verzoek van ſommigen mijner Medebenoemden, tot het verzamelen van eenige Gezangen voor den openbaaren Godsdienst, voor en na zijn vervaardigd geworden. Zo heb ik de meeste Vertaalingen, verſcheiden Gezangen, en de beide Cantaten op verzoek van den Heer HOTZE

 en

ondernomen. En daar deeze Liederen nu weêr eene Verzameling als de voorige uitmaakten, en ik met dezelve mijne taak voor afgewerkt reken, oordeelde ik het niet ten eenenmaal nutteloos, om ze, even als de anderen, uittegeven; al ware het dan ook maar om mijnen Landgenooten een geheel áan te bieden; daar alle mijne Liederen toch niet in ons aanſtaand Kerkgezangboek geplaatst kunnen worden, en ik uit meer dan eene ondubbelzinnige proef overtuigd ben geworden, dat mijne voorige Gezangen niet geheel zonder ſtichting zijn gebleeven, en ik dus met eenigen grond kon verwachten, dat deeze tweede en laatſte Verzameling ook niet ten eenenmaal onaangenaam zou zijn.

Over 't algemeen zijn deeze Gezangen op een' laager toon geſtemd, dan die uit het eerſte Stukje, ſchoon ik ter goeder trouwe getuigen kan, dat ik, van 't begin af aan, mijne ulterſte pogingen heb aangewend, om mij zoo populair *uit te drukken, als mij mooglijk zou zijn. Daar mijn hoofddoel was om nuttig te zijn, kan ik niet ontveinzen, dat het mij een wezenlijk genoegen veroorzaakt heeft,*

heeft, te zien, hoe ook deeze mijne pogingen aan meer dan één bevoegd beoordeelaar, onder anderen aan mijnen Recenſent in de N. Nederl. Bibl. niet ontſnapt waren. Met dat alles leert men al doende, en zeker is de overgang van de Ode tot het Kerklied juist niet de allergemakkelijkſte. Door te weinig hier te doen, behoudt men den Odentoon; door te veel, vervalt men zeer ligt tot berijmde Proze; en een Lied, daar geen Poëzij in is, blijft, bij al het overige goede, toch altijd zouteloos, en mist uit zijnen aart die uitwerking op de gemoederen, welke men 'er van verwacht, en die het in de daad ook hebben moet, als het aan zijne beſtemming voldoen, en eenigen indruk na zal laaten. Ook geloof ik, dat men bij ons, over 't algemeen, nog meer gevaar loopt van in het laatſte uiterſte te vervallen, dan in het eerſte. Dit kan ik ten minſten naar waarheid zeggen, dat ik meer dan eens getuige ben geweest van den invloed, dien mijne Liederen uit den voorigen Bundel op den gemeenen man gehad hebben. Men wraakt mooglijk al te ſterk beelden in Kerkliederen. Het zijn immers juist deezen,

die bij de minbeſchaafde menigte den meesten indruk veroorzaaken; welken men daarom ook bij Dichters uit Volkeren, die nog in den ſtaat der kindsheid waren, zo als OSSIAN *en* HOMERUS *bij voorbeeld, het ſterkst en menigvuldigst aantreft, en die de Wijsheid van God zelve verkoor, om het Menschdom, op den eerſten trap der beſchaafdheid, te treffen en te onderrichten. En wat leveren ons de Pſalmen hierop? Kan men zich ſtouter beelden en dikwerf eenen hoogeren toon voorſtellen? 't Is waar, de beelden uit de Pſalmen behooren voor een groot gedeelte tot eene andere eeuw, tot een ander Land en Volk. Juist ook dit maakt veelen van dezelve ongeſchikt voor onzen tijd en voor ons Land. Maar in het Land en onder het Volk, daar ze hoorden, moeten ze eene verbazende uitwerking gehad hebben, en het ſpreekt van zelven, dat ik, de beelden in een Kerklied voorſtaande, van de zodaanigen ſpreek, die aan het Volk, daar deeze Liederen voor vervaardigd worden, bekend kunnen zijn. Met dat alles ſchrijf ik veel van de ſterke verkleefdheid des gemeenen mans aan de Pſalmen, aan de ſchoone en ſtoute*

beel-

beelden, die zich in dezelve bevinden, toe. Men zegge niet, dat is dikwerf niets dan een redenlooze indruk, die enkel donker gevoel verwekt. Dit heb ik in de Voorrede van mijne eerſte Verzameling reeds toegeſtemd. Ik verdedig ook geene, voor den gemeenen man onverſtaanbaare beelden, al zijn ze dan ook nog zo ſchoon en ſtout uitgevoerd; maar dit wil ik alleen zeggen, en uit het voorbeeld van de Pſalmen doen gevoelen, dat men, zonder beelden, van een Lied voor de min beſchaafde menigte vergeefs veel indruk verwachten zal. Men neeme 'er ſlechts de proef van, en vervaardige, bij voorbeeld, een Lied bij een Onweder. Men zegge daar alles op het voortreffelijkſte 'in wat van het onweder kan gezegd worden, maar men onthoude zich van beelden. En nu neeme men den 29ſten Pſalm, daar het geheele onweder in ſchoone en ſtoute beelden bezongen wordt. De donder is daar de ſtemme van Jehovah. Zij rolt over de zee, verplettert de Cederen van Libanon, werpt vlammende blikſems. Op haar geluid ſiddert de woestijn, huppelen Libanon en Sirion als kalveren, wordt het woud ontbladerd, en werpen

de hinden van ſchrik ontijdig haare jongen. Men geve beide deeze Liederen aan den gemeenen man, en men zie zelf hoe verbazend ſterker de indruk van het laatſte Lied boven het eerſte op hem zijn zal. En natuurlijk; de hoogſte graad van zinlijkheid zal in alle ſoorten van Poëzij, en voornal in de Lieriſche, den hoogſten graad van ſchoonheid altijd helpen bevorderen.

Over de aanmerking, die mij hier en daar voorgekomen is, dat naamlijk ſommigen van mijne Liederen wat al te lang zouden zijn, zal ik maar weinig zeggen. Zij rust, zo het mij toeſchijnt, geheel op de gedachte, dat 'er juist altijd een geheel Lied zou moeten gezongen worden. Dat dit ſomtijds in de daad met nut en ſmaak geſchieden kan, vooral op Feestdagen, ontken ik niet. Mijne meeste Feestliederen zijn daar ook juist naar ingericht. Maar waarom dit altijd zou moeten, en zelfs kunnen, geſchieden, zie ik niet in. 'Er kunnen omſtandigheden zijn, dat men tot den nazang aan één of twee coupletten genoeg hebbe, en de tijd zelfs verbiede van meer te laaten zingen.

Dit

Dit behoort weer geheel aan het oordeel en de keus van den Leeraar, die het gezang opgeeft. De onderwerpen, waarover de Liederen loopen, zijn zo verſchillend, dat men 'er verſcheiden van zou moeten bederven, althans zeer oppervlakkig behandelen, indien men ze allen even kort wilde maaken. Ook is het, dunkt mij, goed, dat 'er teikens, naar de verſchillende ſtoffen, welken de Leeraar behandelt, verſchillende verſen, al was het dan ook uit het zelfde Lied, voorhanden zijn, daar men nu eens het eene, dan wederom het andere couplet, naar dat het te pas komt en de ſtoffe het mede brengt, uit verkiezen kan. Juist zo geſchiedt het ook in de Hervormde en Lutherſche Gemeenten in Duitschland, daar men veel meer bijzondere, uitgekozen coupletten uit een Lied, dan wel een geheel Lied zingt, vooral tot den naazang. En wij zelven hebben tot hiertoe immers met de Pſalmen, en zelfs met die Pſalmen, die geheel gebruikbaar waren, zo als de 25ſte, ook zo gehandeld. 'Er is mooglijk geen Hoogduitsch Gezangboek, of 'er bevinden zich Liederen in, die uit meer dan twintig coupletten beſtaan.

ſtaan. Ik heb 'er geen één zoo, en maar weinigen, die uit meer dan zeven of acht coupletten beſtaan, juist alleen de vertalingen of navolgingen van Hoogduitſche Liederen uitgezonderd.

Van meer belang ſchijnt het mij, dat ik mij hier nader over eene opvatting verklaar, die ſommigen, echter geheel tegen mijne bedoeling, uit dat gedeelte van mijn Voorbericht getrokken hebben, waarin ik mijne gedachten over de ongeſchiktheid van ſommige Pſalmen, om onder het N. Testament gezongen te worden, mededeel. De kundige en geachte Schrijvers van de Bibl. van Th. Letterk. 1805. *N°.* 2. *bl.* 277—280. *onder anderen, ſchijnen in het denkbeeld te verkeeren, dat ik met dat gedeelte van mijn Voorbericht bedoeld hebbe*, om, bij gelegenheid der invoering van eenige Christelijke Gezangen in onze Kerk, het grootſte deel der Pſalmen van het godsdienstig gebruik te doen uitſluiten. *Maar waar toch heb ik tot deeze gedachte aanleiding gegeven? waar gezegd*, dat het wenſchelijk ware, dat bij de invoering van nieuwe Kerkgezangen

gen

gen ſlechts eenige uitgezochte Pſalmen mogten behouden worden? *Hoe konde ik zelfs zo iets bedoelen of zeggen? 'Er was immers door de Sijnoden geene Commisſie benoemd, om de Pſalmen door Liederen te doen vervangen worden, maar om* bij onze Pſalmen *eenige Chriſtelijke Liederen te voegen? De geheele Commisſie heeft dus niets met de Pſalmen te doen. Die blijven, zo als ze tot hier toe geweest zijn, in onze Kerken in gebruik. Mijne geheele bedoeling was ſlechts, om gelegenheid te geven van eens ernſtig over dit ſtuk na te denken en de Pſalmen uit het rechte oogpunt te doen beſchouwen. Dit kwam mij niet geheel nutteloos voor, als ik eensdeels het aantal van onze Geloofsgenooten in aanmerking nam, die uit eene te blinde vooringenomenheid met de Pſalmen (als namelijk voor alle tijden en omſtandigheden geſchikt, want als Gezangen, tot den ouden Mozaïſchen Godsdienst behoorende, kan men 'er niet te hoog van denken) volſtrekt tegen alle invoering van Chriſtelijke Liederen waren, en anderdeels mij de veelvuldige, voor ons onverſtaanbaare, Pſalmen herinnerde, die nog zo dikwerf hier en daar (hoe-*

wel ik toeſtem, dat hier ſederd eenige jaaren over 't algemeen eene aanmerkelijke verbetering in beſpeurd wordt) van den Predikſtoel opgegeven worden, en die, in plaats dat zij de godsdienstige aandoeningen, die de Leeraar heeft poogen te verwekken, ſchraagen en verſterken zouden, dezelve juist tegenwerken en vernietigen. Hierom alleen heb ik eenvouwig mijne bijzondere gedachten, zonder aan iemand dezelve op te dringen, over de Pſalmen, als Liederen van den ouden Godsdienst, medegedeeld. Ik begreep, dat het mede kon werken, om de bijvoeging en invoering van eenige Christelijke Gezangen niet als geheel nutteloos te doen beſchouwen, en wanneer men Pſalmen of enkele verſen van Pſalmen liet zingen, hier meer tot eene wijze keus aan te ſpooren. Dit alleen, ik betuig het plegtig, is mijn oogmerk geweest, en kon het ook alleen zijn, wijl 'er geene afſchafſing der Pſalmen, zelfs niet van ſommigen, in aanmerking kwame. Nog minder heb ik gewild, dat men geheele Pſalmen behouden, en wederom anderen geheel afſchaffen zou. Met ronde woorden zeide ik immers, dat, ſchoon ik, na rijp

on-

onderzoek, van oordeel ware (en dit ben ik nog) dat de geest, die uit ſommige Pſalmen ademt, door eene onnijdige verwarring, voor min doordenkenden, der reine Chriſtelijke Zedeleer werkelijk nadeel aanbrengt, ik 'er echter gaarn niet alleen geheele Pſalmen, maar ook bijzondere verſen van Pſalmen van uitzonderde, en ik doelde hier juist op ſoortgelijke enkele verſen, als het 11*de van Pſ.* 33, *het* 10*de van den* 68*ſten en het* 3*de van den* 126*ſten Pſ.; welke beide laatſten door de Schrijvers van de* Th. Bibl. *worden bijgebragt. Ik ben 'er dus zo ver af, van mij aan de wreedheid ſchuldig te maaken, om een aantal mijner Geloofsgenooten van de gelegenheid te berooven, om deeze verſen, die door veelvuldig ſtichtelijk en opwekkelijk gebruik dierbaar aan hun hart zijn geworden, in de Godsdienſtige Vergaderingen met getroffene gemoederen aan te heffen, dat ik veeleer alles, wat de ſtraksgenoemde Schrijvers hieromtrent zeggen, als geheel niet tegen mij gezegd aanmerk. Men behoude de Pſalmen, maar men gebruike ze wijs. Men verachte 'er de Chriſtelijke Gezangen niet om, maar men verheuge zich,*

dat

dat men ze bij de Pſalmen bezitten moge. Men behandele, in een woord, die vooroordeelen zacht, welke bij het gros der menſchen met de gewigtigſte en heiligſte waarheden in het naauwſte verband ſtaan; maar men werke ze echter niet in de hand of ſtijve ze; want (en dit vergeete men nimmer) juist daardoor zijn ze met die waarheden allerongelukkigst en allerrampzaligst in dit naauwe verband geraakt.

Maar het zij mij vergund, om hier mijne gedachten nog te mogen mededeelen over twee gevoelens, die ik in deeze dagen, waarin men veel over Kerkliederen ſpreekt, dikwerf, naar mijn inzien, al te onbepaald heb hooren voorſtaan, ſchoon ik ze, over 't algemeen, en met eenige wijze bepaaling, gaarn toe wil ſtemmen. Ik ben 'er voor 't overige zeer verre af, van te geloven, dat ook ik hier niet zou kunnen dwaalen; maar ik begrijp, dat het toch in allen geval thans niet geheel nutteloos zij, hier eens verſchillende gevoelens omtrent te hooren en te toetſen. Als zodanig beſchouwe men deeze mijne gedachten, en men kieze

'er

'er alleen uit, wat zich als waarheid zal doen eerbiedigen. Mij zelven is het hier alleen om de waarheid te doen.

Ik zal beide de gevoelens, daar ik van ſpreek, hier in hunne volle ſterkte opgeven, en 'er dan mijne gedachten omtrent mededeelen.

„ *Kerkliederen, zeggen ſommigen, moeten op een' toon geſtemd zijn, dat de Opperman en Schoonmaakſter ze mede kunnen zingen, en beiden verſtaan wat ze zingen. De waarheden, de kracht tot overtuigen en troosten, zijn het, waarop het aankomt, en niet de beelden, wanneer ze maar zinnelijk zuiver, hoe eenvouwig ook, worden voorgeſteld. Ten gevalle van het tiende of honderdſte gedeelte, die mooglijk behoefte aan een hooger Lied hebben, mag men toch het belang van het veel grooter gedeelte niet voorbijzien of opofferen.*" *Hoe zeer ik hartlijk gaarn beken, dat 'er zeer veel waars in dit gevoelen zij, en ik geen oogenblik zou aarſelen, om, indien ik een van de beide uiterſten moest kiezen, veel liever, voor een alge-*

meen

meen Gezangboek, enkel den laagen, dan enkel den hoogeren toon te verkiezen, kan ik echter toe nog toe niet inzien, waarom men zich juist volſtrekt tot een uiterſte zou moeten bepaalen, dâar zich het belang van allen hier zeer goed vereenigen laat. Men ſtelle ook vrij, dat ſlechts het tiende, of honderdſte gedeelte der Gemeente (want ook tusſchen de verſchillende Gemeenten van ons Vaderland heeft hier eene verbazende verſcheidenheid plaats,) behoefte aan iets hoogers zou hebben, waarom dan in een algemeen Gezangboek ook niet aan de behoeften van dit gedeelte voldaan, waarom 'er naar de eigen evenredigheid ook geen eenigzins verheyener Liederen in geplaatst? Blijft het toch niet altijd aan den Predikant overgelaten om telkens dat Lied te kiezen, dat hij voor zijne Gemeente oorbaar zal vinden? Het ſtraks opgegeven gevoelen bewijst, dunkt mij, te veel. Zo men altijd en overal enkel op de minst kundige en minst beſchaafde Leden eener Gemeente wilde achtſlaan, en zich derzelver vatbaarheid, kunde en ſmaak tot eenen algemeenen regel ſtellen, dan zou men, naar deeze eigen

re-

redekaveling, zich het afgelegenſte en onverlichtſte Dorp moeten vertegenswoordigen, en eigentlijk voor die Gemeente Liederen moeten vervaardigen, ten einde ze vervolgens door alle de overige Gemeenten in ons Vaderland te laaten zingen. Moet in een' Bundel Kerkgezangen alles, *ik zeg niet* het meeste, *want, gelijk men gezien heeft, hieromtrent zijn wij het eens, naar de vatbaarheid van den gemeenen man ingericht zijn, en zal dan alleen deeze Verzameling voor de Gemeente geſchikt heeten? Dan beklaag ik het aantal kundiger Leden in elke Gemeente. Voor hun is dan het Gezangboek volſtrekt niet; want het ſtaat niet aan mij om mijn hart te laaten roeren door het Lied, dat ik wil. De kracht daartoe moet werkelijk in het Lied voorhanden zijn. Ik ben daarom van oordeel, dat in een Gezangboek, voor onze Kerk geſchikt, verſchillende ſoorten van Gezangen moeten geplaatst worden, zo dat en min en meer kundige Leden 'er elk voor zich voedſel in kunnen aantreffen, en een Leeraar gelegenheid vindt, om een Lied te laaten zingen, juist zo als hij het voor zijne Gemeente, het zij dan op Schokland*

of

of te Amſterdam, en nog meer bepaald voor den kring, die hem telkens hoort, geſchikt keurt. Dat mijn gevoelen hier zo geheel bijzonder ook niet zij; blijkt uit alle Hoogduitſche Gezangboeken, die ik ken. Men heeft 'er Liederen in voor alle verſtanden. Sommigen zelfs, zeker de minſten en ook billijk, zeer hoog; anderen, en met oordeel de meesten, geheel voor den gemeenen man berekend.

„ *In Stad- en Land-gemeenten*" (*het zijn de eigen woorden van de Uitgevers van het Bremer Gezangboek*) „ *vindt zich een groot aantal* „ *van zodaanige Belijderen, wier kunde en vat-* „ *baarheid zwak of niet genoeg aangekweekt is.* „ *Wij moesten derhalven daar voornaamentlijk op* „ *zien, dat het niet aan Liederen feilde, waarin* „ *de Geloofs- en Zede-leer klaar, eenvouwig, en* „ *zonder veele ſieraaden voorgedragen werd. In-* „ *tuſſchen vleien wij ons, dat dezulken, die ver-* „ *hevener denken kunnen, hier ook Gezangen zul-* „ *len aantreffen, die hunnen ſmaak bevredigen en* „ *hunnen geest voedſel zullen kunnen verſchaffen.*"

Maar,

Maar, behalven dit, wat is het groote nut, dat men met de invoering van een Gezangboek bedoelt? Is dit enkel om 'er bij den openbaaren Godsdienst gebruik van te maaken? Zeker is dit het eerſte en een wezenlijk doel; maar zo wij 'er ernstig over nadenken, haalt het bij den invloed, dien het in de Huisgezinnen op de verbetering van het verſtand en hart van den gemeenen man kan hebben? Ik denk, neen! en ik ben, na het naauwkeurigst onderzoek hieromtrent in Duitschland, tot deeze gedachte gedwongen geworden. De gemeene man werd daar door zijne Kerkliederen gevormd. Hij kan ze van buiten; vindt in nood en dood 'er zijnen troost bij; zingt, leest en beſpreekt ze met zijn Gezin des winters bij den haart, en beroept 'er zich in de gevallen op, als de gemeene man bij ons op een vers uit den Bijbel; met dat onderſcheid echter, dat dit vers bij ons dikwerf zeer verkeerd wordt bijgebragt, en in de daad iets geheel anders zegt, dan het in den mond van den aanhaaler zeggen moet, althans meestal op zijn best meer uit het hoofd, dan uit het hart wordt bijgebragt; daar

het gezegde uit het Lied bij den gemeenen man in Duitschland zichtbaar als gevoel van zijn hart uit zijn mond ſtroomt, en nog in de uitſpraak alle de kenmerken vertoont, dat het den Spreker dikwerf reeds tot waaren troost van zijn gemoed verſtrekte. Maar nu maakt juist het meer en minder verheven van een Gezangboek het tot een Volksboek, en geeft daar door den meer kundigen onder den gemeenen man gelegenheid, om den min kundigen te kunnen leeren en uitleggen, en dus waarlijk tot nut te zijn. Daar men nu voor eens een Gezangboek aan onze Gemeenten in Nederland geeft; daar dit ten minſten alle tien of twintig jaaren wel niet zal veranderd worden, is het, dunkt mij, allernoodzaaklijkst, om 'er wel degelijk Liederen van verſchillenden toon in te plaatſen, daar het toch altijd aan het oordeel van den Leeraar overgelaten blijft, om telkens dat Lied voor zijne Gemeente te kiezen, dat hij het geſchiktſte zal keuren. Alleen zou het treurig zijn, dat hij geen keus vond, of dat een al te onbepaald aangenomen, algemeene regel het bij ſommige gelegenheden onmooglijk maakte, om aan

de

de begeerte van veelen, die ſomtijds wel een mannelijker voedſel zouden verkiezen, te kunnen voldoen. Men zegge hier niet, dat 'er ten gebruike der bijzondere Huisgezinnen geen kerkelijk Gezangboek behoeve ingevoerd te worden, dewijl 'er meer dan één verzameling van Liederen tot dat oogmerk voor handen is; want behalven dat het 'er verre af zij, dat deeze Verzamelingen algemeen in de Huisgezinnen gebruikt zouden worden, en dan nog, waar dit plaats heeft, elk bijna eene verſchillende Verzameling bezit, zo geeft men, juist door een' bepaalden Bundel met Liederen als Kerkgezangboek in te voeren, aan denzelven voor den gemeenen man eene zekere waarde, en veroorzaakt, dat het zelfde boek eerlang in alle Huisgezinnen gevonden wordt, zo dat elk het kent, elk met zijn' medegeloofsgenoot 'er over ſpreken kan, en het gebruik en nut 'er dus natuurlijk oneindig algemeener door worden moet.

Eindelijk geloof ik, dat men bij het invoeren van een' Gezangboek, dat toch niet telkens door een ander en beter vervangen kan worden, wel

degelijk letten moet op de natuurlijke ſtrekking en beſtemming van den menſchelijken geest om geduurig vooruit te gaan, en in kunde en verlichting toe te nemen. Als alles op eene, en dan de minſte, hoogte geſteld wordt, geloof ik, dat het des te ſpoediger weer onbruikbaar zal worden. De ervaring zelve heeft mij hierin bevestigd. Toen het Bremer Gezangboek eerst uitkwam, zong men honderdmaal de oude, op eenen zeer laagen toon geſtemde, Liederen, die 'er zich in bevinden; tegen dat men eens een eenigzins verhevener Gezang van GELLERT *of* CRAMER *zong. Van lieverleê raakten de oude Liederen meer in onbruik, en toen ik voor eenige jaaren te Bremen was, werden 'er juist omgekeerd honderd van de verhevener, tegen één van de oude, platte Liederen gezongen, en nu hoor ik, dat men onlangs werkelijk een geheel nieuw Gezangboek heeft aangenomen (*), om dat 'er zich zo veel in het oude bevond, dat, door de toeneming in*

(*) *Toen ik mijne voorige Verzameling van Liederen uitgaf, was mij dit nog onbekend.*

in kunde en verlichting, of volſtrekt onbruikbaar, of ten minſten minder ſtichtelijk was geworden. En echter was het voorige Gezangboek 'er zo verre af, van geheel en enkel op den toon van den gemeenen man geſtemd te zijn, dat men 'er onder anderen het verhevenſte Lied van CRAMER: Der Herr ist Gott und keiner mehr &c. *en ſoortgelijken, reeds in vond; zo als dan dezulken in het nieuwe Gezangboek natuurlijk ook weêr aangenomen zijn.*

Het andere gevoelen, dat ik in deeze dagen, naar mijn inzien, ook al te onbepaald heb hooren voorſtaan, komt hier op neer. Het Gezang, zegt men, behoort tot dat gedeelte van den Godsdienst, 't welk den eerdienst uitmaakt, en is dus eigentlijk Godsvereering der Gemeente. De Gemeente moet dus danken, looven, bidden, ſchuldbelijden, aan God zich toewijden, enz.; maar het leeren, vermaanen, vertroosten, enz. is het werk van den Leeraar. Over 't algemeen ſtem ik dit alles hartlijk gaarn wederom toe. Zeker moeten Kerkliederen voor het grootſte gedeelte zo ingericht

zijn. Maar waarom moeten ze uitſluitend volſtrekt allen zoo zijn? Ik begin daaglijks minder van uiterſten te houden. Kunnen 'er geen onderwerpen door den Leeraar behandeld worden, daar een wel gekozen couplet uit een Leerdicht zeer veel nut bij aan zou brengen, door het hoofddenkbeeld, dat de Leeraar wilde inſcherpen, onder begunſtiging van de Poëzij, tot één punt ſamengedrongen, dieper in het hart en in het geheugen te doen dringen, en de Gemeente met dien indruk de kerk te doen verlaaten? Het ſpreekt toch van zelven, dat ik, van Leerliederen ſprekende, 'er geen Leerrede in maat en rijm door verſtaa. Ik weet niet, dat 'er ook een eenig zodaanig Lied in mijne voorige Verzameling voorkomt. Maar men ſtelle, dat de Leeraar over de verheevene beſtemming van den Christen gepredikt had, zouden 'er dan uit mijn Lied: Onze Beſtemming, *geene verſen ten nazang te kiezen zijn, die, zonder eenigzins in het vak van den Leeraar te vallen, echter zijne gezegden en vermaningen op het diepst in de harten zouden drukken, en alles daar, als 't ware, tot één punt, tot een' hoofdindruk brengen,*

gen, met welken de Gemeente weêr huiswaards zou keeren? Ik geloof ter goeder trouwe van ja! Ik zie dus niet, waarom men het Leerlied geheel zou uitſluiten. Integendeel, ik vinde deeze ſoort van Gezangen, als ze buiten dat goed zijn, mede de nuttigſten, zo als ze in de Hoogduitſche Gezangboeken ook allen gevonden worden. Voor de lectuur en het gezang in de Huisgezinnen overtreffen ze zeker in nuttigheid de andere ſoorten van Liederen. En daartoe, gelijk ik reeds aanmerkte, moet een openbaar Kerkgezangboek, even als nu de Pſalmen, immers ook ſtrekken?

Ik zal hier niets meer over zeggen. Men merke het bijgebragte hieromtrent enkel als mijne bijzondere gedachten aan, die ik hartlijk gaarn ter nadere beproeving aan anderen overlaat.

Nu nog een enkel woord over de beide Cantaten. Ik heb ze zo veel mooglijk in den geest van RAMLER, *waarlijk een meester in dit vak, poogen te vervaardigen, en zelfs eenigen van zijne ſchoonſte Aria's en Duetten behouden. Ze zijn*

aan

aan de bijzondere wijze van berijming zeer ligt kenbaar. Mogten wij op onze Christen-feestdagen toch meer door muziek en gezang geſticht en geſtreeld worden, en een vrolijk en dankbaar harte onder hetzelve voor God en onzen gezegenden Verloſſer voelen kloppen! Eenige Gemeenten in ons Vaderland beginnen ons hiervan reeds een ſtichtelijk voorbeeld te geven. Mogt het eerlang algemeen gevolgd worden!

Zwolle,
den 20 Mei, 1805.

*

LIED

LIED

IN DEN

WINTER.

OP DE WIJZE: *Wie wohl ist mir du Freund der Seele.*

God wenkt: daar ſtorten regenvloeden
Op veld en akker daaglijks neêr:
De ſtorm, de ſtroomen in hun woeden,
De droeve nevel meldt zijne eer.
De zon, ons zijlings en van verren
In 't kortst der dagen; maan en ſterren
Bij heldren, langen winternacht;
De zeên, ontweldigd aan haar' kluister,
Verkondigen des Scheppers luister,
Verheffen zijne liefde en magt!

Hij riep de zon, en ſprak: keer weder
Te rug langs uwe wijde baan!
Zij ging, zonk daaglijks vroeger neder,
En loeg ons halfrond ſchaars meer aan.
Hij riep de winden, en zij brulden!
De ſneeuwolk, en haar vlokken vulden
Den grond en joegen rustloos bij!
Hij ſprak: „ Gij ſtroomen, ſtolt!" Zij ſtolden!
„ Gij, Meeren, woedt!" en ijlings rolden
Hun golven, ijlings bruisten zij!

Van haaren arbeid rust onze aarde,
Zij ſluimert van Gods hand bedekt,
Op dat haar groeikracht zich herbaarde,
Eer haar de Lente op nieuw weêr wekt.
Vertrouwd heeft Landman aan haar vooren
In naam des Scheppers 't laate kooren:
De Schepper waakt ook over 't graan!
Dood ligt het daar; de zon zal 't leven
Bij haar terugkomst wedergeven,
En bloeiend zal 't op d'akker ſtaan!

Zo zinken wij in 't einde ook mede
  Vermoeid en afgemat in de aard',
En ſluimren daar in ſtillen vreede,
  Door Hem, die nimmer ſlaapt, bewaard.
Op dat ons ſtof herrijze in waarde,
Geeft Hij het afgeteld aan de aarde,
  En vordert 't eens van de aard' weêr af!
Zijn eeuwge Lentedag zal komen,
Dan, dan verlaaten zijne Vroomen
  Vol nieuwe levenskracht het graf.

ô Dag des levens! dag der weelde!
  Hoe zucht mijn hart uw heil nabij!
Verrijsnis-zon, wier hoop mij ſtreelde,
  Wanneer zult ge opgaan over mij!
'k Moet eerst verrotting nog aanſchouwen,
't Verganklijke eerst aan 't ſtof vertrouwen,
  Het zaad moet ſterven eer 't ontſpruit.
Zou ik, een Christen, 't ſterven vreezen?
Neen! godlijk zal 't mij welkom wezen,
  Het loopt in eeuwig leven uit!

NIEUWJAARS-LIED.

OP DE WIJZE: *God zal mij zijn aanzicht toonen.*
Uit SCHUTTE.

Uuren, dagen, maanden, jaaren,
Vliegen als een ſchaduw heên.
Ach! wij vinden, waar wij ſtaaren,
Niets beſtendigs hier beneên!
Op den weg, dien wij betreden,
Staat geen voetſtap, die beklijft:
Al het heden wordt voorleden,
Schoon 't ons toegerekend blijft!

Voor-

Voorgeſlachten kwijnden heenen,
En wij bloeien op hun graf;
Ras zal 't nakroost ons beweenen.
't Menschdom valt als blaadren af.
't Stof, door eeuwen ſaamgelezen,
Houdt het zelfde graf bewaard.
Buiten U, ô eeuwig Wezen!
Ach! wat was de mensch op aard!

Maar door U aan 't niet onttoogen,
Liet uw gunst hem niet alleen.
Godlijk Licht omſchoen zijne oogen,
En zijn nietigheid verdween.
Onder uw Genadeleiding
Wordt hem deeze levensbaan
Slechts ontwikkling, voorbereiding
Tot een eindeloos beſtaan.

Dat de tijd hier 't al verover',
Aan geen tijdperk hangt mijn lot.
Gij, Gij blijft mij altijd over,
Gij blijft eindeloos mijn God.
Welk een ramp mij hier ook nader,
'k Vind in U mijn rustpunt weêr.
Gij blijft in uw' Zoon mijn Vader,
Wat verander', wat verkeer'.

Vader, onder al mijn nooden,
Vader, onder heil en ſtraf,
Vader, ook in 't rijk der dooden,
Vader, ook in 't zwijgend graf.
Waar ik ooit verandring ſchouwe,
Gij, ô God! houdt eeuwig ſtand.
Ook mijn ſtof rust op uw trouwe,
Sluimert in uw vaderhand!

Snelt dan, jaaren, ſnelt vrij heenen
Met uw blijdſchap en verdriet.
Welk een ramp ik moog beweenen,
God, mijn God, verandert niet.
Blijft mij alles hier begeven;
Voortgeleid door zijne hand,
Schouw ik uit dit nietig leven
In mijn eeuwig Vaderland.

LIJDENS-LIED.

OP DE WIJZE: *Hertzlich thut mich verlangen.*

Gij, die, vol bloed en wonden,
Voor ons aan 't kruishout ſtierft,
En onze laatſte ſtonden
Den grootſten troost verwierft,
Gij, die uw dierbaar leven,
Eer 'k was, ook gaaft voor mij,
Hoe dankt mijn gloeiendst ſtreeven
U, Redder! naar waardij!

Hoe

Hoe veel hebt gij geleeden,
Verheven Menſchenzoon!
Gij hebt den dood beſtreeden,
Den dood, der zonden loon.
Daar had de ſmaad, de ſmarte
Geen pijl, die U niet ſtak;
Daar zonk U op het harte
Angst, die U 't harte brak!

Gedaantloos, diep gezonken,
Van hoofd tot voet doorwond,
Hingt Ge aan uw kruis geklonken,
Een vloek voor 't Waereldrond.
Verlaaten van uw vrinden,
Waart Ge uwer haatren ſpot;
U hoonden die ontzinden:
„ Waar, waar is nu zijn God?"

ó Gruuwzaam, naamloos dulden!
Gij voeldet al 't gewigt
Des vloeks van onze ſchulden,
Waar niets uw' last verligt!
Steeds groeiden uwe plaagen:
Geen helper rukte U bij;
Men hoorde zelfs U klaagen:
„ God! hoe verlaat gij mij!"

Mijn' last ook heeft uw liefde
Getorscht met taai geduld;
Den doodpijl, die U griefde,
Vergiftigde ook mijn ſchuld.
Zie op mij in ontferming,
Hoe diep onwaard ik 't zij,
En maak mij uit erbarming
Van mijne misdaên vrij.

Ik

Ik wil met al mijn krachten
Op U, op U ſteeds zien.
Waar kan ik hulp verwachten,
Bleef ik uw liefde ontvlién?
Waar wordt ooit rust gevonden
Zo 't hart uw trouw verdenkt;
Waar reiniging van zonden,
Zo Gij ze mij niet ſchenkt?

Gij hebt mij door uw lijden
Vergeving, nieuwe kracht
Ter deugd, troost onder 't ſtrijden
En de eerkroon aangebragt.
Och! dat tot die Genade
Ook mij 't Geloove leid',
Zo wordt mijn zielenſchade
Door U mij zaligheid!

Ik dank U, Heer! van harten,
Ik dank U, grootſte Vriend!
Voor uwe bange ſmarten,
Die ik, ik had verdiend!
Och! geef dat ik ſteeds kleeve
Aan U en uwe trouw,
En nog, als ik eens ſneeve,
In U mijn heil aanſchouw.

En is het eenmaal ſcheiden,
Och! dan verlaat mij niet!
Dan moog' uw troost mij beiden,
Waar alles mij ontſchiet!
Als ik den allerbangſten,
Den jongſten angst dan lij',
Dat mij dan in mijne angsten
Uw doodsangst laafnis zij!

Verhef dan, Heer! mijn hoopen
Op uwe zaligheid!
En toon me een' hemel open,
Waar mij uw liefde beidt.
Zo zij, na 't aardſche zwerven,
De dood mijn hoogst gewin;
Zo kwijne ik in mijn ſterven
Ten eeuwgen leven in!

MIJ DORST.

OP DE WIJZE: *Mijn God wat bange dag was dat!*

Uit VAN DEN BERG.

Mijn Heiland roept aan 't kruis: mij dorst!
Waar Hij de ſchuld der waereld torscht,
Bedekt met bloed en wonden.
Zijn nood, zijn ſmart
Dringe in mijn hart;
Dit kostten Hem mijn zonden!

Zijn tong kleeve aan 't gehemelt' vrij,
Geen mededogen ſtaat Hem bij,
Geen bronteug laaft zijn ſmachten.
Van mensch en God
Verlaten, ſpot
De boosheid met zijn klachten.

En Gij, getrouwe Liefde! Gij,
Gij, vleklooze Onſchuld! leed voor mij
Meer dan ooit menſchen torschten,
Op dat mijn ziel,
Hoe diep zij viel,
Niet eindeloos zou dorsten!

Als ik, door zinlijkheid verblind,
In overdaad mijn wellust vind,
Zweef mij uw dorst voor oogen.
Dees ſchilderij
Zal nooit in mij
Onmatigheid gedoogen.

Maar als mijn hart naar 't heilgoed ſmacht,
Dat mij uw dood heeft aangebracht,
Dan moog' uw dorst mij ſtaaven,
Dat Gij mijn' nood
Een bron ontſloot,
Die eeuwig mij zal laaven!

'k Ben dan, mijn Heiland! hier beneên
Met mijn beſcheiden deel te vreên,
Hoe kleen 't mijn God ook wilde.
'k Heb altijd meer
Dan gij, mijn Heer!
Wiens dorst geen bronteug ſtilde!

*

HET IS VOLBRAGT.

OP DE WIJZE VAN DEN 118DEN PSALM.

Ja, hallelujah! wat verkeere,
Uw woord, mijn Vader! houdt zijn kracht!
Ja, hallelujah! U zij eere,
Verlosser! Redder! — 't is volbragt!
Wat zoet gevoel van eeuwig leven
Wekt deeze zegetoon in mij!
Ja, mijne zonden zijn vergeven,
Op dat ik mij in U verblij'!

Zou ik door ongeloof verſmaaden
Hem, die zijn trouwe nimmer krenkt,
En mij, hoe diep met ſchuld belaaden,
In U het brood des levens ſchenkt?
Zou ik, met uwe Leer gezegend,
Door twijffelzucht van verre ſtaan,
En, daar het manna om mij regent,
Van honger in uw Kerk vergaan?

Neen! 't is volbragt! en gij, mijn Vader!
Berust in 't offer van uw' Zoon.
Och! dat ik op uw roepſtem nader',
En U door twijfling niet meer hoon'!
Uw gift is uit genade, Heere!
Uit onverdiende gunst alleen:
Wat kan een zondaar tot uwe eere,
Dan op uw woord ſlechts toe te treên?

Leer mij dien duuren pligt betrachten,
Door kinderlijk geloof geleid;
Dan zal mijn hart van liefde ſmachten,
Dan vinde ik kracht tot heiligheid;
Dan zal mijn hoop mij nooit beſchaamen,
Daar 'k alles van uw waarheid wacht;
Dan zeg ik nedrig, dankbaar: *amen!*
Op 't woord uws Zoons: het is volbragt!

HEMELVAARTS-LIED.

OP DE WIJZE VAN DEN 150STEN PSALM in het Lutherſche Gezangboek.

✿

Looft den Koning, alle Volken!
Die op een zegekar van wolken
Ten troon ſtijgt als Gods groote Zoon!
Looft uw' Heiland, Christenſchaaren!
Ziet Hem voor u ten hemel vaaren,
U plaats bereiden voor Gods Troon!
Verheft zijn groote daên,
Plengt Hem een' dankbren traan,
En bidt Hem aan!
Loof, Waereldrond,
Uit éénen mond,
Loof Jeſus Christus, Waereldrond!

Mensch-

Menschheid, tot Gods Troon verheven,
Wie alle magt reeds is gegeven
In Jesus, door de schepping heên!
Menschheid, juich, gevoel uw waarde,
Uw lot is niet bepaald aan de aarde,
Eens zult ge op 't vast gestarnte treên!
Hoe zalig is 't verschiet,
Waar 't oog geen traan ontvliet,
En Jesus ziet!
Zink, stof der aard'!
Een hart onwaard',
Dat op den Troon van Jesus staart!

Koning! Redder onzer zielen!
Zie ons aanbiddend nederknielen,
Gij werdt voor ons, voor ons, geslacht!
Dank, aanbidding, eeuwige eere,
Lof, dank, aanbidding, eeuwige eere,
Worde U, Verlosser! toegebragt!
Na lijden, hoon en spot,
Wordt heerlijkheid bij God
Ons eeuwig lot!
Deugd triumfeert,
Want Gij regeert,
Ja, hallelujah! Gij regeert!

ZONDE EN GENADE.

OP DE WIJZE: *Gij klaagt, ó ziel! in bittre ſmarte.*
Uit VAN DEN BERG.

✿

ó Zonde, bron van al de ellende,
Die 't vlugtig Menschdom, ſinds 't u kende,
Verzinken doet in leed!
'k Heb duizendmaal u afgezwooren.
Wat kon me op nieuw in u bekooren,
Dat ik voor u mijn' God vergeet?

Die eeuwige onrust van mijn harte,
Die ſtille, diepverborgen ſmarte,
Die alle vreugd ontvlugt,
En mij zo vaak voor 't beste Wezen,
Als voor een' Dwingeland doet vreezen,
Is, wreede Zonde! uw wrange vrucht!

Ach!

Ach! om mij voor 't verderf te winnen,
Begochelt zij mijn wufte zinnen,
En 'k zie 't bedrog niet door,
Schoon 'k weet, dat zij met duurzaam wroegen
Een vlugtig oogenblik genoegen
Voor 't hart beloont, dat haar verkoor!

Geen opzet baat, waar ze aan komt lokken.
Mijn hart, van diep bederf doortrokken,
Staat haar vervoering bij.
Daar zinken wil en krachten beide,
En wat ik gistren nog beſchreide,
Wordt heden ligt weêr lust in mij!

Mijn Heiland! hoor mijn angstig ſmeken.
Gij ſlechts, Gij kunt die banden breken,
Niet ik, niet ik, ô Heer!
Och! leer me aan Gods genaê gelooven,
Dan kom ik eens haar kracht te boven.
Vergeven zonde heerscht niet meer.

Schoon niets mijn ſnoodheid evenaarde,
Genade ſchouwt niet neêr op waarde,
Daar allen zondaars zijn.
Nooit heeft ze dan om niet vergeven,
Op dat zij op de zee van 't leven
Voor allen vleesch ter noordſtar ſchijn'!

Hoe 't ongeloof zich onder 't roemen
Getrouwheid met zich-zelv' moog' noemen,
En zijn geſtalten kroon',
Zijn nedrigheid is hovaardije;
Ze ontwringt genaê haar heerſchappije,
Uw albetaalend bloed ten hoon.

Zou 't zondig ſtof aan zich nog denken,
Waar God het godlijk wil beſchenken?
Dit waar te ſnood een waan!
Gods Liefde is aan zich zelv' verbonden;
Eén ſchuld, en millioenen zonden,
Verzinken in dien oceäan!

Oneindige! bij uw Genade
Wat komt den worm in zich te ſtade;
Gij ziet op zondaars neêr.
Ach, eer ik 't aanzijn mogt erlangen,
Had ik vergeving reeds ontvangen.
Ik ben hier niets, Gij alles, Heer!

Mijn Jeſus! ſchoon 'k U niets kon toonen
Dan zonden, die dit hart bewoonen,
En niet een' enklen traan;
Och! leer me ook daar mij zelv' vergeten,
Om, aan uw kruispaal neêrgezeten,
Niets dan Genade gaê te ſlaan!

Dan zal de zonde in mij verkwijnen,
Dan zal haar heerſchappij verdwijnen;
Of ſluipt ze ook in mijn leên,
'k Zal, in U veilig en geborgen,
Met al mijn nooden, al mijn zorgen,
Tot een vergevend Vader treên.

Dan zal de dood mij niet verſchrikken,
Al zonken ook mijn laatſte blikken
Nog op verderf ter neêr.
De grond waarop ik eeuwig bouwe,
Is niet in mij, ligt in Gods trouwe,
En daar alleen op ſterf ik, Heer!

ZUCHT

ZUCHT

OM MEERDERE

HEILIGHEID.

OP DE WIJZE: *Laat ons, Heer! uw dood gedenken.*
Uit V. D. BERG.

Vader, vol van mededoogen!
Schouw op mijne ellende neêr;
Wend op mij erbarmende oogen,
Vader, vol van mededoogen!
Schouw op mijne ellende neêr,
Vorm dit hart eens tot uwe eer!

Ô Gij ziet het wat ik lijde
Bij 't verderf, dat in mij woont.
Hoe ik worstle, hoe ik ſtrijde,
Ô Gij ziet het wat ik lijde
Bij 't verderf, dat in mij woont,
En zich ſtaêg op nieuw vertoont.

Dui-

Duizend bittre hartetraanen,
U alleen bekende ſmart,
Doen de vreugd mijns levens taanen;
Duizend bittre hartetraanen,
U alleen bekende ſmart,
Knaagen rustloos aan mijn hart.

Moest mijn eigen deugd mij ſchooren,
Recht ſlechts gelden, geen genaê,
Ach! ik waar gewis verlooren.
Moest mijn beste deugd mij ſchooren,
Recht ſlechts gelden, geen genaê,
Als ik voor uw vierſchaar ſtaa!

Zelfs mijn traanen en gebeden
Keeren ſchuldig tot mij weêr;
Mag ik voor uw aanſchijn treden,
Zelfs mijn traanen en gebeden
Keeren ſchuldig tot mij weêr:
Pleiten om vergeving, Heer!

Hoe

Hoe ik dieper poog te delven,
Hoe ik meer verderfs ontmoet.
Ach! ik wanhoop aan mij zelven.
Hoe ik dieper poog te delven,
Hoe ik meer verderfs ontmoet,
Daar mijn kracht voor zwichten moet!

Heiland! eindloos van ontfermen,
Die geen zondaar ooit verfmaadt!
Heiland! eindloos van ontfermen!
'k Werp mij raadloos in uwe armen;
Daar, of nergens, vinde ik raad,
Waar mij alles hier verlaat!

Hoe onwaardig ik moog wezen,
Ja, dat ben, dat voel ik, Heer!
Uwe trouw doet mij niet vreezen;
Hoe onwaardig ik moog wezen,
Ja, dat ben, dat voel ik, Heer!
Gij verandert nimmermeer!

Ja, in U is redding, leven,
Schuldvergeving, kracht tot deugd,
Van uw' Vader mij gegeven;
Ja, bij U is redding, leven,
Schuldvergeving, kracht tot deugd,
Waare zielrust, reine vreugd!

ô Dat kinderlijk vertrouwen,
Dat, bij al 't gevoel van ſchuld,
Op Gods vadertrouw blijft bouwen;
ô Dat kinderlijk vertrouwen,
Dat, bij al 't gevoel van ſchuld,
Nooit in 't hart een twijfling duldt!

Gods beloften eer te geven,
Slechts te hoopen op zijn woord;
Hoe 't verderf nog aan moog' kleeven,
Zijn getrouwheid eer te geven;
Door geen ſchuld of deugd geſtoord,
Slechts te hoopen op zijn woord!

Dit geloof geeft moed en krachten,
Staaft dat God waarachtig is.
Ô Hoe blijft mijn harte ſmachten,
Hoe naar 't rein geloove trachten,
Dat bij voorſpoed en gemis
Leeft op Gods getuigenis!

Dierbre Heiland! hoor mijn ſmeeken,
Wek in mij dien kinderzin!
Leer mij meer mij zelv' ontbreken!
Dierbre Heiland! hoor mijn ſmeeken,
Stort mijn hart dien kinderzin
Voor uw liefde en bijſtand in!

Blijf in leven en in ſterven
't Eenigst rustpunt van mijn hart!
Wat, wat kan mijn ziel niet derven,
Blijft ge in leven en in ſterven,
Onder voorſpoed, onder ſmart,
't Eenigst rustpunt van mijn hart!

MORGENGEZANG.

OP DE WIJZE: *Was mein Gott will.*

Mijn eerst gevoel zij dankbaarheid,
Daar ik tot God meê naake,
Nu ik, door 't lieve licht gevleid,
Verkwikt, verſterkt, ontwaake.
Tot Hem verheft zich hart en ſtem
Voor zijne gunstbewijzen.
Ik leef, beweëg me en ben in Hem;
Zou ik mijn' God niet prijzen?

Ja

Ja, Schepper van dit Waereldrond!
Maar in uw' Zoon mijn Vader!
Duld, dat ik in dees' uchtendſtond
Eerbiedig tot U nader.
Dees dag zij, blijve aan U gewijd,
Dat blijven al mijn dagen!
Dan zal ik, door uw gunst verblijd,
Mijn onſpoed vrolijk draagen.

Is voorbereiding 't groote doel
Van dit kortſtondig leven,
Dat ik den prijs des tijds gevoel,
Mij tot die taak gegeven!
Och! dat ik vlijtig woekren leer
Met de afgewoogen uuren!
Het eens vervloogne keert niet weêr,
Maar wat het wrocht, blijft duuren.

Ik ken 't verderf dat in mij woelt,
Bij mijne kleene krachten;
Maar als mijn hart zijn' pligt bedoelt,
Durf ik uw' bijstand wachten.
Ach! zou ik angstig voorwaards treên,
En bij uw Heilwoord vreezen?
Gij wilt mijn Leidsman hier beneên,
Waar 'k feil, mijn Vader wezen!

Met U verzoend in Jesus dood,
En door zijn bloed geheiligd,
Is onder voorspoed, onder nood,
Mijn pad door U beveiligd.
Dus ruk ik mijn bestemming aan,
Door lief en leed te gader,
En ook de stilgeweende traan
Brengt mij haar telkens nader.

Door

Door uwen goeden Geest geleid,
En moedig door uw' zegen,
Voel ik mij tot mijn taak bereid,
Juich ik dees' dag weer tegen.
Dat ik met kinderlijk ontzag
Slechts aan uw wetten hange,
En een, mijn roeping waard', gedrag
Mijn morgenlied vervange!

Dan daauwt mij de avond laafnis aan,
En rust na 't moeilijk zwoegen,
En 'k ſchouw op de afgelegde baan
Met zalig vergenoegen.
Daar komt mij, afgemat en moê,
De koele nacht te ſtade,
En 'k ſluit in vreê mijne oogen toe,
Gerust op uw genade!

AVOND-GEZANG.

OP DE WIJZE: *Wer nur den lieben Gott läszt walten.*

Zo liep dees dag weêr van de kimmen,
Bij 't goede dat uw gunst mij ſchenkt;
Zo zie ik de avondſtar weêr glimmen,
Die mij tot rust en laafnis wenkt.
Geloofd zij God! Zijn liefde en magt
Worde eer en glorie toegebragt!

Een groot gedeelte van mijn leven
Vloog, ſtierf met deezen dag daarheên;
Bleef ik de krachten, mij gegeven,
Aan mijn beſtemming trouw beſteên?
Heb ik in zijnen kring mijn' tijd
Aan mijn volmaaking toegewijd?

Alwetend God! was al mijn poogen
Op ongeveinsde deugd gericht?
Hoe veel gebrekkigs zien uwe oogen,
Daar Englenreinheid zelfs voor zwicht!
Ach! ook mijn allerbeste daên
Kleeft zonde en diepe onreinheid aan.

'k Belijd het met berouw en ſmarte,
Tot in mijn binnenſte gevoeld,
Niet altijd heeft mijn zinlijk harte
Belangeloos zijn' pligt bedoelt;
Ook waar de geest gewillig was,
Bezweek het zwakke vleesch zo ras!

En komt iets goeds mij al te ſtade,
Als ik getrouw mij zelv' betracht;
Daar voor, mijn God! worde uw genade
Alleen de erkentnis toegebragt.
Van U alleen kwam al het goed,
Van mij al 't kwaade in mijn gemoed!

Vergeef mij, Vader! al mijn zonden
Om Jeſus bloed, waarop ik pleit:
Ach! ook mijn deugd, zo vaak geſchonden,
Zo kleen bij mijne onwaardigheid!
Vergeving is het hoogſte loon
Dat 'k voor haar afſmeek bij uw' Troon!

Uwe Almagt blijve uw ſchepſel dekken,
Nu 't, van zijn aanzijn onbewust,
Op nieuw den ſlaap ten prooi zal ſtrekken,
En op uw hoede en bijſtand rust.
'k Ben altijd veilig in uw hand:
'k Ben 't buiten Ú in geenen ſtand.

Mijn ſtof bezielde uw Alvermogen,
En 't was uw Beeld, dat uit mij blonk!
Maar 'k was een zondaar in uwe oogen,
Toen mij uw Liefde Jeſus ſchonk!
Geheel mijn aanzijn drijft alleen
Op Ú en uw barmhartigheên.

Als ik voor 't morgenlicht ontwaake,
Wees dan mijn eerste denkbeeld weêr;
Of zo de dood mijn banden slaake,
Het laatste dat mijn ziel beheer,
Zo sluit ik, altijd wel te moê,
In U, mijn God! mijne oogen toe!

OOTMOED.

OP DE WIJZE: *Alle menſchen müſſen ſterben.*

Ô Gij groot, oneindig Wezen,
Dat een ontoeganglijk licht
U ten troon hebt uitgelezen,
Wat ben ik in uw gezicht!
Als ik mij, met nacht omtoogen,
Uwe klaarheid ſtel voor oogen,
Ô Hoe duister, arm en kleen,
Wordt dan alles om mij heen!

't Vast

't Vast geſtarnte ontzink zijne orden,
Gij, gij blijft dezelfde toch!
Ik ving gistren aan te worden,
En vergaa ligt heden nog.
Uwe magt heeft perk noch paalen,
Mijne kracht wil immer faalen;
Gij zijt God, die 't al gebiedt,
Ik ben minder dan een niet!

Niets van waarheid, niets van trouwe,
Woont meer in mij als weleer;
Waar ik ooit mij zelv' beſchouwe,
't Oog zinkt op verderf ter neêr.
Ach! uw Beeld is diep ontluisterd,
Al 't oorſpronglijk ſchoon verduisterd,
En mijn ligchaam dort daar heen,
Als 't gebloemte voor mijn treên.

Vloek, ellende, dood en zonde
Is het wat mij hier omgeeft,
En waar ik mijn hart doorgronde,
Vinde ik wat U tegenſtreeft.
Duizend feilen, duizend vlekken,
Zijn het die mij gantsch bedekken,
En de wortel van het kwaad
Heeft in deeze borst zijn zaad!

Wat ik goeds nog aan mij ſchouwe,
Is eene eerzuil van uw magt.
Daar voor wordt alleen uw trouwe
Al de glorie toegebragt!
Uwe erbarming, uw genade
Siert mij armen worm, mij, made;
Naamt Gij immer 't uwe weêr,
Ach! wat bleef mij ovrig, Heer

Dock

Doch de menigte uwer gaven
Klaagt bij U mijn' ondank aan,
Daar ik ze, of in 't ſtof begraven,
Of aan trots heb afgeſtaan.
Ach! ik heb ze ſmood geſchonden;
'k Wijdde ze aan verderf en zonden.
Ó Hoe groot is mijne ſchuld!
Hoe oneindig uw geduld!

Heer! de wondren uwer liefde
Maaken mij voor U beſchaamd,
Mij, wien ſchaars erkentnis griefde,
Mij, wien eeuwge dank betaamt!
Mij, mij worm, in 't ſtof verlooren,
Hebt Gij tót uw kind verkooren,
Mij, zo ſlecht als arm en bloot!
Wat is uw Genade groot!

Hier,

Hier, hier in het ſtof gebogen,
Lig ik voor uw voeten neêr;
Maar ootmoedig ſlaa 'k mijne oogen
Op het kruis uws Zoons, ô Heer!
En mijn diepverſlagen harte
Heft zich uit zijn' nood en ſmarte,
Door uw woord en trouw geleid,
Tot uwe algenoegzaamheid.

Mijne krachten, mijne leden,
Staan tot uwen dienst bereid!
Leer mij, Vader! hier beneden
Kinderlijke ootmoedigheid!
Uwen wil te doen en lijden,
Zij mij toppunt van verblijden!
Gij, die aarde en hemel ſchraagt,
Doe met mij, wat U behaagt!

HET WOORD VAN GOD.

OP DE WIJZE: *Ach Gott und Herr.*

'k Heb God gehoord,
En op zijn woord
Zal mijne ziel vertrouwen.
Mijn taak voor U,
Mijn God! is nu
Gelooven, niet aanſchouwen.

Uw woord is waar;
Och! dat ik maar
Het altijd mogt gelooven!
Laat nimmer ſpot,
ô Heer! mijn God!
Mij van zijn' troost berooven!

Waar

Waar ſcheen mij licht,
Zo uw bericht
Mij niet de waarheid leerde?
God! hoorde ik 't nooit,
Hoe wist ik ooit,
Hoe ik U waardig eerde!

Slechts uw gezag
Brengt aan den dag
Onſterflijkheid en leven.
'k Word hier bereid;
Voor de eeuwigheid
Is mij de tijd gegeven.

Tot uwen raad,
Om 't zondenkwaad
In Jeſus te verzoenen,
Zou nooit de mensch,
Hoe ſtout hij wensch',
Zich, zweeg uw woord, verkoenen!

Nu mag mijn hart,
Bij rouw en ſmart,
In uw Genade roemen.
Ja, gij vergeeft!
Mijn ziel herleeft;
En durft U Vader noemen!

U dank te bién,
't Verderf te ontvlién,
Blijf hier al mijn betrachten.
Schoon ik in mij
Onmagtig zij,
Uw heilwoord ſchenkt mij krachten!

Heer! laat uw woord
Ons ongeſtoord;
Gij hebt het ons gegeven!
Het zij mijn ſchat
Op 't aardſche pad,
Mijn kracht ten eeuwgen leven!

BIJ ONMAATIGE ZORGEN

VOOR DE

TOEKOMST.

OP DE WIJZE: *Nun freut euch lieben &c.*

Wat zwoegt een handvol ſtofs, tot mensch
Bezield voor oogenblikken,
Om hier de toekomst naar zijn' wensch
En kleen ontwerp te ſchikken,
Daar Wijsheid, die geen eindpaal heeft,
En tijd en eeuwigheid doorzweeft,
't Heelal beſtuurt en regelt!

Een

Een blik op de eindelooze baan
Van 't vast geſtarnt' hier boven;
Waar zonnen op Gods wenk ontſtaan,
En op Gods wenk weêr dooven,
Stelt mij mijn kleenheid in den dag,
Die luttel weêt, die niets vermag,
En met Gods weg durft twisten!

Mijn ziel! leef met de ervaaring raad,
Dan wordt uw klaagen prijzen.
Hoe vaak deed God uit ſchijnbaar kwaad
Het heerlijkst goed verrijzen?
Oog Moſes ſlechts, oog Joſef na,
Staar Jeſus aan op Golgotha,
En leer Gods weg aanbidden! —

Waartoe u dan beangst, bedroefd
In dit kortſtondig leven?
Uw Vader weet wat gij behoeft,
En zal 't u zeker geven.
Hij ſlechts, hij kent uw duurzaam nut;
Zijn Wijsheid blijve in nood uw ſtut,
Op Haar ſlechts drijft gij veilig.

Wat ziet gij van de toekomst toch,
Wat van den dag van morgen?
Uw vrees en hoop zijn zinbedrog,
En dwaasheid al uw zorgen.
Volbreng alleen getrouw uw' pligt,
En eens wordt u het duister licht,
Wat de uitkomst hier moog' wezen!

Uw verdre zorg is louter trots,
Uw poogen ſtout vermeten.
Of waant ge in 't lieſdrijk plan uws Gods
Het miertjen zelfs vergeten?
Neen! aan 't geluk van 't groot Geheel
Strekt ieders heil tot onderdeel,
Zijn liefde omvat ze beide!

Zou ik, wie ooit hier twijfflen moog',
Uw trouw, mijn God! verdenken,
Na dat uw Goedheid U bewoog
Om mij uw' Zoon te ſchenken?
Ach! zoudt gij met dien dierbren Zoon,
Mijn Vader! van uw' Liefdetroon
Niet alles aan mij ſchenken!

Maar, Vader! daar wij om U heên
Slechts vlekloos licht aanſchouwen,
Kan 't onbevlekt gewisſe alleen
Op U in nood vertrouwen.
Och! geef dat mijn onrein gemoed,
Gereinigd in mijns Heilands bloed,
Steeds naar zijn voorſchrift handle!

Dan ſluimren in uw' vaderſchoot
Mijne angsten, al mijn zorgen;
Dan ben ik, boven nood en dood,
In uwen Zoon geborgen;
Dan blijft gij, wat mij ooit ontvalt',
Mijn rots, mijn deel, mijn eenig al
Voor dit en 't eeuwig leven!

BELIJDENIS

VAN

ZONDEN.

OP DE WIJZE VAN DEN 103^DEN PSALM.

Almagtig God! door waar beronw bewoogen,
Belijden wij voor uwe heilige oogen,
Dat we onrein ſtof, rampzaalge zondaars zijn,
In ſchuld en ſmet ontvangen en gebooren,
Geneigd tot kwaad, en in ons zelv' verlooren
Voor eenig goed, dat meerder is dan ſchijn.

Dit diep verderf komt onze ramp volenden,
Doet daaglijks ons uw reine wetten ſchenden,
En woelt en woedt in opſtand met uwe eer;
Dit diep verderf blijft elke heilbron ſtoppen,
Doet in ons hart een bang geweten kloppen,
En ſtort in 't einde ons in een' afgrond neêr.

Dan, Heer! een diep gevoel van onze zonden,
Een hartlijk leed, dat we uw bevelen ſchonden,
Doet ons beſchaamd, veroordeeld voor U ſtaan.
Ontfermend God! uw goedheid, uw genade
Kome onze ellende en diep verderf te ſtade;
Zij, zij alleen biedt ons nog redding aan!

Hoe diep onwaard we uw goedheid wezen mogen,
Verheerlijk nog aan ons uw mededoogen,
Ó Gij, die ſteeds Erbarmer zijt geweest!
En daar ge ons troost door 't mildſte ſchuldvergeven,
Verleen, vermeer, ons door geheel ons leven
De gaven, Heer! van uwen Heilgen Geest!

Zo treurt uit ons een waar getroffen harte,
Zo voelen wij die ongeveinsde ſmarte,
Die daaglijks meer der zonde ons ſterven doet;
Zo zullen wij die eedle vruchten draagen,
Die U, ó God! om Jeſus wil behaagen,
En blijken zijn van een vernieuwd gemoed.

BEDEZANG

VOOR

DE PREDIKATIE.

OP DE WIJZE: *Liebſter Jeſu, wir ſind hier.*

Lieffte Jeſus! zie ons ſaam
Hier op uw bevel vergaderd,
Waar ons hart in uwen Naam
Dankbaar tot den Vader nadert;
Och! wees zelf nu in ons midden,
Bij ons danken, bij ons bidden!

Heiland! hebt Gij aan uw Kerk
Uwen Heilgen Geest gegeven,
Och! dat ons uw Woord verſterk',
Kracht ons word' ten eeuwgen leven!
Dat ons nimmer iets op aarde
Bij uw Heilleer kome in waarde!

Och, vermeer in ons uw' Geest!
Leer ons op uw' bijſtand hoopen,
En met U hier onbevreesd
't Pad van Gods geboden loopen,
Tot dat Ge ons geloofsvertrouwen
Eens verwisſelt in aanſchouwen!

JESUS

ONZE BROEDER.

OP DE WIJZE VAN DEN 68STEN PSALM.

1. Jeſus, heilig, heilig Heer!
Gij noemt mij Broeder — welk eene eer!
Zou ik me aan 't ſtof nog wijden!
Schoon ik het beeld mijns Gods verloor,
Gij noemt mij Broeder — welk een ſpoor
Om voor de deugd te ſtrijden!
Hoe diep 't verderf ook in mij woel',
'k Zal, waar 'k als mensch mijn waarde voel,
Steeds naar volmaking ſtreeven.
Een enkle blik, op U gericht,
Zal mij, waar ooit mijn zwakheid zwicht,
Altijd mijn' moed hergeven.

Och! voelde ik meerder mijn waardij,
Dan voelde ik meer wat zonde zij,
Die, hoe ze in 't oog moog blinken,
Mij ſteeds van Gods Natuurgenoot,
Waar geen verſchiet zich voor mij ſloot,
Tot onder 't vee doet zinken.
Is door 't verderf, dat haar beheert,
De menschheid, diep in mij verneêrd,
Ontzonken aan haare orden,
Mijn Broeder roept — ik volg zijn ſtem;
Hij toont me wat ze op nieuw in Hem
Door eeuwigheên kan worden!

ô Oudſte Broeder, die ons mint!
Och! waren wij als Gij gezind!
Doe ons U meer gelijken!
Naamt Gij ons vleesch en bloed eens aan,
Waar zou voortaan de grenspaal ſtaan,
Daar wij niet hooger prijken?
Reeds op den Troon van 't Albeſtuur
Hoort zich de menschlijke natuur
Van Englen knielend roemen!
Zink, Aarde! zink met al uw' lof
Voor Schepſlen, die Gods Zoon in 't ſtof
Reeds Broedren wilde noemen!

AANSPOORING TOT STRIJD

TEGEN DE ZONDE.

OP DE WIJZE: *Erbarm dich mein, o Herre Gott.*

Wie ben ik, arme zondaar, toch,
Wie ben ik, dat Ge, ô God! mij nog
Zo mild, zo vaderlijk verſchoont,
En mij niet naar verdiensten loont?
Ach! in 't begin des ſtrijds reeds moê,
Geeft ligt mijn hart der zonde toe,
En mist dien ernst tot waare deugd,
Wien eens de zegekroon verheugt!

Hoe

Hoe ſnel is van de reçhte baan
De ſtap op 't dwaalſpoor vaak gedaan!
Hoe ſnel! mijn gantſche ziel yerſchrikt,
Als ze in dien afgrond neder blikt!
Hoe na grenst meest de booze daad,
Aan lust, dien 't hart niet wederſtaat!
Hoe ras wordt de ondeugd zelf bemind,
Waar zwakheid eens verſchooning vindt!

Verdrijf, ô God! den donkren nacht
Der zonde, ontruk mij aan haar magt!
Hoe ſchittert uwe Strijdrenſchaar,
Schoon ze eens als ik op aarde waar,
Maar nu, waar ze overwon, het loon
Geniet, door U der deugd geboôn!
Zij zijn gekroond, ik ſtrij nog, Heer!
Geef mij ook kracht tot tegenweer!

Smal is de waare levensbaan,
En weinig zijn er, die haar gaan.
De poort is eng en 't aantal kleen,
Dat haar met ſtrijd poogt in te treên.
Ach, God! 'k lig op mijn aangezicht,
Enween en ſmeek: och! dat uw Licht
Mij lichte, uw Kracht mijn kracht geleid'!
Och! geef ook mij beſtendigheid!

Schonkt Gij mij alles in uw' Zoon,
Schouw op mij neder van uw' Troon,
Op mij, beſtemd voor 't hemelhof,
Maar nog een prooi der zonde in 't ſtof.
Erbarm U, Vader! over mij,
Dat ik 't kleinood eens waardig zij,
Dat Jeſus mij zo duur verwierf,
Toen hij voor mij aan 't kruishout ſtierf.

Ja, Gij erbarmt U over mij,
Verzoende God en Vader! Gij!
Van 't ligchaam deezes doods bevrijd,
Voert Gij me eens Winnaar uit den ſtrijd,
Waar niets mijn deugd meer wanklen doet,
En zij U eeuwig danken moet,
Dat een genadeloon haar eert,
Daar haare waarde in 't niet bij keert!

't GELOOF AAN GOD.

OP DE WIJZE VAN DEN 68STEN PSALM.

Mijn God! wat ooit in mij verdoof,
Dat ik altijd aan U geloof,
Aan deugd en eeuwig leven,
Dan zal 't gevoel van mijn waardij,
Hoe hobblig hier mijn pad ook zij,
Mijn' boezem nooit begeven.
Op welk een nacht mijn oog ook zink,
Schoon ook geen ſtar meer voor mij blink,
Met U zal ik niet vreezen.
Zweeft Gij me in nood nog voor 't gezicht,
Dan zal, wat om mij valle of zwicht,
Mijn deugd beveiligd wezen.

Gij,

Gij, Algenoegzaame in U-zelv',
Die 't wormpje ſchiept, en 't ſtargewelf
Met zonnen hebt ontſteken,
Zijt ook mijn Schepper, ook mijn ſtof
Bezielde uw liefde tot uw' lof,
Niets kan dien band verbreken.
Gedachte, die mijn ziel verrukt,
Hoe diep in 't ſtof ter neêrgedrukt;
In troost niet af te meeten!
„ Ik, nietig ſtipjen in 't heelal,
„ Ben, onder 't maatloos ſchepſlental,
„ Niet van mijn' God vergeeten!"

ó! Zo mijn hart, nog afgeleid
Door mijne diepe onwaardigheid,
Uw liefde kon mistrouwen,
Hoe zinkt mijn laatſte twijffling neêr,
Als ik op uw geſchenk, ó Heer,
De gift uws Zoons, mag ſchouwen!
Och! dat ik ſtaarende op dien Zoon,
Altijd tot uw' Genadetroon
Vertrouwend, vrolijk nader,
En, veilig in uw' liefdeſchoot,
Tot U nog ſtamer in den dood:
„ Mijn Schepper en mijn Vader!"

ONDER RAMPEN.

OP DE WIJZE: *Nun freut euch lieben.*

Geef, Jeſus! dat ik in mijn' nood
Op U altijd moog ſtaaren.
Wat leed blijft bij het leed nog groot,
Dat U is wedervaaren?
Ach! hier wordt al mijn lijden klein!
En Gij waart heilig, ik onrein,
Ik meerder onſpoed waardig!

Hoe zou mijn hart, tot U gewend,
Nog angstig, hooploos klaagen?
Gij hebt van mijn verdiende ellend'
Den zwaarſten last gedraagen!
Wat ovrig bleef, is weldaad, Heer!
Het zuivert, heelt, maar doodt niet meer,
Geheiligd door uw lijden!

Door uwe Leer ken ik in God
Den allerbesten Vader,
En ieder onſpoed in mijn lot
Brengt mij zijn liefde nader.
Hij voedt mij op door ramp en druk
Tot waare deugd en rein geluk.
Eens zal ik d'onſpoed zeegnen!

Zou ik in 't prangen van mijn' nood
Den bittren heildronk ſchroomen,
Daar Gij door uw Verzoeningsdood
Het wrangſte aan hebt ontnomen?
Neen, ſtaarende op dit liefdepand,
Kusch ik de vaderlijke hand,
Die ook mij wil genezen!

Och! dat ik onder tegenheên
Altijd in deugd ſlechts winne,
En U, mijn Leidsman hier beneên,
Slechts altijd meer beminne!
Wat zegt met U alle aardſche ellend'!
Met U bereik ik 't zaligst end,
Met U worde ik verwinnaar!

Zo juich ik onder mijn verdriet,
Waar andren angstig vreezen:
„ Mijn Vader! och! verlaat mij niet;
„ Bezoek mij, waar 't moet wezen!
„ Dat ik, voor Eigenliefde doof,
„ Slechts aan uw Liefde en Trouw geloof,
„ En nooit uw doel miskenne!"

GODS

RECHTVAARDIGHEID.

OP DE WIJZE: *Es iſt gewiſslich an der Zeit.*

Rechtvaardig God! voor uw Gericht
Moet iederēen zich ſtellen,
En voor uw vlekloos Aangezicht
Zijn oordeel laten vellen.
Gij ſchouwt van uwen hoogen Troon,
Schouwt, zonder aanzien van perſoon,
Op alle menſchenkindren.

Gij zijt een vijand van het kwaad,
En blijft op 't misdrijf letten;
Gij haat, die 't pad der zonde gaat,
En ſtaaft uw heilge wetten.
't Is vruchtloos, dat het hart U beidt,
Dat zich der waare heiligheid
Niet ongeveinsd bevlijtigt.

Gij mint wat recht is, rein en goed,
En zijt een Vriend der vroomen.
Wie in 't geloof uw' wille doet,
Wordt door U aangenomen.
Leeft hij niet vlekloos tot uwe eer,
Zijn pooging, ô genadig Heer!
Gaat niet bij U verlooren!

Gij opent uwe milde hand
Om 't goede ſteeds te loonen,
En ſchenkt hier menig liefdepand,
Om 't kleenst begin te kroonen.
Uw Vaderoog verſmaadt het niet,
Bij al ons ſtruiklen, dat Gij ziet,
Het goede rein te willen.

Maar ook de boosheid blijft, ô God!
Van U niet ongewroken.
Een eeuwig jamren wordt haar lot —
Zo heeft uw mond geſproken!
En vaak, eer nog hun nooduur ſlaat,
Komt reeds de werkers van het kwaad
Angst, ſchrik, en wroeging ſtraffen!

De zondvloed, die een waereld treft,
Een menschdom deed verdrinken;
De vlam, die zich uit Sodom heft,
En ſteden weg deed zinken;
Leer ons, hoe uw Rechtvaardigheid,
Hoe lang uw taai geduld ook beidt,
In 't eind beloont naar werken.

Blijft hier veel boosheid ongeſtraft,
Veel goeds bedreigd met ſlooping,
De dag der Rekenſchap verſchaft
Dit raadſel zijn ontknooping.
Dan zal onkreukbaar heilig Recht,
Dat beider waarde en lot beſlecht,
Op 't heerlijkst zich bewijzen!

Rechtvaardig God! och! dat mijn hart
Als Gij het goede minne,
En ſteeds in mij een reine ſmart
De zondenlust verwinne.
ó Heilig God! uw reine wet,
Wat zwakheid ooit mijn daén beſmet,
Blijf ſteeds de lust mijns harten!

Maar ach! ik voel 't, geen mensch beſtaat
Ooit voor uw vleklooze oogen,
Waar hem zijn beste deugd verlaat
En ſmeekt om mededoogen!
Och! ſchouw mij aan in Jeſus bloed,
Dat ik in Hem voor mijn gemoed
De waare zielrust vinde!

GODS
HEILIGHEID.

OP DE WIJZE VAN DEN 42STEN PSALM.

Heilig God, voor wien slechts waarheid,
Reinheid van het harte geldt!
Eeuwig Licht, daar niets dan klaarheid,
Niets dan vlekloos licht uit welt!
Laat uw Heiligheid, ó Heer!
Onze harten meer en meer
Zo bestraalen, zo verhoogen,
Dat zij heilig worden mogen!

Gij

Gij zijt rein in werk en wezen,
Reiner dan het zonnelicht!
Englen, zot uw' Troon gereezen,
Dekken daar hun aangezicht!
Wij zijn nietig, onrein ſtof,
Diep ontzonken aan uw' lof,
Vol van zonden, vol van vlekken,
Die ons ganſchelijk bedekken.

Niets kunt ge ooit beminnen, Vader!
Hoe 't ook in onze oogen ſchijn',
Wat uw Heiligheid niet nader'
U niet poog' gelijk te zijn,
Neem U dan toch onzer aan,
Die op onze donkre baan
Uit ons zelven niets vermogen,
Dan wat kwaad is in uwe oogen.

Wat uw rein verſtand ooit denke,
Wat uw heilge wille doet,
Wat uw magt tot aanzijn wenke,
Is ſteeds heilig, rein en goed.
Ons verſtand is zwak en klein,
Onze wil is diep onrein,
En de krachten, die ons ſchooren,
Gaan door zinlijkheid verlooren!

Waar onreinheid wordt gevonden,
Waar het hart nog juicht bij 't kwaad,
Wat nog is beſmet met zonden,
Is en blijft bij U gehaat.
Steeds der Boozen weêrpartij
Staat Gij ſlechts de Reinen bij.
Ach! dit moet, bij zo veel vlekken,
Smart en vrees in ons verwekken,

ô Verzacht die vrees, die ſmarten!
Is hier onze kracht te klein,
Schep Gij zelf ons reine harten,
Gij zijt rein, maar maakt ook rein!
Wasch ons toch, ô hoogſte Goed!
Wasch ons rein in Jeſus bloed,
En uw heilge Geest geleide
Ons verſtand en harte beide!

Heiligſte, doe ons gelijken
Naar uw godlijk Deugdenbeeld!
Heiligſte! alle ſmet te ontwijken,
Zij wat hier ons 't meeste ſtreelt!
Tot wij eens voor uwen Troon,
Gantsch verlost door uwen Zoon,
Onder reine Hemellingen,
't Heilig, heilig, heilig zingen!

GODS ALMAGT.

OP DE WIJZE: *Preis, Lob, Ehr, Ruhm.*

Oneindig God! het nietig ſtof
Poogt tot uw' zetel door te dringen,
Om ſtaamrend uwe Grootheid lof,
Uwe Almagt glorie toe te zingen.
Och! dat ons hart oprecht uwe eer bedoel,
Zijn niet bezef, zijne onmagt diep gevoel!

Uwe

Uwe Oppermagt reikt verder, Heer!
Dan Aarde, Zee, en Hemel reiken.
Uw adem werpt den ceder neêr
En velt de honderdjaarige eiken.
Reeds ſiddren wij, en toch vertoont die kracht
De ſchaduw ſlechts van uw geduchte Magt.

Natuur voelt op uw enkel woord
Zich tot uw godlijk doel beperken;
Gij zet uw wijz' ontwerpen voort
En 't gantsch heelal moet medewerken:
Gij ſpreekt, het is; Gij wenkt, het ſtaat reeds daar;
Wat nimmer was en zonder U nooit waar'.

Uw wil riep zonnen uit het niet,
Daar dreven z' op op uw welbehagen;
En waar het oog uw hemel ziet,
Hij meldt de magt die hem blijft ſchragen;
Meldt, dat de wenk, die hem heeft uitgerekt,
Hem en zijn heir ten eeuwgen pijlaar ſtrekt.

Gij ſchreeft natuur haar wetten voor,
En ſints kon niets haar loop beletten;
Maar waar 't uw wijsheid ooit verkoor
Onthief één wenk haar aan die wetten:
Dan ſtaafdet Gij uw eindloos Albeſtuur
Als Opperheer en Schepper der natuur.

Maar meest in uw Genaderijk
Vertoont uwe Almagt liefdemerken;
Uw lokken is geen dwang gelijk,
Gij merkt het willen en het werken:
Uw liefde wekt in ons dien liefdegloed,
Dat ook ons hart U eeuwig lieven moet.

Zo vaak dan 't hart tot Jezus vlugt,
En zich beveelt aan zijn genade,
Of, op uw Woord vertrouwend, zucht,
Dat ons uw bijſtand koom' te ſtade;
Dan breekt uw Magt der zonden heerſchappij,
En maakt de Ziel ten eeuwgen leven vrij.

Erbarmer! ô die Liefdemagt
Verheerlijk' zich door heel ons leven!
Gij werkt al 't goede, en elke kracht
Ter deugd is ons door U gegeven.
Hij, die 't getrouwst op aard zijn taak verricht,
Is 't meest aan U en uw Genaê verpligt.

VERTROUWEN

OP

GOD.

OP DE WIJZE VAN DEN 136STEN PSALM,
Of: *Onafmeetbaar zijt gij, Heer!*
Uit VAN DEN BERG.

✿

O Hoe veiliig is mijn lot
In uw hand, almagtig God!
Schoon mij alles tegen waar,
Met U vrees ik geen gevaar!

Of de donder om mij raas',
Of de Lente roozen blaas',
Altijd, zonder eigen kracht,
Drijve ik op uw liefde en magt.

Uw

Uw bevel, daar 't al voor zwicht,
Vordert geenen blikfemſchicht;
Wenkt Gij mij tot ſterven, Heer!
Ieder ſtofjen velt mij neêr.

Maar 'k ontzink, ook ſtervend, niet
Aan uw liefderijk gebied;
Schoon ook mos mijn' zerk bedekt,
'k Worde eens door U opgewekt.

Gij bewaakt mijn ſtof, ô Heer!
't Zonk in uwen akker neêr,
Daar het uwen wenk verbeidt,
Rijpend tot onſterflijkheid.

ô Hoe veilig is mijn lot
In uw hand, almagtig God!
't Zij het leven uit mij blaak',
't Zij de dood mijn ſponde maak'.

Na 't geſchenk van uwen Zoon
Waar een twijfling zelfs hier hoon.
Hoe onwaardig ik 't mij ſchijn',
Eeuwig zult gij Vader zijn.

Op uw woord en eed, mijn God!
Zonk, als op een rots, mijn lot.
En wat wankele of vergaa,
Eeuwig blijft mij uw Genaê.

Vader! werk, bij vreugd en ſmart,
Dit vertrouwen in mijn hart,
Op dat mij uw waarheid voed',
Als de melk den zuigling doet.

Dan geef ik hier telkens meer
Jeſus heilverdienſten eer,
En uw groote Naam alleen
Wordt geroemd en aangebeên!

DE DOOD
VAN DEN
CHRISTEN.

OP DE WIJZE: *Nun ruhen alle Wälder,*

Hoe zacht zien wij de Vroomen
Den dood hier zonder ſchroomen
Blijmoedig tegengaan!
Waar al de vreugd van 't leven
Den zondaar moet begeven,
Daar vangt de vreugd des Christens aan.

De dood verbreekt zijn banden,
Hij heft zijn dankbre handen
Tot God, zijn ſteun en hoop,
Die hem geen troost laat derven,
Maar vreugdevol leert ſterven
Na eenen welvolbragten loop.

Zijn kalm, gerust geweten
Wordt niet van een gereten
Door bange vrees voor ſtraf;
Het licht van Gods Genade
Komt zijnen nacht te ſtade
En glanst hem voor tot over 't graf.

Niets doet zijn heilzon taanen;
Hier vlieten geene traanen
Van angst, hier ſteent geen klagt.
Zijn hart, tot God verheven,
Schouwt in het eeuwig leven,
En zielrust ſchudt zijn peuluw zacht!

Hij troost en leert de zijnen,
Die om zijn leger kwijnen
In traanen en verdriet;
Zijn zegen ſtroomt hun tegen,
En God vervult dien zegen,
En wijkt ook van de zijnen niet.

Nu daalen onder zangen,
Om zijne ziel te ontvangen,
Gods Englen om hem heên.
Hij ſtemt in hunne kooren,
Doet de eer huns Konings hooren,
Door hem als Redder aangebeên.

Leer mij, ô God! hier ſtreeven
Naar dat recht Christlijk leven,
Dat zulk een eind' verwerft,
Op dat ik na dit zwerven
Ook eenmaal moge ſterven,
Zo als de waare Christen ſterft!

DE OPSTANDING.

OP DE WIJZE: *Alle menſchen müſſen ſterben.*

Zou mij dood en graf doen beeven?
Neen! ik weet op wien ik bouw.
Jeſus leeft en ik zal leeven;
Eeuwig blijft dit woord getrouw!
Jeſus leert den dood verachten,
Jeſus overwon zijn krachten,
Hij is 't Hoofd van al zijn Leên,
Zijne zege is hun gemeen!

Heem

Neem dan vrij mijn ſtof, ô Aarde!
Tot het ſtof, dat gij bedekt;
Eens herrijze ik weêr in waarde,
Door Gods Almagt opgewekt.
Jeſus, die zijn woord zal ſtaaven,
Heerscht ook over 't ſtof der graven;
Wie in hem gelooft, verbeidt
Leven en Onſterflijkheid.

Dierbre Heiland, die mijn ſmarte,
Die mijn ſchulden hebt getorscht!
Dierbre Jeſus! ook mijn harte
Eerde U als den Levensvorst!
Zouden uw beloftenisſen,
Uwe toezage immer misſen?
Neen, miljoenen kwijnden heên,
Moedig op uw trouw alleen!

Op uw' wenk: Staat op, gij Dooden!
Staat de Dood zijn zege u af.
Op uw' wenk: Staat op, gij Dooden!
Ruischt ook leven door mijn graf!
Leven, leven, eeuwig leven
Zal uw liefde mij dan geven,
En geen zonde, ſmart of pijn,
Zal in eeuwigheid meer zijn!

Kon 't geloof aan uwe liefde
Mij hier ſchraagen in den nood,
Kon 't geloof aan uwe liefde
Mij doen juichen in den dood,
Wat zal 't zijn als mijn vertrouwen
Eens verwisſelt in aanſchouwen,
En een Liefde mij beſtraalt,
Daar geloof noch wensch bij haalt!

Och!

Och! verſterk in mij die hoope,
Op dat ik met nieuwe kracht
Juichend hier de loopbaan loope,
Aan wier eind de kroon mij wacht!
Met het oog op U geſlagen,
Kan geen kruis mijn' loop vertraagen.
Wat is 't leed, dat hier ons beidt,
Bij de vreugd der Eeuwigheid!

HET LAATSTE OORDEEL.

OP DE WIJZE VAN DEN 84STEN PSALM.

Ó Jeſus, ſteeds tot hulp gereed!
Och! dat mijn hart het nooit vergeet',
Dat ge eens mijn Rechter ſlechts zult wezen,
Op dat ik hier, bij elken pligt,
Bij ieder werk, door mij verricht,
Uw uitſpraak beide zonder vreezen,
En juich, waar ik uw toekomst eer:
„ Kom, Jeſus! ja, kom haastig, Heer!"

ô Dag van ſchrik en heerlijkheid,
Als voor uw' glans en majeſteit
De glans der zonnen zal verdwijnen,
De Dood U als Verwinnaar eert,
Zijn ſtof ten leven wederkeert,
Gij op de wolken komt verſchijnen,
Natuur ſtuiptrekkend henen vliedt,
En al wat leeft uw Glorie ziet!

Hoe beeft, hoe rilt op dat gezicht,
Wie, willens blind voor 't godlijk Licht,
Dat uit uw Leer in de oogen ſtroomde,
Uw roepſtem ſmaadde, uw bloed vertrad,
En, waar 't geweten prikkels had,
Zich alles graag een fabel droomde!
Hij ziet U — ijst — gilt uit: hij is 't!
En voelt zijn eeuwig lot beſlist!

Maar

Maar wie, ó God! wie zal beſtaan,
Waar ook onze allerbeste daên
Met onze jongſte hoop bezweken;
Waar 't oordeel naar het heiligst recht
Het lot van Groot en Kleen beſlecht,
En Waarheid 't vonnis uit zal ſpreken,
Terwijl 't Geweten voor 't heelal
't Rechtvaardig vonnis ſtaaven zal?

Hij, die, waar hem zijn deugd ontſchiet,
Zijn' Borg in zijnen Rechter ziet;
Die, eens door nood tot Hem gedreeven,
Sints zijne vreugd, zijn' wellust vond,
Om, naar de Leer uit zijnen mond,
Hier dankbaar voor zijn' God te leeven.
Vol zielrust ſchouwt hij 't Oordeel aan.
Gods Waarheid doet hem veilig ſtaan.

Wie

Wie beef, hij beeft niet voor 't Gericht.
Hij wandelde in het Godlijk Licht,
En floeg 't verderf hem duizend wonden,
Hij weet, hij voelt in zijn gemoed,
Hem reinigt Jeſus Christus bloed
Van alle, ook van de grootſte zonden.
Geen uitzicht baart hem bange ſmart.
De vrijſpraak zuist reeds door zijn hart!

Mijn Heiland! dat uw toekomst mij
Ten ſteun hier op mijn doortogt zij,
Ter baak en richtſnoer van mijn' handel,
Ter noordſtar, die mij veilig leidt,
Waar nacht of ontij mij verbeidt,
Op dat ik als een Wijze wandel',
En altijd op uw komst bedacht,
U vrolijk uit den hemel wacht!

Och! dat ik voor uw alziend oog
Steeds onbeſtraflijk wandlen moog';
Op dat ik met een vrolijk harte,
Hoe diep mij aardſche rampſpoed krenk';
Aan uwe jongſte toekomst denk',
En moedig juich' bij elke ſmarte:
„ Dan plengt mijn oog geen traanen meer!
„ Kom, Jeſus! ja, kom haastig, Heer!"

*

C A N T A T E N.

DE GEBOORTE VAN JESUS.

EENE CANTATE.

RECITATIEF.

Het angstig hart ziet naar den morgen
Al ſmachtend uit, en ach! 't blijft nacht!
Geſlachten ſtaarden op dien morgen,
En ſlonken heên, en ach! 't bleef nacht!
O Isrel, blijf aan God gelooven,
Ook waar uw oog nog nacht ſlechts ziet;
De rots ſtort in, de zonnen dooven,
Maar Gods beloften feilen niet.

ARIA.

Zou ik, waar God het beloofde, nog vreezen,
Schoon der vervulling ook eeuwen ontvlóón?
Hij is Jehova, de waarheid zijn wezen,
Trouwe de ſteun van zijn' eeuwigen Troon.
Zou Hem zijn woord, zijn belofte berouwen?
Zou Hij iets ſpreken en tevens 't niet doen?
Zalig, ó zalig, die op Hem betrouwen,
Die in den nood met zijn waarheid zich voén!

DUETTO.

A.

Schoon ook geen ſtar voor 't oog mogt blinken,
God blijft de noordſtar voor het hart.

B.

Schoon ook 't Heelal ons mogt ontzinken,
God blijft een toevlugt in de ſmart.

A.

Niets kan zijn waarheid evenaaren.

B.

Al zijn beloften zijn gewis.

A. en B.

Ja, zijn beloften zijn gewis!

A.

Hij roept de dingen, die niet waren.

B.

En ſchept het licht uit duisternis.

A. en B.

Wat zou ons hart met God nog ſchroomen,
Zijn woord bedekt ons in 't gevaar?
Wat Hij belooft zal zeker komen,
Het ſtaat reeds voor 't geloofsoog daar!

CHOOR.

Blijf, Menschdom! blijf op God vertrouwen;
Zijn Liefde en Wijsheid ſtiert uw lot.
Hij is een Rots om op te bouwen,
Eens zal uw oog zijn Heil aanſchouwen,
Want Hij is God!

RECITATIEF.

Wat licht ſtroomt daar door Bethlems velden,
En maakt den nacht ten ſchoonſten dag,
Waar Herdren eenzaam 't vee verzelden,
Waar 't oog ſlechts Herdren waaken zag?
Een Engel daalt. Zij ſiddren, ſtaaren —
En juichend klinkt het door het dal:
„ Vreest niet! ik kom u openbaaren,
„ Wat d'aard' tot blijdſchap wezen zal.
„ De Redder, Israël beſchooren,
„ Zo lang verbeid, zo hoog geſchat,
„ De Heer, de Christus, is geboren
„ In Bethlehem, in Davids ſtad!"

ARIA.

Juich, Menschdom! juich in uw beſtaan!
Uw nacht is afgedreeven.
Nu lagche u aarde en hemel aan,
Uw Redder trad in 't leven.
Hoe zalig is uw lot!
Uw Redder is uw God!

SOLO.

SOLO.

Looft, gij Stommen! Lämmen huppelt!
Dooven, hoort mijn lied!
Armen, juicht! de hellleer druppelt,
En uw God verſmaadt u niet.
Blinden! ziet de ſchepping weêr!
Smart en plaagen zijn niet meer!

CHOOR.

Smart en plaagen zijn niet meer!

ARIA.

Aarde, juich! uw zon mogt daalen,
Zij klimt op nieuw met ſchooner ſtraalen;
Wat nog op uw vlakte kwijn',
Eens zal 't eeuwig Lente zijn!

Dat vrij bij zo veel flonkerbollen,
Als boven onze hoofden rollen,
Uw kloot een ſtofje ſchijn',
Triumf, gij mogt uw' Schepper draagen,

En zult aan zijnen zegewagen
De kroon der ſchepping zijn!

Aarde, juich! uw zon mogt daalen,
Zij klimt op nieuw met ſchooner ſtraalen;
Wat nog op uw vlakte kwijn'.
Eens zal 't eeuwig Lente zijn!

CHOOR.

Eere zij aan 't beste Wezen,
In de hoogte, hier beneên!
Aarde en hemel zijn weer één,
Vrede bloei' hier als voordezen!
God heeft, boven hoop en wensch,
Welbehagen in den mensch!

RECITATIEF.

Hij, op wiens wenk de blikſems ſnellen,
De donder door de wolken raast;
Die van den zoom zijns kleeds, als ſtof, in 't maatloos ijdel
En waerelden en zonnen blaast;
Hij, die den reinen lof van juichende Englenchooren,

Eer

Eer nog deeze aarde was, ontving,
Hij wordt uit eene Maagd, als hulploos Kind, geboren,
En God wordt ſterveling!

ARIA.

Jeſus! zie uw Broedren knielen,
Onze lofzang zij dees traan!
Englen vielen, Menſchen vielen,
En Gij naamt de menschheid aan!

CHOOR.

Bidt aan!.... Bidt aan!

TERZETTO.

A, B en C.

Menschdom! boven 't ſtof der aarde
Stijge uw wensch!
Menschdom! voel uw hooge waarde,
Gods Zoon werd mensch!

A.

't Paradijs blijf vrij geſlooten,
Schooner Eden lagcht ons aan.
Op zijn ſchaduwrijke paên
Wordt de levensvrucht genooten.

B.

Onze ſmarten zijn geleenigd.
Uit het laage ſtof der aard'
Voert het pad weêr hemelwaard;
Aarde en hemel zijn hereenigd.

C.

Zielrust leidt ons door dees dreven,
Zielrust laaft ons in den nood,
En wij ſluimren in den dood
Met haar over in het leven.

A, B. en C.

Menschdom! boven 't ſtof der aarde
Stijge uw wensch!

Mensch-

Menschdom! voel uw hooge waarde,
Gods Zoon werd mensch!

ARIA.

Halleluja! grootheid, lof,
Klinke tot in 't hemelhof!
God gaf boven bidden, denken;
Hij, Hij gaf ons zijnen Zoon!
Zou Hij met Hem van zijn' Troon
Ons niet alles, alles ſchenken?

SOLO.

Ik hoop op God in al mijn' nood,
Hij is mijn Vader!
Wien heb ik nader?
Dien band verbreekt geen ſchuld, geen dood.
Hij blijft, daar mij zijn hand geleidt,
Mijn Vader tot in eeuwigheid!

SLOT-

SLOTCHOOR.

Englen! zingt door eeuwigheden
Jesus Christus grootheid toe!
Zingt in Jesus onzen Redder,
Onzen Broeder grootheid toe!
Hij, de vreugd der Englenchooren,
Menschdom! werd voor u gebooren...
Menschdom! zing hier Englen stom!
Aarde! koos Hij u ter woning,
Loof uw' Schepper, loof uw' Koning,
Aarde! word zijn Heiligdom!

DE

OPSTANDING

VAN

JESUS.

EENE CANTATE.

DE OPSTANDING

VAN

JESUS.

CHOOR.

Tot U, ô God! ô Rechter!
Verheft zich onze ſtem.
Uw Zoon rust bij de dooden,
En onze hoop met Hem.
De derde dag is 't heden,
Dat Hij den doodſnik gaf;
Reeds licht de tweede morgen,
En nog rust Hij in 't graf.
Erbarmer! hoor ons ſmeeken,
Waar angst ons hart doorboort.
Getrouwe God en Vader!
Wij hoopten op uw woord!

ARIA.

ARIA.

Hoe lieflijk wordt het hart bewoogen,
Waar 't angstig op den morgen wacht,
Wanneer de zon uit weenende oogen
Door 't purper van de kimmen lagcht!
Maar, ach! die hoop is ras verdweenen!
Een ſtormwind vliegt den hemel rond,
En drijft de wolken voor zich heenen;
En digte nacht omrolt den grond.
Daar keert de nood met dubble ſmarte,
En aarde en hemel om ons treurt.
Gekweekte hoop vermoordt het harte,
Waar zij van 't hart wordt afgeſcheurd.

RECITATIEF.

Wie breekt daar door de rotſen heenen,
Het hoofd met zonneglans omſcheenen,
En ſleept den kerker als een buit?
De Dood ligt achter Hem verſlagen,
En voor zijn' trotſchen Zegewagen

Roept

Roept de Overwinning: leven! uit.
't Is Jeſus, 't is de Vorst des levens;
Dus jublen duizend Englen tevens;
't Is Jeſus, geeft Hem grootheid, eer!
't Is Jeſus! dreunt het door de wolken,
En ſiddrend werpt in s'afgronds kolken
De Hel haar' ijsren zetel neêr.

ARIA.

Zijt gegroet, ô Vorst des levens!
Juicht gij, wien zijn dood hier griefde,
Hij, wien deeze heuvel dekte,
Jeſus leeft, en gij leeft tevens.
Schouwt, hier ligt zijn ledig graf!

Zou Hij, die de dooden wekte,
Zou Hij in het graf verteeren?
Hemel! zou de Godgeliefde,
Zou Gods Zoon in ſtof verkeeren? —
Engel van den Dood, laat af!

Zijt gegroet, ô Vorst des levens!
Juicht, gij, wien zijn dood hier griefde!
Hij, wien deeze heuvel dekte,
Jeſus leeft, en gij leeft tevens.
Schouwt, hier ligt zijn ledig graf!

SOLO.

Triumf! de Godheid is voldaan,
De groote Redder opgeſtaan,
't Verlosſingsuur kwam dagen!
Het handſchrift, dat ons tegen was,
Waarin ons oog verdoeming las,
Is aan het kruis geſlagen!
Triumf! de Rechter is voldaan,
En onze Redder opgeſtaan!

CHOOR.

De ſteen, dien door de tempelbouwers
Verachtlijk was een plaats ontzegd,
Is, tot verbaazing der beſchouwers,
Van God ten hoofd des hoeks gelegd.

Dit werk is door Gods alvermogen,
Door s' Heeren hand alleen geſchied:
Het is een wonder in onze oogen;
Wij zien het, maar doorgronden 't niet.

ARIA.

God zal eeuwig Vader wezen,
Jeſus leeft!
Eeuwig zij zijn naam geprezen,
Hij vergeeft!
Wat, wat zou mijn hart nog vreezen?
Jeſus leeft!
Jeſus leeft!

DUETTO.

A.

Vader! van uw zwakke kindren!
Ach, 't gevallen, treurend harte
Hoort van U den eerſten troost.

B.

Trooster van bewogen zondaars,
Wie U zocht in zijne ſmarte
Vond bij U den eerſten troost.

A. en B.

Trooster! Vader! Menſchenvriend!
O Hoe ligt voor onze traanen
Uw erbarmend hart bezwijkt!

A.

Zegt, wie onzen God gelijkt,
Die vergeeft en helpt verwinnen?

B.

Zegt, wie onzen God gelijkt,
Die de zondaars blijft beminnen?

A. en B.

Liefde, die ook hebt geweend,
O! Hoe ligt voor onze traanen
Uw erbarmend hart bezwijkt!

A.

A.

Vader van uw zwakke kindren!
Ach! 't gevallen, treurend harte
Hoort van U den eerſten troost.

B.

Trooster van bewogen zondaars,
Wie U zocht in zijne ſmarte
Vond bij U den eerſten troost.

A. en B.

Trooster! Vader! Menſchenvrind!
ô! Hoe ligt ons leed uw harte
Voor zijn traanen open vind!

RECITATIEF.

Jeſus heeft den dood verwonnen,
Jeſus bragt het leven aan.
Boven ſtarren, boven zonnen,
Gloeit, ô Mensch! uw glorieban.
't Eenzaam graf weergalmt van leven.

Millioenen zaalgen ſtreeven
Hunnen Redder reeds op zij.
Op een ſpoor, niet af te meten,
Stijgen langs der Wezens keten
Menſchen Serafs zelfs voorbij!

SOLO.

Droog uw traanen, ſtille deugd!
Alle magt werd Hem gegeven,
Die u opvoedt in dit leven;
Al uw lijden wordt eens vreugd.
God zij eeuwig, eeuwig lof!
Opſtaan, opſtaan zal ons ſtof!

CHOOR.

Opſtaan, opſtaan zal ons ſtof!

TERZETTO.

A, B. en C.

Juich, Menschdom! juich aan Jeſus voeten!
Hoe duur zijt gij aan Hem verpligt!

Waar

Waar kan uw oog de grens ontmoeten,
Daar door zijn liefde uw hoope zwicht?

A.

Jongelingen, die, door fmart gedreeven,
Op het ftof van uw Geliefden fchreit!
Juicht! door Jefus werd dit nietig leven
Voorbereiding tot de zaligheid!

B.

Mannen, aan wier hart de zorgen knaagen,
Wien verdriet de levensvreugd verflond!
Juicht! door Jefus wacht uw heete dagen
Een geruste koelende avondftond!

C.

Grijsaards, wien het nadrend graf doet vreezen,
Die, vermoeid, reeds waggelt op zijn' rand!
Juicht! door Jefus zal 't u ruftplaats wezen,
En ge ontwaakt in 't eeuwig Vaderland!

A, B. en C.

Ja, Hem juichen aller toonen,
Aller harten, aller ſtem!
Adams duurverloste zoonen,
Waar gij op deeze Aard' moogt woonen,
Knielt voor Hem!

CHOOR.

Knielt voor Hem!

ARIA.

Ik volg U na, verklaarde Held!
ô Eerſtling der ontſlapen Vroomen!
Triumf! de dood is weggenomen,
Die op der Geesten waereld lag!

Dit vleesch, dat eens verrotting velt,
Zal ſchooner uit het ſtof weêr treden.
ô Rust in hoop, mijn matte leden!
Tot aan den grooten Oogstesdag!

Ik volg U na, verklaarde Held!
ô Eerstling der ontſlapen Vroomen!
Triumf! de dood is weggenomen,
Die op der Geesten waereld lag!

SOLO.

Wat vreugd, wat ontroering,
Wat blijde vervoering,
Verrukt mij in 't ſtof!
Ach! met welke tongen,
Jeſus! wordt uw lof gezongen!
Heel mijn leven zij uw lof!

Mijn Redder! mijn Broeder!
In 't ſtof mijn Behoeder!
Mijn Heer en mijn God!
'k Wacht, Englen! uw woning;
Zij behoort ook aan mijn Koning!
ô Hoe zalig is mijn lot!

SLOTCHOOR.

Triumf! Triumf! de Koning leeve,
Die dood en hel verwon!
Triumf! Triumf! de Koning leeve,
Die ons verlosſen kon!
Zijn naam moet' eeuwige eer ontvangen,
Men loof Hem vroeg en ſpaé:
De waereld hoor' en volg mijn zangen
Met Amen, Amen! na!

INHOUD.

LIED IN DEN WINTER; uit het Hoogduitsch; op de wijze: *Wie wohl ist mir du Freund der Seele.* . . . . . Bladz. 1.

NIEUWJAARSLIED; op de wijze: *God zal mij zijn Aanzicht toonen.* Uit SCHUTTE. . . 4.

LIJDENSLIED; uit het Hoogd. op de wijze: *Hertzlich thut mich verlangen.* . . . . . 8.

MIJ DORST; op de wijze: *Mijn God wat bange dag was dat!* Uit VAN DEN BERG. . . 14.

HET IS VOLBRAGT; op de wijze van den 118 Pſ. 17.

HEMELVAARTSLIED; op de wijze van den 150 Pſ. in het Lutherſche Gezangboek. . . . 20.

ZONDE EN GENADE; op de wijze: *Gij klaagt, ô ziel! in bittre ſmarte.* Uit VAN DEN BERG. 22.

ZUCHT OM MEERDERE HEILIGHEID; op de wijze: *Laat ons, Heer! uw' dood gedenken.* Uit VAN DEN BERG. . . . . 27.

MORGENGEZANG; op de wijze: *Was mein Gott will.* 32.

AVONDGEZANG; op de wijze: *Wer nur den lieben Gott läszt walten.* . . . . . 36.

OOTMOED; uit het Hoogd. op de wijze: *Alle menſchen müſſen ſterben.* . . . . . Bladz. 40.

HET WOORD VAN GOD; uit het Hoogd. op de wijze: *Ach Gott und Herr.* . . . . . 45.

BIJ ONMAATIGE ZORGEN VOOR DE TOEKOMST; op de wijze: *Nun freut euch lieben.* . . 48.

BELIJDENIS VAN ZONDEN; op de wijze van den 103 Pſ. . . . . 53.

BEDEZANG VOOR DE PREDIKATIE; op de wijze: *Liebſter Jeſu, wir ſind hier.* . . . . 55.

JESUS, ONZE BROEDER; op de wijze van den 68 Pſ. 57.

AANSPOORING TOT DEN STRIJD TEGEN DE ZONDE; uit het Hoogd. op de wijze: *Erbarm dich mein, o Herre Gott.* . . . 59.

't GELOOF AAN GOD; op de wijze van den 68 Pſ. 63.

ONDER RAMPEN; op de wijze: *Nun freut euch lieben.* 65.

GODS RECHTVAARDIGHEID; uit het Hoogd. op de wijze: *Es iſt gewiſslich an der Zeit.* . . 69.

GODS HEILIGHEID; uit het Hoogd. op de wijze van den 42 Pſ. . . . . 74.

GODS ALMAGT; uit het Hoogd. op de wijze: *Preis, Lob, Ehr, Ruhm.* . . . . . 78.

VERTROUWEN OP GOD; op de wijze van den 136 Pſ. Of: *Onafmeetbaar zijt gij, Heer!* Uit VAN DEN BERG. . . . . 82.

DE

DE DOOD VAN DEN CHRISTEN; uit het Hoogd. op de wijze: *Nun ruhen alle Wälder.* Bladz. 85.

DE OPSTANDING; op de wijze: *Alle menſchen müſſen ſterben.* . . . . . 88.

HET LAATSTE OORDEEL; op de wijze van den 84 Pſ. 92.

CANTATEN.

DE GEBOORTE VAN JESUS. . . . . 97.

DE OPSTANDING VAN JESUS. . . . . 111.

*

2 letters
in 16d

7.50

FEITH, Rhijnvis
Proeve van eenige gezangen voor den openbaaren godsdienst.

782
Du
F31lp